

Narodna enota mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kanižova ulica 5. Telefon Nov. 2122, 2123, 2124, 2125 in 2126.

Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.

Čolpet Kocanova ul. 2. Telefon Nov. 190.

Rekopisni se ne vračajo. - Oglasi po tarifi.

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. 4. Telefon št. 2122, 2123, 2124, 2125, 2126.
Inseratni oddelok: Ljubljana, Prešernova ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošti: Ljubljana št. 11.842; Praha št. 78.160; Wies Nr. 105.241.

Ljubljana, 31. maja. Zdjaj je znan končno veljavni izid nedeljskih volitev v belgijski senat in poslansko zbornico. Katoiška stranka je v slednji nazadovala od sedesanjih 78 na 76 mandatov, socialistična delavska stranka od 79 na 70 in komunisti od 2 na 1. Napredovali pa so liberalci, in sicer od 23 na 28 in flamski separatistični »frontisti« od 6 na 11. Brezstrankarji so dobili 1 poslanca. V senatu ohranijo katoliki in liberalci svoje posestno stanje; 71, odnosno 23 sedežev, socialistom pa so izrgali frontisti 3 mandate, tako da imajo socialisti sedaj še 56 senatorjev.

V splošnem se razmerje med strankami ni iz temelja izpremenilo, česar spričo stabilnosti belgijskih političnih organizacij in dosledno izvedenega proporcionalnega volilnega reda niti ni bilo pričakovati. Obe vladni stranki, klerikalci in liberalci, sta ohranili do sedanjosti večino in jo celo pomnožili za 3 glasove v poslanski zbornici. Pač pa se je v nekoliko izpremenilo razmerje moči v vladnem taboru, in sicer v prid liberalcem, ki so v toliko narastli, da so sedaj upravičeni zahtevati večji delež pri državnem vodstvu. Napredek liberalne stranke v Belgiji je jako značilen, ker so ji še pred nedavnimi leti napovedovali neizbežno smrt, slično kot angleškemu liberalizmu in se je tudi stvarno dala ugotoviti izvestna dekadencija liberalnega pokreta. Sedanje volitve pa so dokazale, da je to bila le prehodna slabost.

Zanimivo je tudi novo razmerje moči med opozicijskimi strankami. Nazadovanje socialistov samo po sebi ni sicer tako močno, da bi moglo postati usodno za to krepko organizirano, reformistično usmerjeno stranko. Ni ji škodovala komunistična protiažiacija, saj beleei belgijski komunizem lasten poraz. Glasove in mandate so pobrali socialistom največ liberalci, deloma pa tudi ultranacionalistični flamski »frontisti«, kar je daleko značilnejše za razvoj narodnostnega vprašanja v dvojezični državi.

Vedno jasnejše postaja, da je flamsko gibanje tako močno, da bo izbojevalo absolutno enakopravnost v vseh panogah državnega in javnega življenja in da bo celo potreben enoten nastop vseh belgijskih državotvornih sil, da se prepreči razbitje Belgije. Najodločnejši flamski separatisti se ne strašijo sodelovanja z Belgiji sovražnim inozemstvom in smatrajo današnjo belgijsko državno enoto kot umeten stvar. Flamsko gibanje je slavilo zadnja leta celo vrsto zmagovaljavij; pod sedanjo katoliško-liberalno Jaspardjevo vlado je doseglo celo uvedbo dvojezičnega poveljevanja v belgijski vojski. S to reformo so občutno zadeti francosko govoreči Valonci, ki jim bo v praksi odslej zaprt dostop do višjih činov v armadi. Vsled tega se nekaj vladajoči Valonci smatrajo danes že za zapostavljene.

Belgiji se je posrečilo s skupnim naporom obvladati finančne težave in vrniti deželno blagostanje, ki ga je komaj poznala pred vojno. Zato se bo lahko neovirano posvetila ureditvi jezičkovnega vprašanja, brez katere ni mogoča svobodna in enotna Belgija. Ker pa je svobodna in enotna Belgija nujna potreba ravnotežja v Evropi in obenem življensko važna zahteva zapadnih sil, ni niti malo dvomit, da končna realizacija flamskih zahtev ne bo razbila belgijske države. Nasprotno! Uvedba popolne enakosti in upoštevanje ne le flamskih, marveč tudi valonskih pravic bo le okrepilo belgijsko neodvisnost, ki praznuje prihodnje leto svojo stoletnico.

Angleški kralj ponovno obolel

Berlin, 31. maja s. Po vesteh iz Londona je zopetna bolezen angleškega kralja renejša kot se je prvotno smatralo. Kot neugoden simptom smatrajo, da je telesni zdravnik kralja, lord Dawson, ki se je mudil v Parizu, včeraj nemudoma odpoval z letalom v London. Po angleških vesteh se računa z zopetnim imenovanjem regentskega sveta zaradi česar se bo sestava kabineta zavlekla.

London, 31. maja s. Po oficijelnem bulletinu o zdravstvenem stanju angleškega kralja se je pod brazgotino zadnje operacije napravil izpuščaj, ki so ga punktirali. Splošno stanje kralja je še dobro. Kralj bo moral ostati v postelji, vendar bo opravljal državne posle še v naprej.

Najemnine v zagrebški mestni hiši

Zagreb, 31. maja n. Danes se je na mestnem magistratu vršila seja stanovanjskega odbora, ki je določil najemnine za stanovanja v novi mestni stanovanjski hiši s 24 stanovanji za delavce. Za stanovanja z dvema sobama in petiškimi so določena mesečna najemnina 550 Din, dočim bo za stanovanje v parterju, kjer so sobe nekoliko manjše, znašala najemnina 500 Din. Reflektanti, ki so zaprosili za stanovanja, so se pričeli že danes seliti v novo mestno hišo.

Sijajen uspeh delavske stranke pri volitvah v angleško zbornico

Laburisti dosegli relativno večino z 289 mandati - Občuten poraz konservativcev - Chamberlain izvoljen s pičlo večino 23 glasov

London, 31. maja d. Parlamentarne volitve so pokazale zopet veliki smisel angleških širokih mas za reševanje političnega položaja. Udeležba volilcev je bila dokaj velika in se računa, da je preseгла 70%, tako da je glasovalo pri volilnih žarah okoli 20 milijonov volilcev in volilk. Volitve so se vršile v popolnem redu in miru ter ni dosegel znan še niti en primer kakih volilnih spopadov ali nemirov. Kakor je bilo predvidevati že pred volitvami, so doživeli doslej v parlamentu absolutno gospodujoči konservativci težak poraz in izgubili skoraj 100 mandatov. Nad pričakovanje pa je porastlo število mandatov delavske stranke, ki razpolaga po doslej znanih rezultatih z relativno večino. Slabo pa so izšli liberalci, ki so dosegli mnogo manj mandatov, kakor je bilo pričakovati.

Volitve so se vršile od 7. ure zjutraj pa do 9. ure zvečer. Takoj po zatvoritvi volilnih lokalov se je pričelo šteje glasov, ki je trajalo na mnogih voliščih celo noč. Na podlagi dosedaj znanih izidov je propadlo pri volitvah večje število odličnih politikov. Tako so izgubili med drugimi mandate tudi celo člani sedanje konservativne vlade, kakor minister za delo Arthur Steemiltand, državni podtajnik v ministrstvu za trgovino Willams, in državni podtajnik v notranjem ministrstvu, Henderson. Mandat je izgubil tudi eden najstarejših konservativnih poslancev Hope, ki je bil v spodnji zbornici že od 1. 1910. Porazeni so bili tudi komunisti, ki so računali na levičarsko orijentirano volilstvo v delavski stranki. Izgubili so edini svoj mandat, ki ga je imel Indijec Saklatvala. Jedva je ohranil svoj mandat tudi zunanji minister Chamberlain, ki je zmagal v Birminghamu nad delavskim kandidatom z malenkostno večino 23 glasov.

Politični krogi se zaenkrat vzdržujejo še vsakih izjav in ugotovitev o bodočem delu in smernicah novega angleškega parlamenta. Gotovo pa je skoro že danes, da bodo imeli v niem liberalci navzlic slabemu rezultatu volitev zelo velik upliv, ker bodo tvorili jezček na tehtnici, kakor pred leti Irci. Negotovo je še tudi, kaka bo sestava bodoče vlade. Po dosedanjih rezultatih lahko prevzamejo kot manjšinska vlada v roke državno krmilo laburisti

ali konservativci kot predstavniki meščanstva. Skoro gotovo pa je, da se bo tudi v novem parlamentu nadaljeval boj med meščansko kapitalistično grupo in delavsko skupino.

London, 31. maja s. Ministrski predsednik Baldwin je bil v svojem volilnem okrožju izvoljen z večino 14.018 glasov. V Coventryju, kjer je imel konservativni kandidat svoj čas večino od 4824 glasov, je delavska stranka sedaj dosegla večino 11.719 glasov. Volilna udeležba se cenil na 77 odstotkov. Podlegel je tudi državni podtajnik v notranjem ministrstvu Henderson. Državni tajnik za zunanje zadeve sir Austen Chamberlain je dobil v svojem volilnem okrožju v zapadnem Birminghamu 16.842 glasov, dočim je njegov protikandidat delavske stranke Voilley dobil 16.819 glasov. Med izvoljeni je tudi solicitor general Marryman, kandidat delavske stranke Oliver Baldwin, sin ministrskega predsednika. Je porazil dosedajega konservativnega kandidata, ki je pri zadnjih volitvah imel večino 885 glasov, z večino 343 glasov.

London, 31. maja, lo. Ob 21. uri je radio oddal naslednje poročilo o rezultatu volitev: Delavska stranka ima relativno večino z 289 pridobljenimi mandati, konservativci so jih dosegli 250, liberalci 52, ostali 5; skupno 596. K tem mandatom pride še 5 poslancev, ki jih volijo univerze, v 1 okraju se volitev ni vršila, ker je kandidat umrl. Ostane tedaj še 13 volilnih okrajev, od koder še ni točnih rezultatov, kar pa ne more bistveno izpremeniti izid volitev.

Konsternacija v borznih krogih

London, 31. maja z. V Londonu vlada velika nervoznost, ki se opaža zlasti pred borzo, kjer množica študira plakate z volilnimi rezultati in kjer je prišlo že večkrat do prometnih ovir. Objavljeno poročilo londonske borze veli: Do sedaj objavljeni volilni rezultati so težak udarec za elektno borzo. Mešetarji se branijo skleniti kupčije pred objavo končnih volilnih rezultatov. Nadaljnji moment za zmirjenje so neugodna poročila o kralju. Strogo konservativna city oddaja zaradi volilnih rezultatov svoje efekte, da s tem izraža svoje presečenčje. Boje se, da se bodo, ako pride do delavske vlade, odpravili vsi protekcionistični ukrepi, zaradi česar bo zelo oškodovana zlasti industrija z gumijem, z avtomobili in petrolejska industrija. Zaradi tega so bile ponudbe v teh efektnih posebno velike.

Strahovita potresna katastrofa v Argentini

Potres je opustošil tri cvetoče pokrajine z nešteti kraji - Na stotine človeških žrtev je še pokopanih pod razvalinami

Buenos Aires, 31. maja a. V provincinah Mendoza, St. Luiz in Cordoba je napravil potres velikansko škodo. Prerezane so vse teletonske in brzojavne zveze. Posebno močni so bili potresni sunki v mestu Villatuelo, kjer je bilo porušenih nad 150 hiš. Pod razvalinami so pokopane številne žrtev in so do sedaj izkopalni izpod ruševin že 60 mrtvih in okoli 260 težko ranjenih oseb. V celem Villatuolu ni ostala nepoškodovana niti ena hiša. Močno je bilo poškodovano tudi mesto Lasmalvillas, kjer je bilo ubitih 25 oseb in nad 50 težko ranjenih. Na kraj nesreče so bile odposlane številne vojaške ekspedicije in vlaki Rudečega križa.

Buenos Aires, 31. maja a. Strašen potres, ki je v par hipih uničil tri cvetoče argen-

tinske province, je napravil še dokaj večjo škodo, kakor so bili prvotno domnevali. Tako prihajajo poročila, da so potresni sunki popolnoma porušili tudi mesteci Atue in Ganga. Pod ruševinami je pokopanih doslej še neugotovljeno število žrtev in so samo v Atueji potegnili izpod podrtin 82 mrtvih in 135 težko ranjenih oseb. V Gangi je bila nesreča še večja, ker je takoj po potresu izbruhnili tudi požar, ki bo uničil še to, čemer je prizanesel potres. Porušila se je tudi osnovna šola, v kateri se je nahajalo 120 otrok, ki so večinoma umrli pod razvalinami.

Po potresu je na mnogih krajih počila zemlja in so se odprli globoki prepadji, iz katerih bruha vrela voda.

Nova sovjetska vlada sestavljena skoro brez izprememb

Kalinin, Rykov in Vorošilov ostanejo v svojih funkcijah - Zmaga desničarske opozicije nad Stalinom?

Varšava, 31. maja, ra. V Moskvi zasedajoči V. kongres sovjetov SSSR si je pred dvema dnevnoma izvolil osrednji izvršilni odbor, nakar so se izvršile volitve predsedstva tega odbora. Izmed 27 članov predsedstva so bili nato izvoljeni poslevoedeči predsednik Kalinin in podpredsedniki Petrovskij, Červjakov, Musabekov, Hovajev in Aitakov ter tajnik Jenukidze. Iz vrst širšega predsedstva je izvršilni odbor izvolil narodne komisarje za poamezne vladne resore SSSR. Pri tem je Rykov obdržal predsestvo sveta narodnih komisarjev Sovjetske unije, podpredsednika mesta pa so zavzeli narodni komisarji Rudsutak, Oidžonikidze in Smit.

V sovjetu narodnih komisarjev je došlo le do neznatne spremembe v deloma manj važnih portfeljih. Obenem s predsednikom Rykovim so obdržali svoje resore: Vorošilov (vojna), Čiče-

rin (zunanje zadeve), Rudsutak (promet), Mikojan (zunanja trgovina), Brjuhanov (finance), Ordžonikidze (poljedelstvo) in Kujbyšev (predsedstvo vrhovnega gospodarskega sveta). Na mesto Šmita je zasedel resor deia Ugljanov, na mesto Smirnova pošne in Irzovaj Antikov in na mesto Ošinskega upravo za statistiko Miljutin.

Vesti nekaterih inozemskih listov, da je kongres popolnoma potisnil v ozadje Rykova, so neosnovane. Res je le, da je Rykov odstopil kot predsednik sveta narodnih komisarjev RSFSR (Ruske sovjetske federativne socialistične republike), ostal pa je predsednik sveta narodnih komisarjev SSSR (Zveze sovjetskih socialističnih republik). Obe predsedniški mesti je opravljal nekoliko let in ga je sedaj na mesto predsednika vlade RSFSR zamenjal Sycrov.

Pledojeji v Račićevem procesu

Državni tožitelj vztraja pri prvotni obtožbi - Zagovorniki dokazujejo, da je Račić ravnal v afektu in silobranu

Beograd, 31. maja, p. Po petdnevni razpravi je bilo danes v procesu proti Puniši Račiću in tovarišem zaključeno dokazno postopanje. Po kratki izjavi državnega tožitelja Borivoja Nikolića, ki je vztrajal pri svoji obtožbi, glaseči se na umor, so pričeli obrambni govori zagovornikov. Z ozirom na ne-navadno veliko število zagovornikov bo proces po vsej priliki trajal še več dni. Danes je samo eden odvetnik govoril od 11. dopoldne z opoldanskim odmorom do 7. zvečer in bo še jutri nadaljeval svoj govor. Obramba si predvsem prizadeva dokazati, da ne gre za premišljen umor, marveč za čin v afektu, glede dr. Pernarja, glede Pavla Račića, dr. Basarička in Ivana Grandje pa za silobran, dočim predstavlja poškodbe Stjepana Račića le za nesrečen slučaj, za katerega Puniša Račić ni odgovoren. Državni tožitelj zahteva kaznovanje po čl. 155 srbskega kazenskega zakona, ki predvideva za premišljen umor smrtno kazen, obramba pa pledira za kvalifikacijo dejanja po čl. 156 točka 2., to je za uboj v afektu.

Zaključek dokaznega postopanja

Na današnji dopoldanski razpravi so bile prečitane še nekatere izjave v preiskavi zaslišanih prič, med drugimi izpoved pokojnega kopetana Ivana Groje, ki se je udeležil seje kot poslušalec na galeriji, nadalje novinarka Jovičiča, ki je bil sodnik lista »Jedinstvo«, v katerem se je, kakor znano, že več dni poprej hujskalo k umoru Stjepana Račića. Nadalje je bila prečitana izpoved brisvekega pomočnika Rajka Gjermonovića, ki je bil zaposlen pri brivcu Čizmiću ter je dan pred umorom slišal, kako je neka gospodična pripovedovala, da bo Puniša Račić 20. junija ustrelil Stjepana Račića.

Med drugimi je bila prečitana še izpoved bivšega poslanca Ivana Pučija, ki je sedel poleg Pribičevića in se poteka usodne seje Narodne skupščine natanko spominja, ker je vse od početka seje pa do streljanja vodil natančne beležke. S svojega sedeža je natanko videl, kako se je odigral ves dogodek. Puniša Račić je streljal v kratkih presledkih, premišljeno in hladnokrvno. Uverjen je, da je obstojal komplot, in da je bil zločin dogovorjen.

Bivši posl. Nikola Preka je sedel v peti klopi za dr. Pernarjem in je videl, kako je Puniša Račić pomeril najprej na dra. Pernarja, nato pa premišljeno in hladnokrvno na ostale žrteve. Bivši posl. Stjepan Ključić izpoveduje, da je neka gospodična po dogodku pred zunanjim ministrstvom vprašala Tomo Popovića, kaj se je zgodilo, na kar ji je Toma Popović odvrnil: »Kaj me vprašujete, to živino je treba vso pobiti.«

Predlogi zagovornikov odklonjeni

Sodni dvor se je nato umaknil h kratkemu posvetovanju o predlogih zagovornikov naj bi se na vsak način pozvala k razpravi zasebna tožitelja Ivan Grandja in dr. Pernar ter razne druge priče, ki jih je predlagala obramba tekorn razprave. Sodišče je po kratkem posvetovanju vse te predloge odklonilo z motivacijo, da je iz rezultatov preiskave in poteka razprave vsa zadeva za presajo dovolj pojasnjena.

Izjava državnega tožitelja

S tem je bilo dokazno postopanje zaključeno in predsednik sodišča je podelil besedo državnemu tožitelju Dobroviju Nikoliću, ki je podal naslednjo izjavo:

»Ker je dokazno postopanje zaključeno in so podani vsi momenti, potrebni za pravilno presloje vse zadeve, smatram odklonitev razprave in zaslisanje novih prič, odnosno prič ki niso prišle k razpravi, za nepotrebno. Sodno postopanje in potek razprave sta dokazala upravičenost podane obtožbe in tudi predlogi obrambe niso ovrgli dokaznega materijala obtožnice niti glede kvalifikacije dejanja niti glede kazenske odgovornosti obtožencev. Zato smatram, da obstojajo vsa dejanja našeta v tožbi tako, kakor so naslikana in tudi četrti dejanje se smatraji glede na mišljenje sanitetnega sveta za izvršeno. (Tu je mišljen uboj Stjepana Račića glede katerega je sanitetni svet podal mnenje, da je smrt v posredni vzročni zvezi z dejanjem). Zaradi tega vztrajam v celoti pri svoji obtožbi in prosim člane sodišča, da izrečejo kazen v smislu predloga v obtožnici.«

Govori zagovornikov

Takoj po zopetni otvoritvi razprave je predsednik podal besedo obrambi. Odvetniki so si med odmorom razdelili vloge in

se dogovorili glede vrstnega reda svojih govorov. Prvi je povzel besedo

dr. Vinčo Zorc

ki je začel svoj govor v slovenskem jeziku, nato nadaljeval v srbohrvaščini, končal pa zopet v slovenščini. Dokazoval je v svojem govoru, da je bilo vse življenje Puniše Račića častno. Čast naroda mu je bila vedno vodnica. Tradicija časti je pri Srbih živa; to je njihova življenska sila, ki dominira nad vsem. Mati doji dete in ga od zgodnje mladosti uči braniti svojo čast. Pleme Puniše Račića ni bilo nikdar v turskem suženjstvu, a vedno je ščitilo siromake in reveže. Ves čas turskih bojev je stal Puniša Račić na meji in branil domovino. Dal je dovolj krvi za svobodo srbskega naroda, v njegovih žilah teče juška kri. Vojna pa mu je zelo uničila živce.

Zagovornik nato obširno opisuje napekost, ki je vladala v bivši Narodni skupščini. Politična borba je zapustila svoje meje in svoj pravi cilj. Narod, ki je pričakoval od Narodne skupščine dela, je doživel baš nasprotno. Strasti so dosegle tako stopnjo, da je Puniša Račić moral nastopiti v obrambo svoje časti. V taki situaciji ni čudno, da je Puniša Račić izgubil pamet in razsodnost in posegel po revolverju.

Dr. Zorc je zaključil: »Puniša Račić po zakonu ni kriv, zato naj bo sodba pravilna in ga oprosti vsake krivde in odgovornosti.«

Naslednji je govoril odvetnik

dr. Ljubomir Kordić iz Cačka

Najprej je tudi on govoril o značaju Puniše Račića, o razmerah, v katerih je zrasel, o običajih njegovega plemena, ki ima značilno prislovico: »Dal Bog, da bi umrl v postelji.« Opisuje Punišo Račića kot človeka, ki polaga na svojo čast več, kakor na vse drugo. Zato je tudi razumljivo, zakaj je na tak način nastopil v obrambo časti v Narodni skupščini, ki je videl, da ne more na drug način dobiti zadostjenja za raztalitve. Če se upošteva njegovo duševno stanje v onem trenutku, ki ga je skušal Puniša Račić pri zaslišanju na razpravi figurativno pojasniti, ko je navedel, da je bila njegova glava, kakor električna žarnica bogzna kolikih tisočev voltov, ne more biti govora o nameravem in premišljenem dejanju. Zato naj sodišče za primer, da bi se ne moglo odločiti za popolno oprostitve, upošteva do ločbe točke 2. čl. 156. k. z. in kvalificira čin Puniše Račića za dejanje v afektu.

Po kratkem odmoru je povzel besedo kot tretji zagovornik odvetnik

Žika Nikolić iz Čuprije

Po njegovem mnenju je zločin Puniše Račića skozi in skozi političnega značaja in sploh ne spada pred redno sodišče, marveč pred sodišče, ki bi se sestavilo ad hoc. Za dogodek 20. junija Puniša Račić sploh ni kriv. Ne more se niti trdit, da je baš on oddal vse strelje. Njegovo priznanje pri prvem zaslišanju ne smatraji za čin v afektu, ker je bil takrat se ves zmeden.

Po kratkem odmoru je dobil besedo kot četrti zagovornik odvetnik

dr. Josip Ljubić iz Knina

Čigar govor je trajal od 11. dopoldne do 12., od 3. do 8. dopoldne ter se bo nadaljeval še jutri dopoldne. Dr. Ljubić je sestavljal svoj obrambni govor 6 mesecev ter tvori debelo knjigo s strojem pisanih listov. Govori zelo obširno, razlaga zgodovino in politiko zadnjih 10 let, govori o etiki in morali, o Bogu in duši, o rodbini in družbi, o krvi osveti itd. Dejanje Puniše Račića kvalificira kot čin nunege silobrana. Izvršil je veliko politično in državniško delo. Redno sodišče bi ga sploh ne smelo soditi. Njegovo dejanje ni vzrok nego posledica. Za razmere, ki so jih ustvarile stranke, ni kriv Puniša Račić. To so krivice, ki so se vršile skozi vseh 10 let. Zakaj bi moral sedaj Puniša Račić nositi križ za vse. Nikdo ne sme metati kamenja na Punišo.

Ob 8. zvečer je predsednik razpravo prekinil, nadaljevala se bo jutri ob 8. zjutraj. Dopoldne bo dr. Ljubić še nadaljeval svoj govor.

Obtoženci so sicer mirno poslušali govore svojih zagovornikov, vendar pa je bilo opažati, da so zlasti po kratki izjavi državnega pravdnika, ki je v celoti vztrajal pri obtožbi in zahteval smrtno kazen, postali zelo pobiti. Puniša Račić je ves čas sedel s sklonjeno glavo in skoraj nepremično strmel pred sebe. Posebno potrj je videti Tomo Popovića, ki mu z obraza odsevala težki duševni boji.

Na ulici pred sodiščem je ves dan zbrana večja množica, ki vsakogar, ki prihaja iz sodišča, radovedno vprašuje, kako poteka razprava.

Besnenje umobolneža

Sarajevo, 31. maja. 6. Včeraj je povzročil veliko senzacijo na ulici Pasterni neki Alija Ahmed Dukić, ki je priletel na ulico s sekuro v roki ter pričel preganjati vsakogar, kogar je videl. Zatem se je vrnil v svojo hišo, razbil na dvorišču lopo za vozove in pričel razbijati tudi ostalo opremo. Večjemu številu policijskih stražnikov se je komaj posrežilo obvladati nesrečnika, ki so ga kot umobolnega pripeljali v bolnišnico. Ugotovljeno je, da je že dalje časa kazal znake duševne zmedenosti.

Veliko zanimanje za letošnji velesjem

Kakor je bilo pričakovati, je letošnji velesjem takoj prvi dan privabil v Ljubljano na tisoče tujcev, ki so nedavno oživil naše sicer precej tihe ulice. Ceprav smo ob koncu meseca je že v četrtek, na dan otvoritve, posetilo velesjem okrog 8000 ljudi. Za danes in jutri pa se pričakuje pravi naval. Najbolj razveseljivo je dejstvo, da je že prve dni prispelo veliko število pravih interesentov in kupcev in da so bile sklenjene že lepe kupčije. Poleg gostov iz Slovenije je največ tujcev prišlo iz Srbije, pa tudi posetniki iz Hrvatske, Vojvodine, Bosne in Dalmacije so prav številni. Celo iz Amerike so že prispeli interesenti in naši rojaki, med njimi ameriški slikar Slovenec g. Perinšek. Neki ameriški interesenti se zanimajo za izvoz naših izdelkov v Ameriko, predvsem nekaterih specialnih proizvodov Kranjske industrijske družbe. Na podlagi povpraševanj velesjemskega urada pričakujejo razstavljalci po prvih vtisih prav ugodne kupčijske zaključke.

Posebno pozornost vzbujajo na razstavišču 12 tonski parni tovorni avtomobil znane češke tovarnice Škoda, ki se kusi s koksom, oljem ali pa s trdim lesom. Za ta avtomobil se zanima mestna občina ljubljanska, ki je poslala na velesjem že posebno komisijo. Njegovo obratovanje je zelo ekonomično ter znašajo prevozní stroški pri obteži 12 ton komaj 180 Din na 100 km.

Ljubljanski občinski proračun

Finančno ministrstvo je vrnilo ljubljanskemu občinskemu svetu proračun za l. 1929, morda zaradi intervencije onih občinskih svetnikov, ki so se borili proti proračunu. Zavrnitev motivirala ministrstvo s tem, da ne smejo biti izdatki višji kakor lansko leto. To pomeni, da se bo moral proračun ljubljanske mestne občine za l. 1929, reducirati za približno 6 milijonov dinarjev. Doseči ta priliranek bo zelo težko že zaradi tega, ker mora mestna občina letos plačevati mnogo višje anuitete dolgova, kakor jih je morala lansko leto; tako se bodo morala odplačila dolgov izvršiti zaradi reduciranja proračuna na račun drugih izdatkov.

Prizadeti bodo v prvi vrsti mestni uslužbenci, glede katerih zahteva finančno ministrstvo redukcije v najvišji meri in znižanje njihovih prejemkov. Da bo izvedba te zahteve v sedanjih dobi brezposelnosti še posebno usodna, je umevno, ker reducirani ne bodo mogli dobiti drugod službe. Nadalje zahteva finančno ministrstvo, naj se najemnine v mestnih stanovanjskih hišah povišajo, da bodo odgovarjale višini najemnin, kakršne so sedaj v zasebnih hišah. Veliko število ljubljanskega prebivalstva bo pri tem občutno prizadeto, ker že sedaj mnogi najemniki najemnin ne zmagujejo. Zaradi reduciranja proračuna tudi ne bo mogoče mestni občini letos izvršiti nobenih cestnih del, novih kanalov itd., ker bodo celo stroški za čiščenje ulic, skropljenje in odstranjevanje snega okrnjeni. Zelo težko bo prizadeti proračun socialnega skrbstva, kar se bo takoj sedaj pokazalo, ker bo treba feriale kolonije močno restringirati. Tudi proračuna za zdravstvo in šolstvo bosta znatno reducirana, odpadke bodo vse od občine določene podpore za naše javne, prosvetne in humanitarne ustanove. Črtati se bodo morale vsaj deloma tudi podpore za prostovoljno gasilstvo. K temu je treba še pripomniti, da so datjave za državo v letošnjem proračunu precej večje, kakor so bile v lanskem letu, kljub temu pa je treba ta povšek kriti s prihranki v drugih postavkah.

Iz ljubljanskega magistratnega gremija

Ljubljana, 31. maja. Danes ob 17. se je vršila seja magistratnega gremija, ki je trajala tri ure. Gremij je ugodil prošnji direktije Srednje tehnične šole in Splošnega ženskega društva, da bi občina posredovala, naj bi se vsi prostori v Srednji tehnični šoli porabljali za pouk. Dalje se je gremij izjavil za to, naj bi se na tej šoli kot obremenjen predmet poučevala nemščina.

Dimnikarska koncesija se je podelila dimnikarjema g. Bevcu in Lipniku. Prošnja Dimnikarske zadrage za razdelitev mesta na ometalne okraje, se prepusti občinskemu svetu. Podeli se g. Kancu koncesija za drogerijo; g. Karlu Moretu koncesija sodavarske obrti; g. Regini Tomažič koncesija za brezalkoholno gostilno; g. Antonu Kovachu pa koncesija za avtotakso. Prodaja sladoleba bo dopuščena še naprej, vendar pa pod strogo kontrolo mestnega fizikata. Stavbna dovoljenja so bila odobrena: g. Franu Rozini za visokoprtilično hišo ob Verovškovi ulici; g. Antonu Slaku za pritlično hišo ob Gerbičevi ulici; g. Franju Geržaru za adaptacijo lokala ob Gasilski cesti; g. Alojziju Jesihu za adaptacijo stanovanja v Bohoričevi ulici; g. Antonu Plešku za adaptacijo trgovskega lokala v Verovškovi ulici; g. Elzi Zenko za gradnjo enonadstropne hiše ob Kobaridski ulici; g. Ivanu Simencu za gradnjo lope in ograje ob Lepem potoku; g. Kristi Smrekar za gradnjo visokoprtilične hiše v Veliki čolnarski ulici; isto g. Jakobu Erženu ob Podmilškovi ulici; g. Karlu Paradžu za gradnjo prizidka ob Opekarški cesti; g. dr. Antonu Mavrinu za gradnjo visokoprtilične hiše ob Podlimbarskega ulici; g. Leopoldu Tratniku za napravo terase na Sv. Petra cesti; g. Ani Arko za gradnjo čebelnjaka in ograje ob Cesti v Rožno dolino; g. Mihaelu Sernecu za adaptacijo lokala in hodnika na Poljanski cesti št. 8; g. Franju Žužeku za gradnjo lope za avtomobil.

Veliko pozornost vzbujajo zlasti med podeželskimi posetniki uspešna razstava perutnine, ki bo otvorjena samo do 3. t. m., na kar posebno ozozarjamo interesente.

Jubilejna razstava meščanskih šol v Sloveniji je posebno za naše ženstvo prava atrakcija. Ta razstava, ki jo prireja Društvo meščanskošolskega učitelstva ob priliki desetletnice ustanovitve slovenskih meščanskih šol, nam kaže ves ustroj naših meščanskih šol. Kot prva razstava take vrste v naši državi nam nudi pestro sliko ogromnega kulturnega dela naših meščanskih šol. Kaže nam pa tudi, da kakšno visoko stopnjo se je tekom desetih let povzpelo naše meščansko šolstvo. Tu vidimo vzorna ročna dela gojencev in gojenk, pletenine, vzemine, perilo in druga ženska ročna dela, izdelke iz papirja, lesa, gline, krasna keramična in kiparska dela, risbe, akvarele, učila za zemljepis, reliefe, modele, učila za prirodopis z akvariji in terarji, dalje učila za fiziko in geometrijo itd.

Tudi za zabavo je na veseličnem prostoru dobro preskrbljeno. V znanem sejmskem baru se dnevno dvakrat predvaja (ob 5. in 9. uri) plesni in glasbeni program, ki ga izvajajo inozemske artistke in artisti. Tudi v ostalih veseličnih paviljonih je izredno živahno, tako da pridejo na svoj račun tudi oni posetniki, ki prihajajo na velesjem tudi zaradi razvedrila.

bile v Kolodvorski ulici; g. Josipini Pukelstein za adaptacijo lokala na Sv. Petra cesti; g. Franju Pozniču za gradnjo enonadstropne hiše ob Podmilškovi ulici ter končno g. Francu Sloviču za postavitev odprte lope v Razlagovi ulici. Dovoli se tudi zgradba lop za sportne čolne na Ljubljani. Končno je gremij izdal uporabna dovoljenja g. Josipini Faganel za pritlično hišo ob Ilžanski cesti; g. Martini Bužanu za uporabo podstrešja in balkona v Janševi ulici; g. Franu Koširju za uporabo hiše v Apihovi ulici in g. Ivanu Mavsarju za uporabo hiše v Podlimbarskega ulici.

„Hrvat“ prenehal izhajati

Zagreb, 31. maja. Še danes je izšla zadnja številka »Hrvata«, ki objavlja na čelu lista naslednjo kratko objavo: »Našim naročnikom, inserentom in prijateljem! To je poslednja številka dnevnika »Hrvata«, ki jo prejmete. Njegovo nadaljnje izhajanje se z dnem 1. junija ustavlja. Osnovni in vzdrževalni bili v vrhu, da bo glasnik stranke, danes pa, ko ne more biti strankarskega življenja in udeleževanja, mu je obstoj nemogoč. Poslavljajoč se od svojih naročnikov, inserentov in prijateljev, se toplo zahvaljujemo za vso moralno in materijalno podporo, ki so jo pri izdajanju »Hrvata« zlasti v zadnjih letih izkazovali tere beležimo z velikim spoštovanjem — uredništvo in uprava dnevnika »Hrvata«.

Razdelitev dobička razredne loterije

Beograd, 31. maja p. Ministra financ in poljedelstva sta podpisala skupen odlok o razdelitvi čiste dobička razredne loterije. Cisti dobiček 16. kola iz l. 1928. je znašal 29 milijona dinarjev. Od tega gre 50 odstotkov Direkciji za poljedelski kredit, 25 v rezervni fond razredne loterije, 3 pa v invalidski fond. Ostanek 650.971 Din se razdeli takole: 40 odstotkov za podpiranje poljedelstva in živinoreje, 28 odstotkov za podpore zemljoradniškim zvezam in zadrugam, 6 odstotkov za posojila kmetovalcem in njihovim zadrugam, 4 odstotke za posojila obrtnikom in njihovim organizacijam.

Proslava Račkoga v Zagrebu

Zagreb, 31. maja n. Danes je došel v Zagreb minister trgovine in industrije dr. Mažuranič, ki bo jutri prisostvoval proslavi 100-letnice rojstva Prama Račkoga. Kralja bo zastopal na tej proslavi armijski komandant general Matič.

600 angleških izletnikov v Splitu

Split, 31. maja n. Dopoludne je došel v splitsko luko veliki angleški potniški parnik »Oxford« s 600 angleškimi turisti. Izlet je organizirala znana agencija Cook. Ekskurzija angleških turistov po Jadranskem in Sredozemskem morju bo trajala 28 dni. Angleški gostje so se danes z avtomobilii odpeljali v okolico Splita.

Velik vlom v Osijeku

Osijek, 31. maja. Š. V pretekli noči od 9. zvečer do 6. jutraj je bil v Osijeku v Draškovičevi ulici št. 4 izvršen vlom v stanovanje vdove predsednika sodnega stola g. Brošan. Vlomilci so odnesli iz predala neke omare zlatnine v vrednosti 250.000 Din.

Petkratni morilec

Sofija, 31. maja. Š. V pretekli noči se je v Plevnu dogodil strašen zločin. Pekovski mojster Roko Karamašof je dobil novega pomočnika. Ta je tekom noči ubil s sekuro dva delavca, s katerima je spal v isti sobi, nato vdrl v gospodarjevo stanovanje, ubil dva njegova sinova, odsekal njegovi ženi glavo, nakar se je šel posrečilo pekovskemu mojstru, da je podivjanemu morilcu odvzel sekuro. Morilec je zatem pobegnil v svojo sobo, kjer so ga poklicani orožniki končno aretirali. Pri zaslišanju je morilec izjavil da je hotel umoriti vso družino, oropati jo in nato pobegniti.

Letalčeva sreča v nesreči

Mostar, 31. maja. Š. Včeraj je podporočnik Z. Boljevič dobil od mostarske letalske komande nalogo, naj v najkrajši smeri poleti iz Mostara proti Jadranskemu morju ter potem ob morju proti Splitu in Imotskemu in se spusti na Imotsko polje. Svojo nalogo je izvršil zelo dobro, toda proti koncu leta je opazil, da mu aparat ne funkcionira v redu. Podporočnik se je moral spustiti, ker mu je pretila nevarnost, da se mu motor zažge. Pri spuščanju na zemljo se mu je letalo v resnici vnelo, toda podporočniku se ni ničesar pripetilo.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 31. maja p. Nocoj se je vršila v Topčideru seja ministrskega sveta. O seji, ki ji je predsedoval general Peter Živković, ni bil nocoj izdan nikak uradni komunikce.

Avdijence

Beograd, 31. maja. p. Tekom današnjega dne je kralj sprejel v avdijenci ministra financ dr. Švrljugo, ministra poljedelstva dr. Frangeša in dr. Silabo, profesorja prakke univerze in osebnega zdravnika prezidenta češkoslovske republike Masaryka.

Vrhovni zakonodajni svet

Beograd, 31. maja. p. Na današnji seji Vrhovnega zakonodajnega sveta se je nadaljevala podrobna razprava o načrtu invalidskega zakona. Pričakuje se, da bo razprava o invalidskem zakonu na jutrišnji seji zaključena in da bo načrt zakona osvojen. Zatem pride v razpravo načrt zakona o srbski pravoslavni cerkvi, ki ga je sestavilo ministristvo pravde.

Naša mornarica v Tunisu

Beograd, 31. maja p. Iz Tunisa poročajo, da je jugoslovska vojna eskadra dospela v Bizerto. Ob njenem prihodu v pristanišče so francoske ladje oddale 21 pozdravnih strelov. Jugoslovenski admiralski brod »Dalmacija« je odvrnil strele. Jugoslovska vojna mornarica ostane v Bizerti več dni. Tekom svojega bivanja si bo ogledala naprave francoske mornarice in prisostvovala pomorskim in letalskim vežbam.

Konferenca borz

Beograd, 31. marca. p. Danes se je vršila v poslojju beogradske borze seja, ki so ji prisostvovali člani in odposlanci ljubljanske, zagrebske, novosadske, somborske, beogradske in skopljske borze. Razpravljalo se je o specialnih uzaceh na naših borzah. Načrt nove ureditve je sestavila zagrebska borza. Zatem so bile pregledane in odobrene številne prošnje glede olajsve 2% refakcije od izvoza žita, ki so veljale do 31. maja t. l.

»Industrija Slovenije«

Zagreb, 31. maja. Š. Nocojšnje »Novosti« prinašajo povodom otvoritve ljubljanskega mednarodnega vzornega velesjema prilogo na petih straneh pod naslovom »Industrija Slovenije« z opisi raznih tvrdk in njihovih razstavnih predmetov, z mnogimi slikami lastnikov raznih podjetij ter njihovih tvornic.

Cerkev in država

Zanimiva mnenja rektorja beogradske univerze.

Rektor beogradske univerze profesor dr. Ceda Mitrovič je dal »Vremenu« intervju o aktualnem vprašanju »cerkev in država«. O tem predmetu se pri nas zlasti v zadnjem času mnogo razpravlja, ker so na dnevnem redu verski in šolski zakoni. Kakor znano, je prosvetno ministristvo sestavilo načrt osnovnošolskega zakona, ki sloni na načelu dalekosežne državne kontrole vsega šolstva. Temu stališču primerno in konsekventno je tudi stališče, ki ga ministerjalni načrt zavzema do veronauku. Isto vprašanje se je pojavilo tudi tekom razprave o novem zakonu za srbsko pravoslavno cerkev.

Dr. Mitrovič naglašja v uvodu svoje izjave, da zagovarja obsežno cerkveno avtonomijo. Velike zgodovinske verske zajednice, kakršni sta pri nas pravoslavna in katoliška cerkev, imajo popolnoma urejene notranje odnose. Te zajednice uživajo popolno avtonomijo v vseh svojih notranjih poslih. Država priznava njihovo notranjo ureditev, a cerkve izvršujejo uredbo-dajno, sodno in upravno oblast. Država mora to avtonomijo cerkvam v polnem obsegu priznati. Cerkev razvija religiozno-moralno stran človeka država pa ureja pravne odnose družbe. Glede sodelovanja laičnega elementa v upravi pravoslavnih cerkvenih občin je dr. Mitrovič dejal: »Zahtevno predstavnikov cerkvenih občin iz Bosne, Hercegovine in Vojvodine naj se dovoji aktivno sodelovanje laikov v cerkvenih poslih, zlasti pa pri urejanju imovinskih odnosajev, je treba toplo pozdraviti. Taka zahteva je velik uspeh cerkve, kajti brez naroda ni cerkve. V obratnem primeru bi nastala nevarnost za cerkev.«

O državi in cerkvi kot taki, oziroma o kontroli države je dr. Mitrovič izrazil naslednje naziranje: »Državi se mora priznati pravica vrhovnega nadzorstva nad cerkveno imovino. Ta imovina se ne sme trošiti za druge cile, temveč le za smoter, ki si ga je cerkev postavila. Nadzorstvo države pa ne sme iti tako daleč, da se za vsak izdatek zahteva odobritev glavne kontrole in da se predpiše pogoji državnega računovodstva.«

Ustavo pravoslavne cerkve je treba po mišljenju prof. Mitroviča sestaviti v sporazumu med cerkvijo in državo. Vsaka enostranost bi pomenila prekračenje delokroga ene ali druge zajednice. Glede vpliva cerkve na veronauk v ljudskih šolah je izjavil dr. Mitrovič: »Versi pouk v ožjem smislu spada brez dvoma v pristojnost cerkve. Na drugi strani pa gre vrhovno nadzorstvo nad šolo in javnim poukom samo državnim oblastim. Zato je treba poiskati nekak kompromis. Pri tem naj se upoštevajo že obstoječa izkustva v naši državi. Ni na mestu zanikati cerkvi pravice do veronauka, pa tudi državi ne smemo odreči pravice vodstva prosvetne politike v vsej državi.«

Zopet proces zaradi „muškateleca“

Tožba kaplana Hrastlja proti uradniki Vinarske zadruge.

Maribor, 31. maja. Ravno v času, ko je začel zopet cveteti bezeg, se razvija po Mariboru silovita debata o fabriciranju muškateleca. Znani proces, v katerem so bili obsojeni odborniki Osrednje vinarske zadruge v Mariboru po vinskem zakonu na nezatne denarne kazni radi ponarejanja muškateleca, je vzbudil ne samo v Mariboru, ampak v celi oblasti, zlasti pa v vinorodnih krajih pravo revolucijo duhov.

Posebno ogorčeni so nad tem ponarejanjem vina v vinarski zadruzi, ki so jo vodili duhovniki: katehet Rezman in podravatelj Cirilove tiskarne Franc Hrastelj, vinogradnik. Upravičeno se pritožujejo nad dejstvom, da je zadruga, ki bi morala predvsem pomagati kmetom vinogradnikom, da lažje prodajali svoj pridelek, sama delala največjo konkurenco s tem, da je kar na veliko sladkalo vino, česar kmetje zaradi drugega sladkorja ne morejo delati in potem svoje naravno, toda bolj kislo vino mnogo težje spravljajo v promet, oziroma ga morajo prodati po nizkih cenah vinskim zadrugam, da ga te sladkajo in kot pristno robo drago naprej prodajajo. Se bolj pa so vsi vinogradniki ogorčeni nad fabriciranjem muškateleca iz bezga, ker nam je to ogromno škodilo na ugledu našega doslej dobrega slovesa v vinogradništvu.

Kakor strela z jasnega neba pa je obsodba voditeljev vinarske zadruge udarila tudi v škofijo. Duhovniški krogi, ki niso zasidrani po gospodarskih korporacijah, so še vedno ogorčeni, češ, kaj sta se duhovnika Rezman in Hrastelj vtikala v stvari, ki ju nič ne brigajo, mesto da bi ostala pri svojem dušnem pastirstvu. Najtežavnejše stališče imajo kateheti po šolah. Komaj stopijo v razred, že slišja med učenci o muškatelecu, kar je seve upravičeno mučno za neprizadete duhovnike.

Blamirani so nadalje znani mariborski »Weinbeisserji«, tipični prijatelji in »poznalci« zlate kapljice, ki kljub svojemu visjemu socialnemu stališču obiskujejo le zakrite kotičke, kjer točijo le najzlahnejše sorte. Tudi ti so lansko jesen s pristnim navdušenjem hvalili cenjenega »muškateleca« iz duhovniške kleti v Melju. Izvedenec kemik dr. Cafazura pa je pri zadnji razpravi izrekel o teh »Weinbeisserjih« uničujočo sodbo. Ugotovil je med drugim tudi sledeče: Ravno pred dvema letoma smo imeli v Mariboru podobno vinsko afero. V nekem hotelu so prodajali izvrstno, sladko kapljico »Vinski strokovnjaki«, niso mogli dovolj prehaliti te pristne Zlahitine. Mariborska izvedenka dr. Cafazura in inž. Mohorčič pa sta našla v tistem sladkem rizlingu iz Lajtersperga — saharin. Obtoženi prodajalec pa se je proti temu mnenju uprl in poklical ljubljanske in zagrebske izvedence, ki so rekli, da ni saharina v vinu, ampak da je isto pristno. Rizling je šel nato na izvedeniško instanco, na ljubljansko univerzo, ki pa je v isti steklenici, iz katere se je med tem vino že posušilo, še z mikroskopom našla — kristale saharina in mariborski »Weinbeisserje« so utihnil. Ni čuda, da so tudi sedaj ogorčeni, ker so hvallili in pili bezgov muškatelec.

Nova razprava

V to muškateleško mariborsko ozračje je prišla ta tečen nova razprava o muškatelecu v tožbi, ki jo je naperil užaljeni kaplan Franc Hrastelj proti gospe Milki Pihlarjevi, bivši uradnici Osrednje štajerske vinarske zadruge, zaradi njene ovadbe proti F. Hrastelju, katerega je obdolžila, da je vedel za ponarejanje muškateleca v zadrugi in da je še on posebej poslal odbornika Lorbeke v Zagreb v svrhu informacij o cenah špirta v tovarni Arko.

Razprava se je vršila pred istim sodnikom kakor zadnjič, g. Štukljem. Obtožitelja Hrastelja je zastopal dr. Vebler, obtoženo pa je zagovarjal dr. Reisman.

Obtoženka Milka Pihlarjeva je pri razpravi priznala, da je vloženo ovadbo poslala sodišču, nastopa pa dokaz resnice predvsem s kazenskim spisom proti odbornikom Zadruge, iz katerega je razvidno, da so bili obsojeni zaradi ponarejanja muška-

telja, med njimi tudi kaplan Hrastelj. Glede slednjega je obtožena Pihlarjeva še navajala:

Naročilo za pot v Zagreb zaradi špirta

»Drugi dan po neki seji Vinarske zadruge, kjer sem bila uradnica, je prišel v pisarno, kjer sva se nahajala jaz in mož, odbornik Lorbek in vprašal moža, če naj gre v Zagreb ali ne, češ, da je bilo prejšnji dan na seji sklenjeno, da mora iti v Zagreb v tovarno Arko po informacije zaradi špirta. Lorbek je še pristavil, da mu je kaplan Hrastelj izrecno naročil, naj se on pelje v Zagreb. Moj mož je bil takrat še podnačelnik Zadruge in se je zaradi tega obrnil nanj Lorbek za svet. Lorbek mu je še izrecno rekel, naj pove on (Pihlar) svoje mnenje.

Ravno isto jutro sem v zapisniku Zadruge čitala tudi sklep prejšnjega dne, da se pelje Lorbek v Zagreb po informacije. Zapisnik pa ni navajal, da je naročilo dal Lorbeku Hrastelj. Iz podpisov sem ugotovila, da je bil na seji tudi Hrastelj.

Ko sem prečitala zapisnik, sem se vzklonila napram svojemu možu in Vilku Golobu, železniškemu uslužbencu v pokoju:

»Ti norci gredo pa še to v zapisnik pisat«

Pozneje pa tega odstavka v zapisniku nisem več našla.

Sodnik je sklenil, da se razprava prelazi do Casa, ko bo okrožno sodišče rešilo sodbo proti odbornikom Vinarske zadruge, ki so bili že obsojeni zaradi ponarejanja muškateleca. Kakor znano, je bil g. Hrastelj v dotični zadevi obsojen na 1.500 Din ali 4 dni zapore, Lorbek pa na 2.000 Din ali 6 dni zapore. G. Hrastelj je pri zadnji razpravi s poudarkom naglašal, da bodo sedaj v njegovi tožbi proti Pihlarjevi nastopili soobtoženci kot prič in še po tem izkazala njegova nedolžnost, med tem ko so bili v tožbi javnega obtožitelja vsi odborniki zadruge obtoženi in tudi vsi obsojeni. O nadaljnjem poteku zadeve bomo poročali.

Štok oproščen obtožbe umora

10 let ječe zaradi tatvin

Zagreb, 31. maja. Š. Danes opoldne je sodišče razpislo rozsodbo v procesu proti Alojziju Štoku, ki je bil obtožen zaradi umora branjevca Alojzija Skorjanca. Sodišče se ni moglo prepričati, da je Štok res izvršil ta umor in prav tako ga je oprostil tudi obtožbe zaradi zapeljavanja h krievi prisegi tekom sodne razprave. Obsodilo pa ga je zaradi raznih tatvin in drugih deliktov na 10 let težke ječe, poostrene s postom.

Imenovanja v katastrski službi

Beograd, 31. maja p. Na predlog ministra financ sta bila pomakljena v I. skupino II. kategorije in postavljena za šefa katastrskih uprav g. Henrik Horvat v Kranju in Rudolf Didek v Celju.

Ljubljanska opera

Ga. Vesel-Polla kot gost v »Traviatu«.

Po izvrstno uspeli operni turneji v Dubrovniku in Splitu je naš operni ansambl včeraj zopet pričel doma s predstavami in to v prvi vrsti za obiskovalce ravnokotvorjenega velesjema. Včeraj v četrtek je bila vprizoričena opereta »Pri trelh mladencih« v občinski zasedbi, a je bila obiskana zelo slabo. Bolje se je godilo današnji »Traviat« z go. Vesel-Pollo v vlogi Violette. Ga. Vesel-Polla je pri nas na glaslu kot umetnica-koloraturka sijajne kvalitete, prekrasno izvežbanega glasu v vseh legah, izredne pevске tehnike in najtoplejšega občutenja. Vse te svoje velike vrline je pokazala tudi včeraj ter zanje žela na odru med igro in pred zastorom neskočne aplavze mladence polne hiše. Poleg nje sta se srečno uveljavila g. Grba in Janko, manj uspešno g. Kováč. Tudi imeteljci manjših vlog so k lepo zaokroženi predstavi z zborom in orkestrom vred prispevali po vseh svojih močeh. Opera je vodil g. Neffat kot vsikdar, tako tudi sedaj z veliko spretnostjo in rutino.

VELIKI SEJEM KOLES

»Ljubljanski dvor«, Pražakova ulica 19.

Najzadovoljnejše uporabljate za mesto in vas kolesa svetovno znanih znamk
Tudi na obroke! **„DÜRKOPP“** Tudi na obroke!

„Tehnik“ JOSIP BANJAI

»Ljubljanski dvor« LJUBLJANA Pražakova ul. 19.
v neposredni bližini glavnega kolodvora

Posetite nas na velesjemu!

DIABOLO SEPARATOR

pobira ostro, se lahko pere in dobro obnese vsled konstrukcije lamel.

Povoljni plačilni pogoji
Dolgoletna garancija

glavni zastopnik
Ljudevit Klein

DIABOLO SEPARATOR A. B. Stockholm (Švedska)
ZAGREB, Račkoga ul. 5 a. Sprejemamo marljive zastopnike.

Naši kraji in ljudje

Upravni odbor Ljubljanskega velesejma

Sedeči gospodje od leve na desno: predsednik velesejma Fran Bonač, predsednik upravnega odbora Avgust Praprotnik. Zadaš soje od leve na desno: Karel Detela, inž. Milan Suklje, tajnik Zbornice za TOI Ivan Mohorič, ravnatelj velesejma dr. Milan Dular, dr. Ciril Pavlin, glavni tajnik Zbornice za TOI dr. Fran Windscher, Hanuš Krofca.

Novi častni doktorji beograjske univerze

Kakor znano, je pred dnevi došel v Jugoslavijo slavni angleški publicist Seaton Watson (Scotus Viator), znani prijatelj Jugoslovenov. Mlad je par dni v Ljubljani ter je včeraj dopoldne posevil tudi ljubljanskega Zupana dr. Dinka Pucua, s katerim je ostal skoro poludruge ure v razgovoru. Zvečer je odpotoval dalje v Zagreb ter bo posevil na svojem potovanju po Jugoslaviji tudi Beograd, kjer bo promoviran na tamošnji univerzi za častnega doktorja filozofske fakultete.

Profesorski svet filozofske fakultete beograjske univerze je namreč izvolil nedavno za svoje častne doktorje splošno znane publiciste in znanstvenike Seatona Watsona, Avgusta Gauvaina in Hermanna Wendla. O tem so bili že obveščeni pismeno od dekana beograjske filozofske fakultete ter so se tudi zahvalili za izvolitev. Svečane promocije vseh treh novih častnih doktorjev beograjske univerze je določena za 27. junija t. l. ni pa izključeno, da se bo promocija Seatona Watsona za častnega doktorja izvršila že prej. Osebo se svečane promocije ne bo mogel udeležiti samo Avguste Gauvain, ki se je upravičil, ker je zadržan od nujnih poslov.

Zanimivo je, da je bil za prvega častnega doktorja beograjske filozofske fakultete izvoljen in promoviran dr. Tomo Masaryk, predsednik češkoslovaške republike. Izmed inozemcev so bili proglašeni za častne doktorje iste fakultete gg.: Millet, Emile Hautant ter nedavno Charles Dilles, izmed naših znanstvenikov pa sta bila promovirana za častna doktorja vojvoda Živojin Mišić ter univerzitetni profesor Bogdan Popović.

Odklikovanje jugoslovenskega učenjaka v Parizu

Pariz, koncem maja.

V tukajšnjih krogih znani zdravnik in sodrudični slavna profesorja dr. Fourmierja, naš rojak dr. Mih. Jovanović, je bil odklikovan z redom francoske častne legije za svoje delovanje na zdravstvenem polju v boju proti luesu in žledčeni bolezni.

Dr. Jovanović je v Parizu takoj po vojni dovršil svoje medicinske študije in imel je srečo, da je postal najprej asistent, potem pa najtinitnejši sodrudični velikega pariškega učenjaka. Kmalu je vzbudil pozornost po svojih uspehih in praksi, kakor tudi s svojimi razpravami v znanstvenih revijah. Postal je ravnatelj enega največjih laboratorijev za serume.

Jugoslovenska kolonija bo svojemu mlademu rojaku, ki je proslavil ime svojega rodu v delu za blagor človeštva, priredila svečan banket, da mu izrazi zahvalo in priznanje.

Sijajen koncert Slovenskega krožka na Dunaju

Dunaj, 30. maja.

S ponosom poročamo svojim rojakom v domovini o sijajnem koncertu našega Slovenskega krožka preteklo nedeljo v veliki dvorani Češkega doma. Vse točke sporeda so bile na odlični višini umetniškega proizvajanja. Viškovičev tamburaški zbor je dovršeno prednašal tri komade, med temi njegovo najnovejšo skladbo »Ne plači, ne plači, v obliki tanca, kate bariton solo je pel tehnik g. Zlatko Bisail. Moral je zadnji del ponoviti. Viškovič se je s to skladbo uvedel v dunajski glasbeni svet ter postal celo član društva avtorjev in komponistov.

Pevke mešanega zbora so nastopile v kroju »Dečve«, ki je izzval splošno pozornost. Zbor je zapel pesem »Pod oknom« v Hubadovi harmonizaciji in pa »Prišla je miška« divno, dovršeno. Vsi v dvorani smo bili ponosni na tako dovršeno petje pod mojstrskim Viškovičevim vodstvom. Omet je pel Ipavčev »Danica«, solo g. Zlatko Bisail. Ta stara in vedno lepa pesem je bila seveda na Dunaju novost, posebno pa je izzval občudovanje Bisailov obsežni, silni,

Zahtevajte v vseh specerijskih trgovinah

ženo silo. Na dan prireditve se je pripeljal z avti v Borovlje nad sto Heimatschutzlerjev, ki so imeli s seboj celo sanitetni oddetek in potem v Borovljah strelne vaje z ostro municijo. Zastopniku vlade so prirejevalci pevске slavnosti razložili, kako jim je razumljiv ta naval oborožene sile v Borovlje ob priliki njihove prireditve, in zastopnik je vsled njihovega posredovanja končno odredil, da mora Heimatschutz se pred 3. popoldne zapustiti Borovlje. Tako se je tudi v resnici zgodilo in slovenska pevška slavnost se vendarle ni vršila v senci heimatschutzlerskih bajonetov.

V Hodišah je tamošnje izobraževalno društvo »Zvezda« praznovalo jubilej petindvajsetletnice svojega obstanka, katerega se je udeležila ogromna množica ljudstva iz vse bližine in daljne okolice. Nastopili so trije pevski zbori, razdelile so se diplome članom ustanovnikom in uprizorila se je gledališka igra, ki je do solz ganila gledalce, zlasti pa žensstvo. Društvo želimo še nadaljnega najlepšega razvoja in napredka! Bilo je leta 1905, ko sta se pri zadnjih dopolnilnih državnozbornih volitvah za dunajski državni zbor, ki so se vršile še po volilnih možeh, borila za zmago slovenski kandidat Grafenauer in nemškonalionalni Seifritz, posestnik na Miklavčevem in je zmagal Seifritz. Od tedaj se je mnogo izpremenilo na tem lepem posestvu ob cesti, ki vodi iz Sinčevasi preko Železne Kaple in Jezerskega vrha proti Kranju in Ljubljani. Danes je lastnik tega posestva sin tedanjega nemškonalionalnega kandidata Karl Niegov brat Fritz, bivši stotnik v avstrijski vojski, je bil meseca marca t. l. pred okrajnim sodiščem v Dobrlivasi obsoben na dva meseca strogega zabora zaradi prežeške pijanosti. Kazenski postopek proti njemu zaradi zločina uboia njegove tače na je bil po dolgi preiskavi vendarle ustavljen. Koncem meseca marca pa je njegov brat Julij z revolverjem v roki ogrozil nekoga kmeta in njegovo družino, pri čemer je bil kmetov hlapec ranjen z dvema streloma. Julija Seifritza so zaprli, pa je bila preiskava proti njemu te dni ustavljena, ker so ga sodni zdravniki spoznali za neodgovorne. Na hinkoštni terek so ga odneli v blaznico. — Ko bi še živel stari Miklavc!

„Vinohradsky Hlahol“

bo imel noč ob 20.

koncert v „Urionu“

Krvav obračun z vlomilci v Prekmurju

Murska Sobota, 31. maja.

Po mizah naših orožniških postaj se že dolgo časa kopičijo tiralice in kazenski spisi za Jožem Vratarjem, ki je doma iz daljnosedlavskih Goric in star 30 let. Ravno tako se zasledujejo številni njegovi zločinski pajdashi. Vratarjeva topla je bila dolgo časa strah Prekmurja. Imela je svoi točno omejen in zaokrožen delokrog: Dolenja Lendava, Črenšovci, Beltinci, Murska Sobota, Fokovci, Dubrovnik, Dolnja Lendava. V tem okolišju so bili zločinci doma in tu so izvršili veliko število vlomov in roparskih napadov.

Ko so jim tla postala prevroča, so jo za nekaj mesecev popihali preko meje na Madžarsko, kjer so si takoj poiskali večje torišče zločinov. Pred tedni pa so Madžari v obmejnem pasu zbrali precej orožništva ter začeli s koncentričnim zasledovanjem vlomilcev. Ti so se zopet vrnili na naše območje.

Prebivalstvo je kaj hitro v presenečenju in strahu doznalo, da so se vrnili stari zločinci in vse se je balo, da pridejo zopet na dnevni red vlomov in drugi zločini. Pri prebivalstvu je še predobro v spominu lanski napad Vratarjeve tolpe na kavarnarja v Murski Soboti, g. Mesolico. Vratar je tedaj oddal dva strela na kavarnarja in utekel. Ta napad je ljudi tako preplašil, da so dolgo časa hodili zvečer le v skupinah domov. Prestrašeni ljudje so vse povsod slišali zločince in vsa vna orožniške postaje ni mogla dolgo časa pregnati teza strahu. Orožniki so tedaj sicer odkrili skrivališče tolpe pri Beltincih, zločinci pa so še pravočasno utekali preko meje. Madžarska racija, ki jih je sedaj pregnala nazaj, pa je postala za kolovodno usodenolna.

Vodja tolpe Jože Vratar je že danes teden našel, kar je iskal. Smrtno zadet je padel v boju z orožniki. To se je godilo takole: Par kilometrov od meje, pri Mlinih v srezu Dolnja Lendava, je naletel v gozdu neki tamošnji kmet na tri oborožene moške. Ustavili so ga in vprašali kam gre in kaj dela. Kmet je odvrnil, da bo streljal vrare. — Imaš puško? Ali hočeš, da ti jo mi posodimo? so dejali neznanči. Trojica se je zdelo kmetu skrajno sumljiva. Z izgovorom se je poslovil in umaknil proti domu, kjer je o srečanju takoj obvestil občinskega gerenta. Ta se je urno podal k orožniški postaji v Doljno Lendavo. Na postaji sta bila tedaj le dva orožnika, vsi drugi pa v raznih krajih v službi. Z orožnikom se je zaradi tega podalo nekaj kmetov, oboroženih z lovskimi puškami v gozd pod vodstvom obeh orožnikov. Ko so zločinci epuzili zasledovalce, so se spustili v beg. Vratar je bil zadnji in da bi kril umik, je oddal več strelav iz svoje Frommer-pistole proti zasledovalcem. Ustrelil je približno 20 krat. Lahko je ranil gerenta v steno, nekoga kmeta v stegno, gerentovemu psu pa je odstrelil del uhaja.

Oboroženemu razbojniku je uspelo sproti orožniški narednici. Puške so mu ga dvakrat pozval, naj se odda, če ne, se ga z apoziv ni zmenil in ko je bil zopet 'streljati, je orožnik dvignil puško in oddal nanj pet strelav. S petim ga je smrtno zadetil. Od razbojniške trojice se je rešil samo eden preko meje. Drugega, nekoga Tarčarja, pa so prijeli in odvedli v zapore. Ujeti rokavničar bo gotovo izdal svoje pajdase in tako je upati, da bo sedaj konec tolpe, ki je toliko časa strahovala Prekmurje.

Popolnoma novo! Danes vesela premijera!!!

Vsele pustolovščine mladega princa, ki je na vse l ubil svojo svo-toro in se nikakor ni hotel poročiti v korist svoe d. m. o. v. e.

Ljubezen v maju..

V glavni vlogi: občežvani

Ižo Sym

Prejstave ob 4, pol 6, pol 8 in 9.

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

Otvoritev moderne javne hladilnice

Trbovlje, 31. maja.

Merilo za napredek občin je, kako one skrbje v prosvetnem, zdravstvenem in socialnem pogledu za svoje občane. Naša občina je, v kolikor ji je v danih razmerah mogoče, v vseh treh ozirih vršila svojo dolžnost.

Te dni je bila izročena svojemu namenu moderna javna hladilnica, ki stoji v neposredni bližini tržnega prostora. Že z zgraditvijo tržnega prostora je napravila občina v higijenskem pogledu velik korak naprej, ker omogoča natančno kontrolo na prodaj stavljenih živil. Z zgraditvijo moderne hladilnice je napravila občina drugi korak v tem pravcu.

Tiho in skromno so se odprle vrata javne občinske hladilnice, ki ima talnega celinskega prostora 45 m². Ta prostor je razdeljen na 15 celic, katere so zasedli naši domači mesarji. Celice so ograjene z železnimi palicami in vsaka posamezna se zapira s posebnim ključem. Meso v teh celicah se drži dalj časa in še celo prilobi na kvaliteti in okusu. Temperatura je stalno +1 do +2° C, kar prepreči vsak razkroj mesa in obvaruje s tem mesarja pred večjimi izgubami, posebno v vročih poletnih mesecih, konsumnta pa štiti pred raznimi obolenji, ki nastopajo po zauživanju mesa, ki je hranjeno v ledenih in naravnim ledom, v katerem je vedno nekaj bakterij, ne glede že na prostor sam, ki gotovo ne odgovarja higijenskim zahtevam.

Predhladilnica meri 27 m² in se bo v njej hranilo meso na fiksnih ključkah, da se tjo ohladi in osuši, predno se stavi v hladilnico. Temperatura je stalna na +5 do +6° C. Hlačenje zraka, oziroma pogon celega obrata se vrši v strojnem oddelku hladilnice, katerega je izvršila tvrdka škoda iz Plzna na češkoslovaškem. V strojnici je nameščen elektromotor za 21 HP, ki žene amonijakov kompresor. Stisnjena amonijakova para odhaja v kondenzator. Po vijugastih ceveh teče hladna voda, ki jih ohlajuje. Na ta način se amonijakova para spremeni v tekočino. Električni ventilator meče na te cevi zrak, ki se tako ohladi, da se nabere na ceveh zračne vlage v obliki ivja, zrak sam pa odhaja po lesenih ceveh ohlajen in osušjen v hladilne prostore.

Omeniti je še fabriko umetnega ledu, ki se napravila iz čiste vode občinskega vodovoda in bo nudil našim častičarjem in drugim obrtnikom, pa tudi ostalemu prebivalstvu ugodnost brezskrbnega uživanja hladnih pijac. Dnevno se bo izdelalo do 600 kg umetnega ledu, ki bo prišel v promet v podolgaših kockah pa 12½ kg. Po potrebi se bo lahko izdelovalo umetnega ledu tudi več. — Ko iskreno čestitamo občinski upravi na tej važni pridobitvi za našo dolino, poudarjamo še, da je nujna potreba in tudi splošna želja, da se priključi na ta hladilni objekt še moderna kladnica, ki bi odpravila še ostale nedostatke pri klanju živine s samotarnega in upravnega stališča. Toplo bi pozdravili takojšnje nadaljevanje dela in s tem izvršitev celega projekta.

Deček padel v Ljubljano

Ljubljana, 31. maja.

Danes okoli 16. so pasantje na Františkanskem mostu zapazili, kako je po Ljubljano proti mostu plaval nek deček, ki se je boril z valovi in začel potapljati. Takoj so zagnali obupen krik: »Rešite utopjenca! Fantek plava po Ljubljano!« V tem trenutku je že skočil postrešek Janez Kalčič po stopnicah v Solskem drevedru v vodo ter prijel dečka za roko, ki jo je pomolil ven ravno, ko je priplaval skozi

mostno kolono. Potegnil ga je na suho, kjer so ga začeli takoj z umetnim dihanjem obupati k življenju. Bil je že nezavesten. O dogodku je bila obveščena tudi rešilna postaja, ki je tja poslala rešilni avto, s katerim so dečka odpeljali v bolnico. Ker je bil deček že popolnoma pri zavesti, so ga zdravniki le preiskali, če ni morebiti pri padcu v vodo dobil kake težje poškodbe. Imel je le na čelu majhno prasko, ki so mu jo z jodom namazali, nakar so ga izpuštili.

Kakor so pozneje ugotovili, se je deček — šletni sin knjigoveza Matko Šifer, stanoječ v Stritarjevi ulici št. 7 — igral z drugimi dečki na Cankarjevem nabrežju v bližini kostanjev. Naslonil se je nekoliko na obrežni zid, kjer je izgubil ravnotežje ter je padel kake 3 m globoko.

Ljudske kinematografske predstave

(Ob globoko znižanih cenah v kinu Idealu.)

Z današnjim dnem se zopet oživitorijo v kinu Idealu ljudske filmske predstave. Izredno nizka vstopnina bo omogočila tudi najširšim krogom ljubljanskega prebivalstva ogled repriz onih velikih filmov, katerih si največji del občinstva v premijeri zaradi višjih cen ne more ogledati. Spored bo izredno lep in pester: filmi se bodo menjavali zelo naglo, da se bo moglo nuditi občinstvu v kratki dobi poletnih mesecev kar največ lepega in zanimivega. Občinstvo pa naj s posejanjem predstav hiti in si ogleda vsak najavljene film že prvi dan, da ne bo potrebno imeti filmov več dni na sporedu. Da je moglo vodstvo ljudskega kina nastaviti kar najnižje cene, obenem pa nuditi svojim posetnikom kar najboljšo filmske programe, je bilo prisljšno štediti pri režiji (godba) in pri reklami, kar naj blagovojno cenjeno občinstvo blagototno upoštevat.

Namesto dosedanjih velikih časopisnih inseratov in poličnih lepakov bo vsakodnevni spored ljudskega kina razviden v izloženih oknih kina Idealu, obenem pa bo vsakokratni naslov filma dnevno objavljen v »Jutru« pod rubriko »Ljubljana« in v »Slovenskem Narodu« v »Beleščicah«. Ljudske kinematografske predstave so tedaj namenjane najširšim, denarno šibkejšim, a isto tako razvedrila in zabave potrebnim krogom našega prebivalstva, zaradi česar naj jih prav ti krogi v prvi vrsti podpirajo z mnogobrojnim obiskom. Čim lepši bo poseet, toliko več lepih in dobrih filmov se bo lahko občinstvu nudilo. Uprava ljudskega kina se bo nadalje rade volje ozirala na želje iz krogov publike. Cenieni posetniki naj zato svoje eventualne nasvete glede sporeda ali sličnega javijo upravi ljudskega kina, ki bo tem prošnjam po možnosti vselej šla rade volje na roko.

NOVOST! NOVOST!

Hrvatska pečnica

(Sinkenbraten)

prvkrat v Ljubljani. Oglejte si to na velesejmu, kjer se nudi vsakemu prilika, da si to prvovrstno novost pogleda zraven paviljona Dalmacija.

Se priporoča JOSIP DRENŠKI

Žrebanje v državni razredni loteriji

Dne 27. maja so bile naslednje pri nas kupljene srečke izžrebane:

Din 2000.— št. 5703, 10.870, 70.355, 91.720, 97.309.

Din 500.— št.	5.703,	5.737,	5.741,	7.562,	7.577,	7.612,	7.620,	7.632,	7.652,
8.194,	10.810,	10.833,	10.881,	10.888,	10.930,	17.929,	17.938,	17.946,	20.025,
20.095,	20.142,	20.170,	22.004,	22.029,	22.064,	22.077,	34.602,	34.612,	34.646,
34.701,	30.909,	30.969,	30.991,	40.523,	40.539,	46.011,	46.124,	46.185,	46.200,
53.495,	55.877,	58.225,	58.227,	58.254,	58.266,	58.310,	58.326,	58.365,	58.379,
70.226,	70.249,	70.294,	70.302,	70.318,	70.336,	70.366,	74.610,	74.680,	75.791,
84.512,	84.584,	84.598,	84.600,	84.647,	84.680,	91.705,	91.800,	96.865,	96.894,
97.360,	97.400,	97.707,	97.742,	99.785,	99.786,	99.796,	99.832,	99.845,	99.899,
100.713,	103.155,	103.173,	103.196,	107.918,	107.955,	108.160,	108.215,	108.219,	108.249,
108.265,	109.793,	109.816,	109.818,	109.834,	109.846,	109.847,	109.879,	109.887,	115.621,
115.630,	115.643,	115.693,	120.191,	120.253,	120.270,	123.501,	123.537,	123.590,	123.850,
123.890,	123.894,	123.930,	103.106.						

Žrebanje 28. maja 1929

Din 4000.— št. 108.254, 109.871.

Din 2000.— št. 20.176, 115.634, 120.185, 123.843.

Din 500.— št.	7.521,	7.599,	7.621,	8.102,	8.121,	8.144,	5.711,	5.787,	10.802,
10.841,	10.870,	10.884,	10.954,	14.133,	17.924,	17.928,	17.978,	17.983,	17.951,
20.029,	20.047,	20.076,	20.100,	20.105,	20.144,	22.005,	34.606,	34.627,	34.660,
34.779,	40.540,	40.594,	46.056,	46.106,	46.115,	46.159,	53.468,	53.490,	55.851,
58.224,	58.278,	58.376,	58.342,	58.389,	58.392,	66.607,	66.649,	66.658,	70.205,
70.280,	70.324,	75.778,	74.617,	74.647,	74.668,	74.691,	84.618,	84.638,	91.747,
91.777,	97.301,	97.302,	97.341,	97.347,	97.367,	97.441,	97.462,	97.470,	96.886,
97.708,	99.719,	99.805,	99.811,	99.839,	99.854,	100.746,	100.749,	103.156,	103.177,
103.197,	108.150,	108.169,	108.189,	108.198,	108.217,	108.299,	115.601,	115.689,	109.781,
109.824,	120.290,	123.902,	123.940,	123.973,	123.561,	123.579,	123.589,	20.091.	

Žrebanje 29. maja 1929.

Din 2000.— 97.469, 107.935.

Din 500.— št.	5.758,	5.776,	7.523,	7.533,	7.614,	8.115,	8.170,	10.804,	10.819,
10.940,	10.982,	17.922,	17.959,	17.982,	17.992,	20.064,	20.097,	20.112,	22.082,
34.615,	34.622,	34.626,	34.681,	34.715,	34.754,	40.558,	46.022,	53.424,	53.491,
53.498,	58.226,	58.229,	58.330,	70.242,	70.304,	74.639,	75.767,	75.773,	84.560,
84.568,	84.671,	91.775,	96.821,	97.345,	97.447,	97.463,	97.480,	97.482,	97.498,
97.749,	99.803,	99.847,	100.704,	100.711,	100.723,	100.730,	103.108,	103.185,	107.961,
107.964,	108.158,	108.144,	108.178,	108.181,	108.207,	108.221,	109.741,	109.746,	109.765,
120.140,	120.199,	120.240,	120.345,	123.855,	123.858,	123.866.			

Dobitki se bodo izplačevali po 21. juniju.

Zadružna hranilnica, r. z. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

Svetovno vojno v živih slikah vidite, ako posežite bojno igro „KALVARIJA“

dne 1. in 2. junija ob 20. uri na Kodoljevem. Predprodaja vstopnic »Orient«, Dunajska cesta 14.

Domače vesti

* Odklivanje. S kraljevim ukazom sta odklivano z redom Belega orla. 5. razreda Hilarij Vodopivec in dr. Josip Serčić člana glavne kontrole v pokolu.

* Imenovanje v državni službi. S kraljevim ukazom je bil imenovan g. Ivan Kosti, nadzornik finančne kontrole pri ljubljanski finančni direkciji, za inspektorja fin kontrole v I. skupini II. kategorije.

* Sprejem v naše državljanstvo. V državljanstvo naše kraljevine sta sprejeta stolnik Franjo Benčina v Ljubljani skupno z ženo Antonijo in maletoletni otroci ter učitelj Franc Boš in Gorjani Ponikvi skupno z ženo Marijo in maletoletni otroci.

* Odposlanec ministrstva pri zaključnih izpiti. Minister trgovine in industrije je doletel za svojega odposlanca pri zaključnih izpiti trgovske akademije v Ljubljani koncem junija inspektorja Mihajla Presla, ravnatelja trgovske akademije v Ljubljani dr. Ludovika Böhma pa pri zaključnih izpiti naučične akademije v Kotorju v začetku julija.

* Rezervni oficirji. ki so vpoklicani na vaje a nimajo uniforme ali jo od udružbenja niso prejeli, dobe včasno uporabo uniformo v komandi, kjer bodo vršili vaje. S seboj naj prinese kabo s kokardo, epoletke, čevlje in usnjate gamaše, ešarpo in sive rokavice.

* Uradniške razlike. Po odloku ministrstva za finance se izplačajo iz monopolnega posojila razlike v prejemkih za čas od 1. oktobra 1923. do 30. aprila 1924. tudi vsem državnim uslužbencem, ki so bili prevedeni in razvrščeni po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, a so bili pozneje odpušteni iz državne službe, ali pa so dali ostavko na državno službo. Vsi taki nekdanji državni uslužbenci morajo predložiti finančni direkciji splošne prijave, kakor so bile predpisane za upokožence, zlasti pa navesti točen svoj naslov.

* Novi vagoni za naše železnice. Kakor se doznava iz prometnega ministrstva, bo naša država v kratkem prelela tisoč novih obojnih vagonov na račun nemških reparacij.

* Smrtna kosa. V Beltinčih je ugrabila neizprosna smrt po dolgi bolezni 45 letno gospo Drago Stražerjevo, soprogo šolskega upravitelja. Danes jo položijo k večnemu počitku. — V Ljubljani pa je preminul po dolgem trpljenju g. Franc Juvan, z. botelnik in posestnik. Njegov pogreb bo jutri ob 16. na pokopališču pri Sv. Križu. — Pokojnikoma blag spomin, rodbinam iskreno sožalje!

* Pouchni filmi za deco podeželskih šol. (Sporočilo ZKD podeželskim šolskim vodstvom). Zvezi kulturnih društev je bilo javljeno iz podeželskih šolskih krogov, da si žele nekateri šolski razredi ob času izletov v Ljubljano ogledati tudi kak poučni film. ZKD je radevolje pripravljena ustreči tej želji, če se prijavi za predstavo dovolj udeležbe. Predvajal bi se v tem primeru ob poučni razlagi veliki živalski film »Divje zveri v afriških džunglah, kjer imajo učenci priliko videti lov na leve, slone in druge živali, ki žive v neprodornih pragozdovih Afrike. Vstopnina za šolsko deco je izredno nizka in znaša od 2 do 4 Din za osebo. Prva taka predstava bi se vršila v soboto 8. junija ob 14. v prostorih kina Matice. Šolska vodstva naj zato izjavijo ZKD (Ljubljana, Kongresni trg) najkasneje do srede 5. junija število udeležencev, da bo mogoče v primeru dovoljene prijavitve za predstave vse potrebno ukreniti in pripraviti. V primeru, da se bo predstava mogla zaradi zadostne udeležbe vršiti, bo ZKD vsako šolsko vodstvo, ki bo prijaviло število svojih udeležencev, še posebej obvestilo, da se predstava vrši in da je za poset učencev vse pripravljeno. Poleg izredno nizke vstopnine bo dovolila ZKD nekaterim najubožnejšim učencem brezplačen poset predstave. V primeru velikega zanimanja za to akcijo je mogoče ZKD privediti tudi več predstav tega filma.

* Otvorjene in oskrbovane planinske koče. SPD v Ljubljani naznanja, da so otvorjene in oskrbovane naslednje planinske koče: Dom v Kamniški Bistrici. Koča na Veliki plani, Koča na Kamniškem sedlu, Čojzova koča na Kokrskem sedlu, Dom na Kravcu, Spodnja koča na Golici, Kadilnikova koča vrh Golice, Aljažev dom v Vratih, Orožnova koča in Malnerjeva koča pod Črno prstjo.

* Spalni vagoni na progi Sušak-München. Zveza za pospeševanje turizma na Gornjem Jadranu je ministrstvu za trgovino in industrijo ter ministrstvu prometa izročila spomenico, naj bi se družba »Wagons lits« dovedla do tega, da na progi Sušak-München zopet uvede spalne vagonce. Spomenica poudarja, da omenjena družba, ki ima v naši državi koncesijo za spalne in restavracijske vagonce, ne posveča nobene pozornosti našemu turizmu. V spomenici se navaja, da bi se s ponovno uvedbo spalnih vagonov na progi Sušak-Ljubljana-München znatno pomagalo našemu turizmu. Zveza za pospeševanje turizma apelira končno na omenjeni ministristvi, naj se koncesija za spalne in restavracijske vagonce pri prvi priliki odzame družbi »Wagons lits« ter podeli družbi »Mitrop«, ki je pripravljena, da uvede na turističnih progah spalne vagonce II. in III. razreda.

* Skupno glasilo vseh turističnih organizacij. »Jugoslovenski turizem«, glasilo za propagando turizma v naši državi, ki izhaja že drugo leto v Splitu je bil doslej glasilo vseh turističnih društev v državi razen Slovenije, ki je imela svoje lastno ilustrirano glasilo izhajajoče pod imenom »Slovenija«. Lep napredek »Jugoslovenskega turizma« je slovenska društva za propagando turizma vzpodbudila, da so sklenila opustiti izdajanje lastnega glasila; za svoje glasilo so si izvolila »Jugoslovenski turizem«, ki bo odsele vršil propagando tudi za slovenske kraje. S tem sklepom slovenskih turističnih društev je sedaj turistična propaganda za vso državo koncentrirana v Splitu.

mak« je slovenska društva za propagando turizma vzpodbudila, da so sklenila opustiti izdajanje lastnega glasila; za svoje glasilo so si izvolila »Jugoslovenski turizem«, ki bo odsele vršil propagando tudi za slovenske kraje. S tem sklepom slovenskih turističnih društev je sedaj turistična propaganda za vso državo koncentrirana v Splitu.

* Okrajno učiteljsko društvo za litijski okraj nima zaradi nastalih zaprek zborovanja v nedeljo 2. junija. Prihodnje zborovanje bo sklicano pravočasno.

* Spomenik umrlim internirancem v Bihacu. Med meščanstvom in Bihacu se je pričela akcija, da se postavi spomenik nacionalnim Srbom, ki so bili v vojnem času internirani v Bihacu in so pomrli v tamkajšnjem vojaškem taborišču. Med drugimi je bil tam kaj v internaciji tudi poznejši minister dr. Uroš Kralj in književnik Čorovič.

* Našim kadilcem. Monopolska uprava je izdala za Ljubljanski velemesem posebno vrsto cigaret Vardar, ki se prodajajo poleg vseh naših specialitet v seimskih trafikah za obiskovalce velemesem. Ena teh trafik je v glavni aveniji, ki vodi od glavnega vhoda proti češkemu paviljonu, druga pa v Laternannovem drevoredu, ki je odprta tudi po 6. zvečer, na kar opozarjamo zlasti obiskovalce veseličnega prostora. Omenjene cigarete se prodajajo v škatlicah po 20 komadov po ceni, ki velja za navadne cigarete Vardar.

SENZACIJA! Kralj pustolovcev v gl. vlogi Luciano Albertini. Znižane ljudske cene v kinu IDEAL.

* »Vrata zapirati!« Pišejo nam: Take napise delajo pri nas ljudje, ki nimajo prav nikakšnega čuta za slovenski jezik. Ti dve besedi morata tistega, ki pozna vsaj osnovne pojme naše slovnice, polno pogreti. Zapiši na vrata »Zapirati!« ali »Zapirate!« Poslušajte preprosto ljudstvo, oddaljeno od mestne kulture, kako govori in naučili se boste govornice slovenskega srca. Istotako je povzeto po tujem jeziku: Ne krtači! Tukaj odrezati! Nič več izplačati! V nekem uradu je neki uradnik celo zapisal: Sluga k menj priti! Človeku se obrača želedec.

* Kontrolne ure za tovarne F. Čuden, Prešernova 1.

* Alojzij Štok, ki je bil obtožen umora branjevca Škerjanca in je bil večeraj zaradi dveh tatvin v Zagrebu obsoljen na 20 let ječe, od obtožbe umora pa zaradi pomankanja dokazov oproščen, je rodom iz Litije. Večkrat je prišel v Ljubljano in iskal tu delo. Tako je prišel tudi v hišo gospe P. ter je baš v kritičnem času nekaj dni smažil podstrešje in pospravljial premok. Sprejel so ga edino le iz usmiljenja kot brezposelnega delavca in ker je ga. P. na razpravi tudi pričala, kdaj je bil zaposlen v njeni hiši se je rešil ječe od obtožbe.

* Samomor mlade filozofke. V Beogradu je preteklo sredo izvršila samomor slušateljica filozofije na tamkajšnji univerzi Ružica Stojilkovičeva. Popila je večjo količino lizola. Našli so jo mrtvo v njeni sobi. Vzrok obupnega čina ni znan.

* Mačeho s sekiro ubil. V slavonkem selu Budinici je bil prošlo sredo izvršen grozen zločin. Dvasetletni Rado Čalič, ki je s svojo mačeho živel v večnem prepiru, se je po kratkem pretekanju tako raztožil, da je pograbil sekiro in svojo mačeho na kose razsekal. Morilec je bil aretiran in izročil sodišču. v Osijeku.

* Oblike kemično čist, barva, plisira in lika tovarna Jos. Relch.

* KAŠELJ, PREHLAD, HRIPAVOST, PLUČNE BOLEZNI sigurno zdravi Sirofen. Dobiva se v lekarnah. 357

Iz Ljubljane

u— Iz gledališča. Trodejjansko opero »Mignon« bo izvajala opera danes 1. junija ob pol. 20. Zasedba je naslednja: naslovno vlogo Mignon poje ga. Thierry-Kavčnikova, Filino ga. Popovičeva, Friderika ga. Ribičeva, Viljema g. Banovec, Lotharja ga. Betetto, Jarna g. Janko, Laertesa g. Mohorič in Antonija g. Perko. Opero dirigira in režira g. Balatka. Predstava bo za red D. — »Vdovo Rošlinko«, to izvrstno in velezabavno Golarjevo komedijo iz narodnega življenja bo vprizorila ljubljanska drama poslednjič v letošnji sezoni danes 1. junija ob 20. kot ljudsko predstavo pri znanih cenah. Vse glavne vloge so v rokah dosedanjih izvajalcev. — Jutri v nedeljo, 2. junija se bo pela ob pol 20. v operi opereta »Grof Luksenburški«, v dramu pa bo ob 20. komedija »Theodor & Comp.« Zakonskega moža predstavljala gospe Cesar. Ostala zasedba običajna. Obo predstavi ljudski pri znanih cenah.

u— K nocojšnjemu koncertu Vinohradskega Hlahola v Ljubljani. Po 47 letnem neumornem delovanju na glasbenem polju prihaja Vinohradsky Hlahol drugič v naše kraje. Prvič je bil pri nas na »Slavčevem« jubileju pred 25. leti, drugič bo koncertiral noč v veliki dvorani Uniona. Zbor bo nastopil s 70 članicami in člani pod vodstvom dirigenta Karla Šejna. Izvajal bo težak umetniški repertoar, pa tudi prelepe slovaške narodne pesmi v izvrstni koncertni obdelavi. Zbor uživa v Češkoslovaški velik sloves Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni od pol 8. dalje pa v veži pred koncertno blagajno.

u— Bela Ljubljana! Pokaži danes zanimanje za pevsko umetnost bratov Čehoslovakov in napolni na koncertu Vinohradskega Hlahola ob osmih zvečer veliko dvorano hotela Uniona do zadnjega prostora! Vstopnic je še dovolj na razpolago! Po koncertu prijateljski sestanke naših pevskih društev z gosti istotam.

u— Društvo »Pravnik« bo priredilo letošnji promadni izlet v nedeljo 9. junija v Domžale. Odhod ob 9. od črnškega mostu preko Račice in Dobena v Domžale, kjer bo skupno kosilo. Popoldne, po prihodu popoldanskega vlaka, ogled radiške-postale. Povratek z večernim vlakom. Izletniki naj se prijavijo do 6. junija pri tainiku.

u— Promenadni koncert v Zvezdi. Krajevni odbor Rdečega križa priredi jutri v nedeljo od 11. do 12. v Zvezdi promenadni koncert. Pri koncertu bo sodelovala godba dravske divizije pod vodstvom g. višjega kapelnika dr. Čerina. Med koncertom se bo pobirali prostovoljni prispevki in razprodajali znaki za Rdeči križ. Slike privedite se bodo vršile ta dan po vsi državi. Cenjeno občinstvo naj pokaže z odkupovanjem znakov svojo naklonenost Rdečemu križu. Vsak še tako mahlen dar nam je dobro došel. Pomagajmo bednim ljudem!

u— Predavanje o pomenu in delu Rdečega križa. Jutri ob 10. bo predaval v radiu g. Josip Skalar, računski svetnik in predsednik nadzornega odseka Rdečega križa, o pomenu in delu te pomembne institucije. Občinstvo se naj potom radija prepriča, kaj je Rdeči križ in kakšno delo vrši.

u— Poziv članom Sokola I. V nedeljo 2. junija bo telovadna slavnost Sokola I. na Taboru. Začetek ob 16. Vabimo vas, da slavnosti z nastopom vseh telovadnih oddelkov prisostvujete in s svojo navzočnostjo dokažete, da se prištevate k živim članom sokolske družine na Taboru. Ker bo prireditev pri razvitim sokolskem praporu, naprošamo vse brate, ki imate sokolski kroj, da pridete pravočasno in v slavnostni odori. — Odbor.

u— Sokolska slavnost na Taboru 2. junija. Sokol I. bo priredil ta dan svojo vsako letno javno telovadbo vseh oddelkov s posebnimi točkami, da pokaže javnosti vzgojo in napredek dela v telovadnici. Telovadni spored bo jako pester, vsi oddelki močno zastopani ter bo razveselivo gledati zvočnosti in slikovitost celotnega sporeda. Po javni telovadbi bo velika narodna veselica, v večernih urah pa bo ves prostor slavnostno razsvetljen. Na prireditvenem prostoru bo postavljeno veliko pisničje po primorskem običaju. Da bo vse veselo, je poskrbljeno za stare pleso (valčke in polke). Svirala bo godba Sokola I. Moderni plesi na radijsko glasbo. Tukajšnje znano podjetje »Radiotehnika« (lastnik g. Tone Poljšak) Aleksandrova cesta 5. bo opremilo za ta dan ojačevalce za radijsko glasbo, ki prenaša godbo gramofonskih plošč potom velikega orjaškega zvočnika in bo za Ljubljano prijetno iznenadenje. Naše narodno občinstvo naj s svojim posetom dokaže, da zna ceniti marljivo delo in vztrajnost Sokola I. posebno še, ker zasluži to društvo vso pozornost.

u— Ljubljanski Sokol naznanja svojem članstvu, da bo od 31. maja redna telovadba vseh oddelkov na letnem telovadišču pod Tivolijem. Za deco in naraščajo ostanje dosedaj določene telovadne ure neizpremenjene. Telovadba članov bo v ponedeljek, sredo in petek od pol 7. do 8. zvečer, telovadba članic pa v torek in petek od 7.—8. zvečer. — Prednjaški zbor.

u— Ljubljanski Sokol opozarja članstvo na svoj izlet, katerega bo priredil v nedeljo 9. junija na Vrnsko. Združen bo s telovadnim nastopom. Člani kolesarji (v kroju) se odpeljejo v soboto 8. junija ob četrt na 4. izpred Narodnega doma, ostalo članstvo (v kroju) pa v nedeljo 9. junija ob 8. zjutraj; zbirališče istotako pred Narodnim domom. Kdor se namerava pridružiti avtokoloni, naj se javi najkasneje do 5. junija v društveni pisarni med 6. in 8. zvečer, da se tako omogoči pripravi zadostno število vozil. Na kasnejše prijave se ne bo mogoče ozirati. Izleta se bodo udeležila tudi najbližnja društva Celjske sokolske župe. Vljudno vabimo tudi članstvo ostalih ljubljanskih in okoliških sokolskih društev. — Odbor.

u— V kinu Ideal se bo predvajal danes kot otvoritvena predstava ob globoko znanih ljudskih cenah izvrstni film »Kralj pustolovcev« z Luciano Albertinim v glavni vlogi. Nizka vstopnina, omožica najširšim krogom ogled tega sporeda. Predstave ob 4. pol 6. pol 8. in 9.

u— »Kalvarija«, bojna igra ki bo na prostem, je bila v četrtke odnovešana zaradi neuzgodnega vremena in veljajo za isti dan kupljene vstopnice za danes v soboto ob 20. ko se bo predstava prvič vprizorila. Predstava je obilnih posetov tudi pisatelj g. Matičič sam. Prometne zveze ostanejo iste kakor že objavljeno. — Igralci, igralka in reditelji naj bodo najpoznejše ob 19. na prireditvenem prostoru. 755

u— Stalna higijenska razstava na veleselu v Ljubljani bo predvajala danes film »Bela kuga« v šestih delih ob 11. in 16. Ob 17. pa bo predaval sreski zdravnik dr. Živo Lapažne o obrambi in lečenju tuberkuloze. Predavanje bodo pojasnjevale filmske slike.

u— Mestna zastavljajnica, bo imela redno dražbo oktobra 1928, zastavljenih predmetov, in sicer za dragocenosti (zlatino, srebrnino itd.) 6. junija, za eškete (blago, perilo, stroje itd.) pa 13. junija ob 15. dalje v uradnem lokalju.

u— Počitniške kolonije za deco se z vsakim letom množe. Pri tem povzročajo največ težko pomanjkanje primernih posopij. Zaradi tega nedostataka se je odločilo Društvo »Skrb za mladino« v Ljubljani, da sezida slovenski mladinski počitniški dom v Aleksandrovom na otoku Krku. V prid tel stavbi bo prihodnje nedeljo na Kongresnem trgu velika tombola s prekrasnimi dobtki. Kdor kupi tablico, je dobitnik slovenske dece, ker ji pomaga graditi dom.

u— Društveno veselico priredi Sokolsko društvo Moste jutri ob 16. na vrtu brata Ivana Rahneta. Svirala bo železničarska godba »Sloga.«

u— Vlom v podstrešje. V času od 1. do konca tekočega meseca je vlomil v podstrešno stanovanje Angele Berličeve v Žapužah št. 3. neznan tat in ji ukradel leseno šatuljo, v kateri so bile razne vrednosti, kakor hranilna knjižica Mestne hranilnice v Ljubljani z vlogo 8000 Din na ime Pavla Marn, zlat poročni prstan, več drugih prstanov s kamni, 12 srebrnih žličk za kavo, zlata broša, več zlatih verižic, nekaj srebrnih kron in 2800 Din gotovine. Sled za tatom je popolnoma neznana.

u— Surov napad. Ko je šel predsočnjim 25 letni strežaj Josip Sparovec po Kersnikovi ulici, sta ga nenadoma ustavila dva neznanca moška in ga nahrullila z besedami: »Kaj pa delaš tukaj!« Neposredno nato ga je starejši že udaril z roko po glavi, in sicer tako silno, da je Sparovec padel po tleh. Da se umakne pijančema, se je napadenec umaknil nato v vežo bližnje hiše, a sta mu moška sledila. Prišla sta ga zopet obdelovali s pestmi po obrazu, da se je napadenec pocedila iz ust kri. Na silen krik je priletel slednič od nekod stražnik, ki je aretiral najprej starejšega napadalca, kleparja Fr. G., nato pa spravil na stražnico še drugega šoferja Viktorja P. Oba alkoholiziranca so pridržali čez noč na policiji, zaradi dejanskega napada samega pa bosta imela opravka še pri sodišču.

u— Trpinčenje živali. Mesarski vajence Miha T. s Posavja je že zgodaj zabl v sebi čut usmiljenja do živali. Res je, da mesar skoro ne more biti zelo krotke narave, potrebno pa zopet ni, da je surov pri živali. Miha je gnil predvčerajšnjim donodne po Dunajski cesti v mesto telčko, ki jo je ves čas surovo pretepala. Ljudje, ki so to opazili, so se začeli zaradi njegovega početja zgražati, kar pa ni nič zaleglo. Pobahn je slednič tako udaril po živinčetu, da je celo zdobil debel bičevnik. To je bilo zadosti in je neki upokojeni uradnik privedel stražnika ki se mu je moral mladi surovež legitimirati. Policija bo sedaj menda poskrbela, da si bo Miha dobro zapomnil, kdaj je zlomil bičevnik nad ubogo živaljo.

u— Občni zbor I. moške podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani bo v ponedeljek 3. t. m. ob 6. zvečer v pisarni CM družbe, Beethovnova ul. 2. 754

Iz Celja

Celjska redakcija »Jutra« ima telefon številko 190, ponoči v nujnih zadevah št. 191

u— Zbornični dan v Celju preložen. Zaradi zadržnih tečajev, ki jih prireja Zbornica za TOI od 3. do 5. junija, se preloži prihodnji zbornični dan v Celju na torek 11. t. m.

Iz Maribora

Mariborska redakcija »Jutra« ima telefon številko 440.

u— Iz gledališča. Gostovanje g. Daneša v ganljivi in zelo simpatični sprejeti ljudski igri Oča Boštjan se ponovi danes 1. t. m. — Mnogi gledališki abonenti, ki še niso izplačali svojih obveznosti, so nujno naprošeni, da store to najdalje do 5. t. m.

u— Donski kozaki v Mariboru. Program tega edinstvenega zbora, ki koncertira v nedeljo, 2. junija v Unionski dvorani, je sledeči: I. del: Kreda, Tebi pojem, V cerkvi, Bog, usliši mojo prošnjo, Obozujem moč lhubezni, H. del: vsebuje samo posvetne, in to umetne, kakor tudi najlepše ruske narodne pesmi in sicer: Šaljivka, 3 narodne, slovenske Ež uhnjen, Pesem ranjena, Mirno zvonijo zvonček, Signalka Konjenice, Stjenjka Rasin (Volga, Volga), Kozaska pesem.

u— Novosti in Ljudski knjižničelj. Včeraj je prispela v Ljudsko knjižnico nova pošiljava najnovjših knjig. Kariže bodo še danes v Narodnem domu (prilicje) čitateljem na razpolago. Med drugim opozarjamo na novo zbirko del Edgarda Wallacea ter druge novitete.

u— Šolske razmere v Mariboru. Oblastni šolski odbor je ponovno odklonil odobrenje za prostore v Mestni hranilnici, ki naj bi služili šolskim namenom. S tem seveda odpada možnost, da bi se moglo s prihodnjim šolskim letom število šolskih prostorov v Mariboru povečati. Ker pa je povečano število prostorov za ljudske šole nujno potrebno, si krajevni šolski svet ni mogel drugače pomagati, kakor da je sklenil na svoji večerajšnji seji, da bo v prihodnjem šolskem letu odklonil vse učence, ki niso doma v mestu in stanujejo zaradi pomankanja stanovanj izven mesta. Posebno bodo prizadete zaradi tega meščanske šole.

u— Ustanovitev podružnice Rdečega križa v Mariboru. Drevi, ob 8. se bo vršil v dvorani pri Gambirinu ustanovni občni zbor podružnice Rdečega križa v Mariboru.

u— Opozorilo splavlarjem na Dravi. Gradbeno vodstvo pri zgradbi kopališča na Felberjevem otoku opozarja, da je vsled plovitiranja v levem roku Drave ob Felberjevem otoku splavarjenje otežkočeno in prosi, da se splavljari po možnosti držijo običajne poti po desnem roku. V slučaju nujne potrebe pa se pri vožnji po levem roku prisi za največjo opreznost.

u— Preminula je v četrtke ponoči v Mariboru gospa Antonija Weixl, soproga vetletgovca in predsednika Zveze trgovskih

Kino Ljubljanski dvor Danes prvič V okovih harema Greta Nissen! Ob 4, četrt na 7, pol 8 in 9, uri Ljudske cene Din 3, 5, 8.

gremijev, obč. svet, g. Vilka Weixla. Pokojnica je bila simpatična žena, ki je vživljala splošno spoštovanje. Pogreb se bo vršil v nedeljo, dne 2. junija, ob 15.30 na pokopališču na Pobrežju. Blag ji spomin, težko prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Iz Ptuj

J— V ptujskem gledališču se bo predvajal v ponedeljek 3. t. m. ob 20. velezanimiv filmu o Češkoslovaški (lepa mesta, najlepše pokrajine, umetnine itd.). Vstopnina znatno znižana. — Jugoslovensko-češkoslovaška liga.

Iz Škofje Loke

šl— Znižana cena na avtomobilski progi Škofja Loka v Ljubljani in obratno. Cene enkratne vožnje za eno osebo iz Škofje Loke do Ljubljane ali obratno je 12 Din. Mesečne karte po dogovoru s primernim popustom. S 1. junijem odhaja avtobus iz Škofje Loke zjutraj ob pol osmih in popoldne ob 1. uri (ob delavnikih). Iz Ljubljane pa vozi izpred Kmetijske posojilnice popoldne ob tri četrt na dvajset ter zvečer ob poldnevnih (istotako samo ob delavnikih).

šl— Kolanje v Sori se je že pred dnevi začelo. Kopališče je pridobilo s povečanjem okrepčevalnice dovolj prostora tudi za one, katerih ne more ohladiti voda, pač pa gostoljubni Nace, ki je na praznik slovesno izjavil, da ima voda že 18 stopinj, Kopališče se bo otvorilo v nedeljo 2. junija z godbo.

šl— Sportno življenje se v našem mestu lepo razvija. Na nedeljo in praznik so stovali kranjski nogometiši in bili po nas peti igri poraženi v razmerju 6 : 4 in 6 : 3 za Škofjeločane. Gledalci, okrog 100 po številu, so vzdržali klub hudemu dežju do konca in igralce burno pozdravljali.

Iz Hrastnika

h— Gledališka predstava. Jutri ob 16. bodo gostovali zagorski igralci v Narodnem domu v Hrastniku z igro »Dobri vojak Svejk«. V Zagorju je bila pri tej igri dvorana dvakrat nabitno polna. Upamo, da se bodo tudi Hrastničani zanimali za to velezabavno igro. Predprodaja vstopnic v gostilni Narodnega doma.

Dopisi

BOHINJSKA BISTRICA. Prostovoljno gasilno društvo v Boh. Bistrici naznanja, da je prireditelj, javljeno za 2. junija, zaradi nepričakovanih ovir preložilo na nedolgočas. — Odbor.

SEMČ. Globoko nas je pretresla vest, da je v ljubljanski garnizijski bolnici umrl naš rojak g. Ivan Poč, major mornariške administrativne ekonomske stroke in posestnik na Semčju. Pokojnik, ki je dosegel komaj 51 let, je bil svak Ivana Cankarja. Bil je odličen Sloven in se za vsesidel in obdobjem mnogi spominjajo še iz dobe avstrijskega vojaškega službovanja v Pulju. Svoje štiri otroke je vzgojil v narodnem duhu in za vsakega rojaka je tudi v najtežjih časih storil, kar je mogel. Toliko si je želel mirnega življenja med semškimi goricami v krogu prijateljev in rojakov, užival pa ga je le kratko dobo. Bodi mu časten spomin!

SEVNICA. SK »Sava« v Sevnici bo priredil v nedeljo 2. junija sportski dan. Na programu, ki se bo začel ob pol 2. popoldne, bo: štetni tek od hotela »Triglav« do trga, na trgu poljeva dirka (kolesarji), nogometna tekma SK »Sava« (Sevnica) : Old boy »Hirija« (Ljubljana), rokoborba. Nato prsta zabava v vseh prostorih hotela »Triglav«. Zmagovalci bodo dohili lopa dirka. Na igrišču in veseliču bo igrala domača gasilska godba.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. Tudi pri nas obstoja že drugo leto obrtno-nadaljevalni tečaj. V nedeljo 12. maja smo imeli sklep tečaja s prav uspešno razstavo. Prišlo je med mnogimi drugimi tudi nekaj obrtnikov, da si ogledajo delo svojih učencev. Žal je še nekaj takih, ki ne pojmujemo važnosti tečaja ter mislijo, da sta edino igra in knalitra ali pa noč in sekira dovolj za življenje — za izobrazbo. Videli smo zlasti prav dobre strokovne risbe, dobre obrtne spise, močne in lične čevlje, vožiček, oblike, pletenine itd. V šoli dobi učenec zopet roko v roko, se vadi v računstvu in spisu, doma pa minevaljo tedni, celo meseci, preden dobi knjigo pred sebe. V soboto 1. t. m. zvečer ob osmih in v nedeljo 2. t. m. popoldne ob treh pa bodo vprizorili učenci te šole igro »Dom«. Ta nam sljka lhuberen do domače grade. Čisti dobček se bo uporabil za izlet učencev na naš Jadran. Pridejte, pokažite, da ste nam nakloneni, da pojmlujete važnost izobrazbe obrtnega naraščanja.

KOROSKA BELA - JAVORNIK. Sokolsko društvo Koroska Bela - Javornik bo priredilo v nedeljo 2. junija na letnem telovadišču veliko javno lombolo. Začetek tombole bo ob 15. Glavni dobtki so: kompletna sobna oprava, moško kolo, popolnoma nova otomana, vreča moke, zaboj sladkorja ter nebroj manjših, lepih in za gospodinjstvo potrebnih dobtkov. Apelira se na občinstvo gorenjskega kola, da si čim prej nabavi tombolske tablice, da jih ne bo manjkalo, kar se je zgodilo v nedeljo na Jesenicah. Železniške zveze na vse strani so zelo ugodne.

Kopališče Pieštany 1700 m globoki 67° C žvepleni vulk, izvirkli proti revmi — gilitu — išiasu. Po statistiki 1928 od 22.000 bolnikov 80% popolnoma ozdravljenih. Stanovanja imajo razne cene. la »Thermia-Palace-Hotel«, močvirne kopeļi v hiši, modern. Tennis — Golf, streljanje golobov, angl. kopališni park. — Obalne šetnje. — Oddaljeno od Dunaja 3½ ure. — Informacije daje: L. SCHREIBER, ZAGREB, Akademički trg 1/II.

Sport

Prva runda državnega prvenstva

V Ljubljani: Gradjanski: Primorje
V nizu letošnjih nogometnih prireditiv bo jutrišnja borba med moštvi Gradjanskega in Primorja tretja važna tekma, t. j. taka tekma, ki privleče mase sportnega občinstva na igrišče. Prva taka prireditiv je bila zaključna borba za ljubljansko prvenstvo med Primorjem in Ilirijo, ki je privabila rekordno število publike na zeleno polje, druga je sledila dva tedna po zeno, ko si je moštvo Primorja v finalni tekmi z Mariborom osvojilo naslov podsaveznega prvaka in se s tem legitimiralo za jutrišnjo borbo z Gradjanskim.

Stopnjevanje v važnosti teh tekmovalj je na dlani: od zaključka ljubljanskega tekmovalja preko podsaveznega prvenstva do borbe za vstop v tekmovalje za državno prvenstvo. Vzoredno se širi tudi interesni krog: od čisto lokalnega karakterja ljubljanskih tekmovalj se je zanimanje razširilo v finalnih tekmovaljih za podsavezno prvenstvo na vso slovensko sportno javnost, dočim stopa tekmovalje našega prvaka z jutrišnjim dnem pred široko jugoslovensko javnost. Izid te tekme bo zanimal sportne ljudi od Ljubljane pa tja do Skoplja.

Na petih raznih igriščih se bo jutri borilo deset moštvev za vstop v državno prvenstvo. V Zagrebu bo zagrebški prvak Hašk meril svoje moči z osijejskim prvacom Hajdukom. V prognozah pripisujejo skoro vse šanse Hašku in se lahko z gotovostjo preokuje zmago zagrebškega prvaka. Beograjski prvak igra tudi na domačem tleh, in sicer proti prvaku Skoplja Poledi. Tudi v tem srečanju je zmagovalce skoro že v naprej znan, saj spada BSK med prve jugoslovenske klube. Na drugo mesto se je v Beogradu plasirala Jugoslavija, ki igra v Subotici proti Sandu. Tudi ta rezultat ni že v naprej podan. Sand ni inferioren nasprotnik; z druge strani pa tudi Jugoslavija ni v najboljši formi, o čemer pričajo njeni rezultati najnovjega datuma. V Splitu igra brezkonkurenčni prvak Splita s sarajevsko Slavijo, ki se letos v prvo pojavlja v kolu za državno prvenstvo. Pravijo, da je Slavija jako močan nasprotnik, sigurno pa bo njena borba s Hajdukom zelo interesantna. In končno igra slovenski prvak na svojih tleh z drugoplasiranim zagrebškim moštvom, z Gradjanskim.

Zanimivo je, da smatrajo Zagrebčani — vsaj v sportnih rubrikah svojih listov — Gradjanskega za sigurnega favorita. Res je, da je moštvo Gradjanskega izredno borbeno moštvo, ki pozna zlasti v važnejših tekmah samo en cilj: zmago; samo eno taktiko za doseg tega cilja: čim največ žog v naprotno mrežo, čim najmanj v lastno. Znana je tudi nad vse častna tradicija tega moštva. V tekmovaljih za državno prvenstvo je igralo vedno najvažnejšo in najvidnejšo vlogo in si je tudi ponovno osvojilo častni naziv državnega prvaka. Toda v zagrebških sportnih krogih samih nikakor niso mnenja o sigurnosti zmage Gradjanskega prepričevalno soglasna. Zlasti na ljubljanskih tleh prepustja nekoliko šans tudi Primorju, ki je v zadnjih svojih nastopih dosegel nekaj prav čudnih rezultatov. Baš Gradjanski se gotovo še spominja januarskega rezultata 2 : 2 na zagrebških tleh. Zato je več kot jasno, da »purgerji« ne bodo v zeli svojega nedeljskega srečanja s slovenskim prvacom z lahke strani.

Nase simpatije bodo seveda na strani našega domačega moštva, in vse najboljše želje ga bodo spremljale v borbo. Toda ne za vsako ceno. Če naše moštvo nasprotniku ni kos, je samoočeno razumljivo, da mu podležo in da se s se intenzivnejšimi treninji in s še temeljitejšimi pripravami v prihodnji sezoni predstavi javnosti v taki formi, ki bo nudila jamstvo za siguren uspeh. Ne da se tajiti, da stoji naš prvak morda pred najtežjo nalogo izmed vseh drugih moštvev. Sigurno je, da si nobeno moštvo ne bi želelo za nasprotnika Gradjanskega, ki je sam najresnejši aspirant za naslov državnega prvaka, in ki ga torej ne bo lahko vreci iz konkurence. Nekaj pa lahko pričakujemo in celo zahtevamo od slovenskega prvaka: da se bori mirno in odločno, da nastopi disciplinirano in da izbiže tak rezultat, ki mu bomo lahko rekli, da je časten. Toliko je menda že tudi slovenski nogomet napredoval, da nekaj takega upravičeno zahtevamo od svojega prvaka.

Sportni drobci

O predvečerajšnji tekmi med Primorjem in Gradjanskim v Zagrebu bi bilo poročati še naslednje: Pravilna postava Gradjanskega je bila nastopna: Bratulič-Gmajnički, Tamhina-Mekič, Rupec, Kersting-Vidnjevič, Bobnar, Pasinek, Kralj, Kreč. To postavijo se smatrajo za dovolj močno. Desni branilec Gmajnički, krilec Mekič in napadalec Kralj nastopajo stalno v prvi garnituri purgerjev. Primorjasi so odigrali prvi polčas z neverjetno tremo ter predvedli svojo znao in plodno igro šele v drugem delu, ko so se uverili, da Zagrebčani le niso tako nevarni tiči. Zaradi te treme je igralo slabo celo moštvo, posebno pa ob obrambni tlo. Zopet so se morali mladi Primorjasi uveriti, da znači pri nogometni igri elan, ambicija in požrtvovalnost 90 odstotkov uspeha. To naj služi tudi Primorjašem iz prve garniture kot opozorilo. Zagrebška publika se je ves čas tekme vedla dostojno ter Ljubljancem, ki so izvzeli začetka imeli v drugem

polčasu igro v svojih rokah, večkrat aplaudirala. Tudi sodnik g. Bažant, star član Gradjanskega, ni napravil z izjemo ene nobenih hujskih napak. Za domačine so scortali Pasinek 4, Kralj 2, a za Primorje Terček 2, Čamerik 1.

Kolikor smo mogli doznati, bodo nastopili zagrebški purgerji v Ljubljani z naslednjim moštvom: Mihelič-Gmajnički, Rajkovič-Mekič, Pikič, Cindrič, Stanković, Perska ali Kralj, Cindrič, Stanković. To je najmočnejša postava, ki jo trenutno zmora Gradjanski. S tem moštvom je triumfal pred kratkim Gradjanski nad dumajskim Floridsdorferom, aspirantom za prvo mesto dunajske I. profesionalne lige. Dalje se nam poroča, da se bo na nedeljsko tekmo Gradjanski: Primorje pripeljal v Ljubljano s posebnim vlakom veliko število Završčanov. V Završju menijo, da se bo to ekscitiruje udeležilo nad 1500 druckerjev. Bog ve, ali sili purgerje strah, da jih spremlja tako veliko število druckerjev.

Nase večerajšnje poročilo o lahkoletskem mitingu SK Ilirije je bilo nekoliko netočno, zaradi česar ga s tem popravljam. Miting je potekel brezhibno, organizacija je bila dobra, le udeležba tekmovalcev je bila zlasti zaradi odsotnosti ASK Primorje, ki ima prepoved starta, slabša kot običajno. Rezultati so bili naslednji: Tek 100 m: 1. Režek (I) 11,8, 2. Prstec (Marathon), 3. Outrata (I). Met kroglice: 1. Jeglič (I) 10,81, 2. Zupančič (I) 10,45, 3. Banko (I). Skok v višino: 1. Zupančič 160, 2. Jeglič, 3. Boštjančič (I). Tek na 1500 m: 1. Kumer (M) 4:28, 2. Widmer (I), 3. Presgelj (I). Skok v daljavo: 1. Stepišnik 617, 2. Režek 610, 3. Outrata. Met diska: 1. Banko 33,45, 2. Stepišnik II. 30,55, 3. Rak. Tek 5000 m: 1. Sporn 17,8, 2. Tinta, 3. Zemljak (M). Stafeta 400 krat 300 krat 200 krat 100: 1. Ilirija I. v postavi Jeglič, Stepišnik, Režek, Outrata 2:12,5, 2. Ilirija II. Stafeta Marathona, ki je prispela na cilj kot druga, je bila zaradi prestopa proge diskvalificirana. Izven konkurence se je še vršil met kladiva, pri katerem je zmagal mladi nadarjeni Nelly Zupančič nad Rotarijem z 31,25.

Na pariškem teniškem turnirju je bila te dni odigrana tudi poslednja dvojbe disciplina. Lanska prvaka Bennetova-Cochet (angleško-francoska dvojica) sta v scmi-finalu po hudi borbi zmagala nad Francozoma Mlle Lafaurie-Lacoste 7 : 5, 8 : 6 in v finalu nad Američanko Miss Williams-Hunter 6 : 2, 6 : 3. V singlu je posembejnja Brugnolova zmagala nad Klein-

Gospodarstvo

Važnost perutninarstva za našo kmetjsko gospodarstvo

(Povodom razstave na ljubljanskem velesejmu.)

V naš državi, osebno pa v Sloveniji, so dani vsi pogoji za razvoj perutninarstva. Po svoji naravi spada prav za prav perutninarstvo v naše podedelje, kjer se tudi perutnini največ možnosti in dovolj prostora za gibanje. V takih okoliščinah je vzdrževanje perutnine veliko cenejše in tudi dobičkanosnejše. Toda baš na deželi, posebno pa v ljubljanski oblasti, je perutninarstvo po vjni izredno zastopano. Perutnina, ki jo pri nas navadno oskrbuje le gospodinja, je včasoma prepustena sama sebi. Na Dolenskem opazujemo, da je perutnina v zelo slabem stanju in jajca, ki bi bila za izvoz namenjena, niso sposobna v te namene, ker so pre drobna. Veletroglavi z jajci se priljubijo, da so posebno v novomeškem, meliškem in iliriskem ekraju jajca izredno drobna. Tu bo treba še mnogo dela.

V naprednih državah, kakor v Franciji, Danski, Belgiji, so že davno uvideli izredne koristi perutninarstva za kmetjsko gospodarstvo. V to svrhu so v teh državah za pospeševanje perutninarstva storili mnogo s tem, da so prirejali specialne tečajne za moške in ženske. Osnovanih je bilo na stotine perutninarskih združenj, vzrejnih postaj za čista plemena, prirejane so bile razstave itd. z edinim namenom, vzgojiti čisto pasemsko perutnino in organizirati prodajo jajc. Kako pa pri nas? Izjema je samo v mariborski oblasti. Povsod drugod je bilo za kokošje-rejo storjeno bore malo. Predvsem bo treba torej ponka v perutninarstvu našim gospodarstvom, kajti v njih rokah leži napredek te prevažne panoge našega malega kmetjskega gospodarstva.

Ako opazujemo kokoš, kako pridno išče potrebno hrano, potem mora uvideti vsakdo, da je za rejo kokoši potreben primeren prostor, bodisi na dvorišču, v sadovnjakih, travnikih in njivah. Ne smemo misliti, da je kokoš na njivah škodljiva. Nasprotno, ko se poberejo sadeži, pobira kokoši razne škodljivce, ki ji nudijo glavno hrano. S pravilnim krmiljenjem dajejo kokoši lepe dohodke, tako da ima gospodinja vedno za vse kuhinjske izdelke potreben denar. Če pa pomislimo, kako žalostno je na kmetih ravnanje s kokoši, ko se nihče zanje ne briga in so same sebi prepustene, potem se ne smemo čuditi, da nam nosijo tako slabo in da se perutninarstvo ne rentira. Dokazano pa je, da daje baš kokoš od vseh domačih živali največ dohodka in da najbolj izkoristi hrano, če se pravilno ravna z njo.

Od perutnine imamo razne koristi, kakor jajca, okusno meso, perje in gnoj. Pri današnji prehrani ljudi zavzema jajce izredno važno mesto, zato zasluži perutninarstvo vso pažnjo in nego.

Če pogledamo statistične podatke od leta 1927. o izvozu naše države, vidimo, da stoji izvoz jajc na tretjem mestu, in sicer z znensk 600 milijonov Din, kar predstavlja še enkrat tako veliko vsoto, kakor jo dobimo

„SANA“

tovarna čokolade in bonbonov d. z. o. z.
Hoče - Slovenija
Podružnica Ljubljana

Oglejte si paviljon H št. 470-472

Poskušno kuhanje čokolade vsaki dan popoldan

schrottom 8 : 6, 6 : 4, 8 : 6, poraz Angleža Austina po Kehrlingu v 5 setih, največjo senzacijo pa je brez dvoma vzbudil poraz močnega češkega Nemca Menzla po egzotičnem Francozu Grandguilloutu 6 : 3, 0 : 6, 5 : 7, 0 : 6.

Sekcija ZNS. (Službeno.) Delegrato se k tekman dne 2. VI. ob 10. na igrišču Ilirije Svoboda rez. : Reka rez. g. Czerny; ob 15.15 na igrišču Primorja Svoboda : Reka z. Šetina. Stranska sodnika pei tekmi Primorje : Gradjanski gž. Jesh in Lukežič. — Tajnik.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Danes, v soboto, ob 18. strogo obvezen trening skupine I. (prvo moštvo in rezervna). Točno in vsi! — Načelnik.

Plavalna sekcija SK Ilirija. Danes, v soboto, se vrši ob 20. važen sestanek vsega članstva sekcije v klubovi sobi v kav. Evropa. Na dnevnem redu je razdelitev in določitev treningov. Udeležba za vsakogar strogo obvezna. Načelnik.

SK Natakar. V nedeljo, dne 2. junija ob 7.30 zjutraj se poziva naslednji igralci h Kačiču, Dunajska cesta zaradi razdelitve opreme: Laučič, Petrič I. Petrič II. Šarc, Jerančič, Slapničar, Perhaj, Narobe, Pip, Kukec, Podgornik, Končar, Podkovešek. Točno ob 8.30 trening tekma s SK Svoboda jun. na igrišču Ilirije. Stroga točnost. — Načelnik.

SK Svoboda. Juniorsko moštvo igra v nedeljo ob 8.30 na igrišču Ilirije trening tekmo s SK Natakar. Prosim ob 8. uri v naši garderobi. Rezerva igra na istem prostoru prvenstveno tekmo s SK Reko. Ob 9.30 naj bodo v naši garderobi naslednji igralci: Papler, Starman, Sušnik, Cimpejman, Jakše, Jerč, Okrupa, Šušteršič, Slavko, Baggia, Večerin, Drovček. Prvo moštvo igra ob 15.15 kot predtekmo Gradjanski : Primorje na igri. Primorja prvenstveno tekmo s SK Reka. Prosim ob 14.30 v naši garderobi. Načelnik.

Motociklistom Motokluba Ljubljana. V nedeljo 2. junija klubov izlet na Golico. Start ob 5. uri zjutraj izpred kavarne »Evropa« na Dunajski cesti. Z motorji od Sv. Križa, nato peš izlet na Golico. Člani se opozarjajo, da se bo izlet vršil, ako bo startalo vsaj 10 vozačev.

di tega izpostavljajo sramoti oni pošteni trgovci, ki so zaradi obstoječih razmer in brez lastne krivde prišli v konkurz. Predsedstvo Trgovske zbornice je v tem pogledu podvelo že potrebne korake. Na seji se je razpravljalo tudi o številnih razprodajah blaga onih tvevk, ki so prišle v konkurz. Te razprodaje povzročajo solidni trgovim ogromno škodo in morajo že itak kritično stanje beograjske trgovine še poslabšati. Blago se na teh razprodajah proda po tako nizkih cenah, da so na eni strani opniki težko oškodovani, ostali trgovci pa trpijo veliko materialno škodo. Tudi v tem pogledu bo uprava podvela potrebne korake.

Ukinjenje subotiske železniške direkcije. Kakor poročajo iz Beograda, bo v kratkem izvedena reforma glede razdelitve omrežja železnice na posamezne oblastne direkcije v vzhodnem delu naše države. Po teh vesteh je prometni minister podpisal olohek, s katerim se ukine oblastna železniška direkcija v Subotici ter se njeno železniško omrežje priklapi upravi beograjske železniške direkcije. Na drugi strani pa se za železniški promet v Južni Srbiji osnuje posebna oblastna železniška direkcija za Južno Srbijo s sedežem v Skoplju. V območje novi železniške direkcije v Skoplju bodo prišle vse proge izora od Niša, kakor tudi vse proge v Crni gori. Otvoritev te direkcije se na izvršiti že prihodnji mesec.

Borze

31. maja.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Nekaj več potrebe je bilo le v devizah na Curih in Berlin. Tečaj so v glavnem ostali nespremenjeni, le deviza na Berlin je dalje čvrsta pri tečaju 13.577,5. Večino potrebe je krila Narodna banka, dočim je privatna pontudba krila potrebo v devizah na Trst in Newyork.

Na zagrebškem efektornem tržišču se je vojna škoda po zadnjem močnem padcu zopet nekoliko okrepila. Kakor je podoba, se je nazadovanje tečajev državnih papirjev zastavilo. Še večer j je na beograjski borzi prompna Vojna škoda notirala 398 — 399, danes pa je bil na zagrebški borzi za aranžma zabeležen tečaj 402 — 403, za kasa pa so bili zaključki po 401 — 402 (tudi beograjska borza beleži danes višje tečaje). Ostali državni papirji so se prav tako nekoliko okrepili ter je bilo investicijsko zaključeno po 86, agrarne obveznice pa so notirale 50,75 — 51,50. Med bančnimi papirji je bil promet v Unionu po 202. v Kreditnu po 93 in v Zemaljski po 143 — 144. Med industrijskimi vrednotami pa so bili zaključki v Sečerani po 415 in v Narodni mlinski po 20.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.8825. Berlin 13.5625—13.2925 (15.5775). Bruselj 7.909. Budimpešta 9.925, Curih 10944—10974.

Žimo

evlil in druge potrebščine: kapljice vose samo pri strokovnjaku

Rudolf Sever

tapetinstvo, Marijin trg 2, ki vas najbolje in najje ceneje postreže.

„POPPAEA“ zavodi za proizvodnjo kozmetičnih pripravkov

F. HANN & COMP., LJUBLJANA

nudi cenjenim damam splošno parfumerijo kakor najboljša dnevna in nočna krema sedanjosti

Oglejte si paviljon H 464—468 kateri Vam nudi najboljšo kozmetiko

POZOR!

Prekajevalci in mesarji, izdelovalci salam in tvorničarji prekajenega mesa.

Na ljubljanskem velesejmu so razstavljeni že nad 60 let svetovnoznani in prvovrstni

SAXONIA-stroji za mesarje

tvrdke Gebrüder Wommer A. G. Leipzig v paviljonu tvrdke F. Slamič.

Novost: V obratu na sejmu so razstavljeni: kombinirani stroji z vzdanimi elektromotorji, polnilni stroji (Kraftfüllmaschinen) na električni pogon, poleg tega najmodernejši kuhalniki za gnjati iz aluminija. Opreme za mesarske in prekajevalske poslovne iz trdega aluminija, novega srebra, belega emaila itd.

Generalno zastopstvo Hans Truetsch, Sibin.

Globoko potrta naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da me je moj srčno ljubljni soprog, gospod

Franc Juvan

konces. zobotehnik in posestnik

dne 31. maja t. l. po dolgem, mučnem trpljenju za vedno zapustil.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 2. junija 1929 ob 4. uri popoldne od doma žalosti, Krakovska ulica št. 31, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 31. maja 1929.

Globoko žalujoča soproga Leopoldina in vse ostalo sorodstvo.

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 31. maja 1929. Višina barometra 3088 m.

Kraj	Čas	Opazovanja		Smer vetra in brzina v m in sek.	Oblačno 0—10	Padavine	
		Barom.	Temper.			Vrsta	v mm do 7. ure
Ljubljana	8.	761.8	18	SSE 2	8	Dež	13.2
Maribor		761.3	19	SSE 2	7	Dež	17.0
Zagreb		762.3	20	ESE 3	6	dež	13.0
Beograd		759.5	22	NNW 8	10	dež	1.0
Sarajevo		761.7	17	mirno	10	dež	8.0
Dubrovnik							
Skoplje	7.	757.5	20	W 4	2	dež	1.0
Split			24	NE 12	1	dež	1.0

Solnce vzhaja ob 4.18, zahaja ob 19.38, luna vzhaja ob 1.4, zahaja ob 11.2.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani: 22 C, najnižja 14 C.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Izpremenljivo, od časa do časa jasno vreme, ne zelo toplo.

Kulturni pregled

Usoda slovenske opere

Razgovor z upravnikom ljubljanskega gledališča g. O. Zupančičem in opernim ravnateljem g. M. Poličem.

Ljubljana, 31. maja.

Vest današnjega »Jutra«, da sta upravnik beograjskega gledališča g. M. Predić in upravnik zagrebskega gledališča g. V. Treščec sprožila akcijo za popolno reorganizacijo ljubljanske opere za vso državo, je učinkovalo v naših gledaliških in kulturnih krogih kakor bomba. Ljubljana naj zgubi svojo opero, ki je na njo ponosna vsa Slovenija! Prevladuje mnenje, da je to le ponosen ballon d'essai, enak onemu o amputaciji ljubljanske univerze. Ni pa nikogar, ki bi odobraval tako akcijo, že ozirom na neno formsko.

Naš urednik je danes posetil g. upravnika Otona Zupančiča in ga vprašal, kaj pravi k tej vesti. G. Zupančič je odgovoril kratko in jedrnatno to-le:

O kakšni reorganizaciji oper vseh treh narodnih gledališč ne vem ničesar, razen kar sem čital v današnjih listih. Da se o vprašanju, ki se živo dotika interesov vseh treh narodnih gledališč, razpravlja brez vsakršne vednosti ljubljanske uprave, se mi zdi — najmilejše rečeno — jako, jako čudno.

G. upravnik je nadalje izjavil, da se bo uprava danes posvetovala, kako naj ljubljanske gledališče odgovori na to akcijo, če je res nameravana tako kot poročajo listi.

Dalje smo vprašali ravnatelja ljubljanske opere g. Mirka Poliča, kaj sodi o tej vesti. G. ravnatelj Polič nam je odgovoril to-le: »Delal bi, da imamo dvojnico tendence: Morda je nekaka šahovska poteza dveh upravnikov, ki imata velike težave s svojimi ansambli in z organizacijo svojih gledališč. Potemtakem nekakšna demonstracija. Če je tako, tedaj je — blago rečeno — zelo nedelikatno in neobzirno, da sta gospoda popolnoma prezrli rahločutnost tretje zainteresirane faktorja in ga zadelo v živo.

Možoče pa je tudi to, da se skuša nadlehati prejšnja teatarska politika, ki oreli ni mogla priti do pravega izraza: poznamo jo iz izjav nekaterih merodajnih činiteljev. Po njihovi sodbi je opera nekaka reprezentacijska zadeva države in nima z nacionalnim in kulturnim življenjem naroda nikakih globočih stikov. Na tej stonji je nemara beograjska opera, ne gre na, da bi se na ta način kvalificirala slovenska in hrvaška opera, ki imata veliko tradicijo in globoke korenine v nacionalnem in kulturnem razvoju naroda.

Naša uprava — je izjavil g. ravn. Polič nima potrebe segati po sredstvih kot so omenjena, zakaj pri nas vladata red in intenzivno delo. Zato nas ta obujna akcija toliko preseneča in žalj. Mi smo danes pred nekakšnim razmahom domače operne produkcije in reprodukcije. Kje nai se plašajo domači komponisti, ali nai se na tujih oziroma potujočih odrih razvila mlada domača umetnost?

— Ali smatrate, da je načrt g. Predića in Treščeca izvedljiv?

— Po mojem mnenju ni samo neizvedljiv, marveč je celo napočeno, če se resno razpravlja o takim skrotovljenju ljubusloperne umetnosti. Celotna Italija, čije potujoča gledališča so slovela, odpravila sistem stagiona in se vrača k sistemu stalnih oper. Mar nai mi lahkomišeno zapravimo to, kar že imamo? Sodim, da bi potujoča opera, če bi hotela biti količkaj dostojna, stala več kot vse tri stalne opere skupaj. Gg., ki to predlagata, nimata naobražene, kaj pomeni vzdrževanje mobilnega ansambla. Uvažujmo razdalje Beograd — Zagreb — Ljubljana, silne težave pri nastanitvi osebja, različne potrebe nobil, težkovne razlike i. dr. Ovirje bi bile take, da bi silno kompromitirale uspešno delo ansambla. Če bi se ugovarjali, češ, sai je zagrebska opera l. 1914. gostovala v Ljubljani, je treba povdariti, da provizorji ne more biti princip. To pot na bi šlo za definitivum, in prav to je opasno. Taka opera bi bila v mnogo manjši meri aktivna, a producirala bi še manj nego sedaj beograjska in zagrebska. Živet bi bila morala od slobošne repertoarne literature; izvajanje domačih opernih novosti bi se bilo najnuj skročilo na minimum, če ne bi bilo onemogočeno.

— Ali imajo slovenska opera kakšne specialne naloge?

— Njena velika naloga je odzvenati pevskega narasčala, torej le tudi vzgojna naprava: njen orkester je edini v Sloveniji, ki lahko pride v poštev za simfonična dela. Sploh na ie še več umetniških in materialnih razlogov, ki nas silijo, da ne moremo biti ravnodušni nasproti takemu atentatu.

Simptomatično je, da se snuleto take zarote brez vednosti zainteresiranih faktorjev.

— Absolvirali ste z velikim uspehom turneje v Dalmaciji — smo pripomnili — in zdai ta klofuta!

— Da, — je odvrnil g. ravnatelj Polič — značilno je, da se pojavila amputacijski predlog v času, ko smo se vrnili s tretje turneje v Dalmaciji. Tam je naša opera izvršila pomenljivo kulturno delo: s svojim modernejšim repertoarjem je vzbudila duhove iz kulturne letargije. Ne pozabimo, da bi v trenutku, ko ne bi mogla nobena naših oper v Dalmaciji, nastanila ondi italijanska opera. Le-to bi iz Rima dovolil dotirati, da bi po njenih zstovanih bilo dotirano onemogočeno gostovanje naših skromnejših oper. Gostovanje v Dalmaciji radi prepustimo vsaki drugi naši operi, vendar povdarjamo, da nas lokalni činitelji vedno kličejo; mi imamo dovolil dela v Sloveniji sami (Maribor, Celje), če bi nas merodajni krogi zadostno podpirali.

Izjave g. Zupančiča in g. Poliča dovoli povedo, kaj misli Ljubljana in z njo vsa Slovenija o tem zagrebskem načrtu.

Za »Vodnikovo družbo«

Prvi rökopisi letošnjih publikacij »Vodnikove družbe« gredo v tiskarno. Vsak dan prinaša pošta družbini pisarni izkaze poverjenikov, ki so zaključili zbiranje članov in pobrali članarino. Ti niso prvi. Mnogi so pravilno razumeli lanskij poziv odbora »Vodnikove družbe« in so pobrali letnino že ob oddaji lanskij knjig. Nekateri so šli še dalje: *zasigurali so si večje ali manjše število novih članov.* Na nje je »Vodnikova družba« ponosna. Če bi imeli *taki* možje večino v njenem poverjeniškem kadru, bi bil njen odbor lahko uresničil marsikak dober predlog in članstvo bi bilo še zadovoljnejše z njenimi knjigami. Upoštevarno pa razne lokalne težave. Poverjeniško delo je prostovoljno in zahteva včasih nemale požrtvovalnosti. Priznanje, ki ga je izrekel zadnji občni zbor poverjenikom, je pavšalno; vse je treba pohvaliti, da skušajo — vsak po svojih močeh — pripomoči »Vodnikovi družbi« k razmahu. Toda marsikje bi se dali brez večjega truda doseči še boljši rezultati. Nekateri poverjeniki razumejo svojo nalogo preveč enostavno. *Poverjeniki književne družbe je kulturni pionir.* On je agitator in — kadar treba — bojevnik. *Napredna kultura, ki jo zastopa »Vodnikova družba«, se ne more zadovoljiti s standardnim številom, ki obični n trtvi točki.* Naše gibanje mora zajeti čim širše kroge. Zato kulturni pionirji ne smejo mirovati, ko so dosegli isto število članov kot lani. Treba je agitacije, pridobivanja, osvobodjanja. Sedaj, ko miruje politično delo, se mora na kulturnem polju občutiti prirast novih sil, višanje novih energij. Zato se poverjeniki »Vodnikove družbe« ne bi smeli čutiti osamljene. Z njimi morajo biti vsi, ki so naprednega duha, in kdor le more, naj jim pomaga pri pridobivanju novih članov.

Letnina 20 Din je tako nizka, da ne more biti nikomur izgovor. Nekaj več ko liter vina. Kje je količkaj kulturno zaveden Slovenec, ki ne more utrpeti tega zneska? Da ni »Vodnikova družba« zajela svoj drog vseh, ki bi lahko bili njeni člani, ni krivo pomanjkanje denarja. Kriva je z ene strani *ravnodušnost mnogih ljudi nasproti knjizi*, z druge strani pa *preslaba aginost poverjenikov*. Če bo vsak, kdor čita te vrstice, storil vsaj en korak zoper to ravnodušnost in neaginost, se mora poznati efekt v stotinah novih članov. Koliko je kriva ravnodušnost, pričujmo že n. pr. naša večja mesta. Ali ne bi mogla Ljubljana, Maribor in druga mesta dati še več članov, če ne bi mnogi ljudje, ki sicer čitajo knjige (izposojene!) in dajejo denar za razne manj pomembne in manj vredne reči, čakali, da se čisto po naključju ujamejo v poverjenikovo mrežo? Na kmetih je lažje poverjenikom, ker se ljudje poznajo med seboj. V mestih pa bi se bilo moralo pokazati tako zanimanje za dobre in cenene knjige »Vodnikove druž-

be«, da bi se ljudje sami priglaševali. To ravnodušnost lahko premagajo samo zavednejši znanci takih oseb. Zato je *agitacija, propaganda od osebe do osebe eden največjih pripomočkov za še večji razmah naše ljudske književne matice.*

Sedaj je še čas, Rokopisi gredo v stavnico, toda naklada še ni določena. Kdor se še ni priglasil za člana, si lahko zasluga letošnje knjige bodisi pri krajevnem poverjeniku bodisi naravnost pri družbi (Ljubljana, Miklošičeva cesta). Štiri knjige za dvajset dinarjev pomeni, da *plačaš samo koledar, ostale tri knjige pa dobiš zastonj — za nameček.* Koledar bo letos še boljši in vsebinsko pestrejši od lanskega; zlasti

Se bo oziral na gospodarske spole. Imel bo lepe priloge v bakrotisku. Ostale tri knjige so naslednje:

Juš Kozak: Blatni grad. Zelo zanimiva izvirna povest priljubljenega slovenskega pripovednika. Snov je vzeta iz našega kmečkega življenja.

Slavko Savinšek: Dirka življenja. Mladji pisatelj opisuje značilen pojav naših dni: težnjo po sportnem razmahu. V sportne dogodivščine se vlepe ljubezen. Tekmovanje v sportu in v srčih! Živahno in napeto štivo iz domačega malomeščanskega okolja.

Dr. Ivan Lah: V herbi za Jugoslavijo, II. del. V tej knjigi bodo opisani važni dogodki novejšega časa, zlasti med svetovno vojno, ki so pripravljali sedanjo državo. Knjiga bo obilno ilustrirana.

Gesto, ki naj gre v teh dneh od ust d ust, je: »Vodnikova družba« mora imeti letos vsaj 20.000 članov! Vsi, ki smo naprednega duha, ji pomagajmo na to višino. In ne pozabimo, da moramo prihodnje leto še višje!

Zaključek prvega dela Cankarjeve »Zgodovine likovne umetnosti«

»Slovenska Matica« je izdala 3. snopič spisa dr. Izidorja Cankarja »Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi«. Z njim je končan prvi del, ki tvori zaključeno knjigo. Prihodnje leto izide prvi snopič II. dela, ki bo posvečen umetnosti srednjega veka.

Prvi del obravnava razvoj stila v starokrščanski dobi in je razdeljen po treh panogah likovne umetnosti: slikarstvu, skulpturi in arhitekturi. Obsežen in toliko obravnavan material dobiva pod krogo slovenskega znanstvenika sistematični red in v marsičem novo klasifikacijo, tako da Cankarjevo delo ni samo nekaka slovenska priredba raznih tujih zgodovinskih likovne umetnosti, kakor jih ima v svoji knjižnici marsikdo med nami, marveč samostojno delo, ki ima občo in trajno vrednost.

Prvi del je dal leno knjigo na več ko 300 straneh, s 141 slikami, imenskimi kazalom in seznamom slovsstva.

be, okusa in znanja. Mogoče pa je tudi manj strogo pojmovanje kritike; tako n. pr. impresionistična kritika nastaja na vtiskih, ni kvalitativna zavisti predvsem od intenzitete teh vtiskov, malo pa ji je mar za tako zvane objektivne norme. Ljubljansko gledališko poročevanje se v najboljših primerih drži impresionističnega kriterija. Impresija, vtisk je merilo, ki praviloma odločuje pri beleženju sodbe o dramatskem delu in igri. Za igralce sigurno ni prijetno, da javno presojanje njihovega dela zavisi od impresij, ki jih dobi recenzent navadno pri eni sami predstavi. Toda tudi povprečen gledalec zamušča zledališče zgolj z impresijami. Vsak gledališki gost izreka enako subjektivne sodbe. Knjigo pesmi imaš pred seboj, likovna umetnina je statična, muziko si lahko sam večkrat ponoviš — toda umetnost žive besede, mimike in gibanja ti daje samo trenutne vtise. Da spoznaš nekoga odrskega umetnika, ga moraš večkrat videti. Čim večja sila je v njem, bolj te bo prevzel z enim samim nastopom. Treba pa je, da je strojemalec vtiskov še sam primerno nastrojen. Zato je pri uživanju igralske umetnosti najtežji prehod od vtiskov k neki čistiši, mirnejši in stvarnejši sodbi. Težko poročevalcu! Vsak gledališki gost sodi kakor on — namreč po vtisku (razlika je le v tem, da utegne imeti recenzent bolj razvit okus, več literarnega znanja, podrobnejše poznavanje raznih tehničnih pripomočkov itd.). Toda — samo poročevalcu piše. On diše za one, ki so bili navzoči in ki so dobili enake ali čisto drugačne vi-

Wl. St. Reymont „Kmetje“

Roman, čigar prvi del nam je dala »Slovenska Matica« med letošnjimi publikacijami, dobivajo ob istem času tudi tudi Hrvatje. In vendar smo med zadnjimi v Evropi, ki lahko čitamo to moistrovino v svojem jeziku. »Kmetje« (Chlopi) so delo svetovnega slovesa, ovcenano z Noblovo nagrado in priznано kot eno najboljših, dasi ne največjih epopej vasi in kmetijskega življenja. Razdeljeno po štirih letnih časih daje v okviru enega leta sliko vsega bujnopo pisanega življenja na kmetih. Folklor in pripovedniška umetnost sta spojeni tesneje kot kje drugod, in le težko je najti še kak roman, ki bi tako verno in hkrati tako umetniško prepričevalno zrcalil vse, kar kmeta obdaja, živi v njem, z njim in krog njega — vse, od verskih zadev do konfliktov nasonsko-elementarne ljubezni.

Letos je izšel prvi del »Jesen«. »Kmetje« prevaja dr. Jože Glonar. Za majlna primerjava z izvirnikom lahko pokaže, kako globoko je proniknil prevajalec v Reymontovo težko sloz in obvladal obojestranske jezikovne težave, tako da je enako zvest izvirniku kakor je domač, slovenski. Ometni je treba tudi hvalevredno dejstvo, da je prevajalec pobral mnogo lepih kmečkih izrazov iz narečij na slovenskem Štajerskem. Ko bo izšel celotni roman, bomo Slovenci bogatejši za enega največjih umotvorov slovenskega duha.

Mariborsko kulturno pismo

Maribor, 29. ma-a. Letošnji občni zbor »Ljudske univerze« v Mariboru, ki se je vršil v ponedeljek zvečer, je pokazal v pravi luči žalostno sliko naših orsk-qs kulturnega življenja. Ljudska univerza, ki je imela v pretekli sezoni 57 prireditvev — med temi 8 koncertov, 4 umetnišna predavanja, 11 potopisnih, 7 literarnih, 5 gospodarsko-političnih, 3 medijska itd., — in ki je nudila Mariborčanom prvovrstna predavanja naših domačih a tujih inozemskih učenjakov svetovnega slovesa — na pr. Strzygowskega, Preobraženskega, Makleceva, Pitamica, Hauptmana, Steleta, Vurnika in številnih drugih, stoji pred vprašanjem: biti ali ne biti.

Kakor je Ljudska univerza krepka na notraj in je ravno v tej sezoni pokazala izredno živahno in plodonosno delovanje, ne da bi bila v najmanjše breme državi ali občini, ker že dve leti ni bila deležna nikake javne subvencije, tako jo grozi uničiti pomanjkanje primerne predavalnice od 1. junija naprej. Mestni magistrat ji je namreč javil, da soglaš a sklepom kuratorja Študijske knjižnice, ki ji je brez kakega utemeljenega razloga odpovedal čitalnico Študijske knjižnice, kjer so se po večerih vršile prireditve Ljudske univerze. Ker kakega drugega primernege lokala radi svojih skromnih sredstev, ki se stekajo skoraj edinele iz vstopnine, Ljudska univerza ne more dobiti, se je sklenila likvidacija, ako se v prihodnjih mesecih posebnemu odboru, ki je bil v to svrho izvoljen, ne posreži pripraviti funkcionalnejv študijske knjižnice do tega, da uvidijo, da skuša doseči Ljudska univerza z živo besedo iste cilje kakor Študijska knjižnica s knjigami.

Izmed zadnjih prireditvev Ljudske univerze omenjamo goslovanje graške Uranije z intinimim »veselim muzikalnim večerom« na fast kralju valčka Johanu Straussu v veliki kazinski dvorani, v kateri se je zbral številna hvaležna publika. Sodelovali so: operna pevka Pavla Ulm (sopran), profesor Legat (tenor), prof. Wagner in Ilming (violina), Kortschak (čelo) in dr. Alfred Schmidt (piano). Od spremljevanju skiptičnih slik je izpolnil pavze z deloma humorističnim predavanjem o Straussovem življenju g. Kortschak.

V Narodnem gledališču smo imeli v torek premijero ljudske igre »Oča Boštjan«, ki jo je po Cornumu in Grangeju priredil za našo prilike (Bled, Ljubljana z univerzo, Sušak) g. Rado Pregarc. Ta ljudska igra starega kova bi naj privabila široke ljudske sloje v gledališče, a je, morda samo radi pozne sezone, zgrešila nameravani cilj: večine stalnih obiskovalcev najbrž ni zadovoljila, pričakovanih ljudskih mas, ki bi jaskali nad nehalnežnostjo izprijenega sina ter se veselili njegove prisiljene izpreobrnitve, pa žal tudi ni bilo. Igra je bila v splošnem zelo dobra, predvsem gospe Berle Bukškeve, režiserja Rade Pregarca in gđ. Elvire Kraljeve. Deloma prav dobro je igral tudi gost g. Josip Daneš naslovno vlogo očeta Boštjana.

Pogumen korak na deske Narodnega gledališča so preteklil petek napravili diletantje »Ljudskega odra« v Mariboru z Ogrizovičevu žolajuro »Hasanaginica« v prevodu prof. dr. Dornika, ki je pred uprizoritvijo izpregovoril nekaj besed o pomenu te predstave. Diletantje so se v obsegu svojih moči potrudili, naravno pa je, da so zadovoljili kvečjemu tiste precej številne obiskovalce te predstave, ki jih sicer ni videli v Narodnem gledališču. Škoda bi bilo vsake besede, če bi hoteli zavračati trditve nekega ljubljanskega dnevnika, ki je za reklamo

napisal besede, da je ta predstava Ljudskega odra — kulturni dogodek za Maribor!! Ljudi ne vzdrži nobene primere z Nučičevimi predstavami pred desetimi leti.

Praško pismo

Praha, koncem maja V Češki akademiji znanosti in umetnosti so se izpraznila v literarnem odseku štiri mesta po umrlih članih E. Trevalu, Fr. Heritesu, J. Holečku in O. Březini. Dne 17. t. m. so se vršile volitve in vsa češka kulturna javnost je z zanimanjem čakala, kdo izmed poetov pojde med akademike. Zmagal pa je za sedaj samo Karel Toman, vsi ostali kandidatje niso dobili zadostnega števila glasov, tako da bo treba novih volitev.

S Karlom Tomanom vstopa v literarni odsek Češke akademije, čigar kader je tvorila prej skupina Jaroslava Vrchlickega, zastopnik novejših struj v češkem pesništvu. Poleg Franja Štrafca in Viktorja Dyka je Karel Toman splošno priznan kot najpomembnejši sodobni češki pesnik.

Tomanova literarna produkcija ni kdo ve kako obsežna, vendar pa jo že dolga leta uvrščajo med narežlejšo češko liriko. Pri njem se zdi, kakor da bi bil tehtal svoje pesmi na zlati tehtnici; odkar je dozel, ni objavil ne ene pesmi, ki se ne bi v njem izkristalizirala do poslednje klene podobe. Tako označuje njegovo pesniško pot samo osem drobnih zbirk liriznih verzov: »Pravljice krvi«, »Melanholično romanje«, »Trozo življenja«, »Solnce ure«, »Rodbinski in drugi verzi«, »Meseci«, »Glas tišine« in »Stoletni koledar«. Temu velja pristeti še nekaj prevodov in ne haš obilno kopico člankov, ki jih je objavil v »Nar. listih«, dokler je sedel v njihovi redakciji; to je vse, kar je bil snisal. Toda ta avtokritičnem pri ustvarjanju, večna bolazen, da ne bi bil pesniški zapraviljavec in antipatia do lahke lirčne improvizacije, mu je zagotovilo mesto na višku današnje definitivne in čiste češke poezije.

Karel Toman je bil tipičen predstavitelj tako zvane generacije devetdesetih let. V njegovih prvih knjigah se je zrcalil melanholični pesimizem fin de siecla. Njegov pesniški razvoj pa je kmalu krenil od subjektivne lirike k hladni in svetli objektivni poeziji. Od kozmopolitskega vzagubanda, ki je zastrupljen od strupa svojega skepticnega časa, ki piše neposredno in vroče življenje kakor opoino vino, je postal glasnik globoke kolektivne narodne modrosti. Zbirka »Meseci« je pravi evanđeljijske češke vojne poezije; prav tako močno poslanstvo je izvršil v povojnih letih njegov »Stoletni koledar«. Na tej višini je Karel Toman še zdej: iz njegovega peresa je potekla najlepša pesem o svetem Vavclavu, kar se jih je pojavilo ob priliki letošnje tisočletnice.

Dr. Josef Knap.

Jakopčev zbornik, ki ga je izdala minule dni Tiskovna zadruga, vzbuja povsod nenavadno pozornost: vsi se strinjajo s sodbo, ki jo je izrazil naš list, da ie to naišna slovenska knjiža. Nekj čitateli nam piše: »Imel sem mailen predsek, ko sem čital v listih vnaprejšno hvalo o tej knjižci. Ko sem jo preiel, sem moral priznati, da je knjiža po opremi ena redkih bibliofilskih izdaj v slovensčini. Kot star bibliofil dobro poznam slične publikacije tujih narodov in lahko mirno rečem, da ie cena te knjiže glede na nieno deliansko vrednost dokaj nizka. Hvaležen sem »Tiskovni zadrugi«, da nam ie pripravila takšno veselje. Pri tem pa mislim predvsem vnanjo plat knjiže, grafično opremo. Cisto posebna ie vrednost Jakopčevega zbornika z vsebinske strani: vsi prispeviki imajo trajno vrednost in niso samo efemerji izrazi navdušenja ob jubileju moistra slovenske likovne umetnosti. Temu bismu ne moremo pristaviti nič drugega kot prinoščilo: Kupite Jakopčev zbornik! 140 Din za vezan izdavec te lene knjiže ie nizka cena, tembolj, ker Tiskovna zadruga dovoljuje izvestne plačilne olajšave. Zbornik ie izšel v omenjeni nakladi. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Repertoarji

LJUBLJANSKA DRAMA.

(Začetek ob 20, spremembe označene.) Sobota, 1. junija: Vdova Rožinka. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Nedelja, 2.: Theodor & Comp. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ponedeljek, 3.: Bitka. D. Torek, 4.: Zaprtó.

LJUBLJANSKA OPERA.

(Začetek ob pol 20, spremembe označene.) Sobota, 1. junija: Mignon. D. Nedelja, 2.: Grof Luksenburški. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ponedeljek, 3.: Zaprtó.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Sobota, 1. junija ob 20.: Oča Boštjan. B. Kuponi. 2.: Zaprtó.

Nekaj o naši gledališki kritiki

Kadarkoli ima naš igralec ali režiser priliko, da izpregovori v javnosti o svojih križih in težavah, se dotakne vprašanja naše gledališke kritike. Tako omenjam izmed mnogih članke g. Lipaha v »Gledališkem listu«, in izjave g. C. Debevca. Če je beseda o kritiki, ni jasno, ali se mislijo gledališke kritike v revijah ali pa gledališka poročila v dnevnikih. Naslednje dobrohotne opombe, spisane brez pretenzije, da bi bile kaj več kot pošteno mišljeno osebno mnenje, se tičejo zgolj gledališkega poročanja v dnevnikih.

Zdi se, da imajo gledališki krogi v tem pogledu nekoliko pretirane zahteve. Če kdo išče v okvirju kronike, informacije in komentarja, ki so trije glavni elementi moderne žurnalistike, kritik, ki bi imela vse pogoje in vse strogo opredeljene kvalitete literarne in umetnostne kritike v točnem pomenu besede, tedaj se obraca na napačen naslov. Sodobna žurnalistika se zaveda, da je njeno razmerje do gledališča isto kot njeni odnosi do vseh ostalih interesnih skupin. To se pravi: ona hoče samo informirati in kroničnostno beležiti, sem in tja tudi kaj komentirati. Njeno pojmovanje tega odnosa je strogo konkretno in praktično. Visoke kriterije kritike prepušča revijam in specialnim listom. To je delitev dela, to pa tudi zahteva čedalje širši krog čitajočega občinstva in čedalje večje in

raznovrstnejše naloge, ki se stavijo vsakdanjemu poročevalstvu. Napak je tedaj, če se hočeta režiser in igralec iz dnevnikov kaj naučiti za svojo stroko. Hermann Bahr je star gledališki lisjak, on tudi pozna bolje nego mnogi naši ljudje duha moderne žurnalistike. O gledališkem poročanju sodi takole: Občinstvo zahteva od časnika samo poročila o predstavi. Zanima ga, ali kaže iti v gledališče ali ne. Ker samo nima kriterija, ga ne zahteva niti od kritika. Njemu je kritik zgolj informator.

V tem bo nemara videl kdo poplitenje. (Pisec teh vrstih se vrača k mislim, ki jih je bil pred leti razvil o istem vprašanju na tem mestu.) Toda to je de facto poslednje žurnalistike, ki je sociološki popolnoma naravno, v skladu z duhom in tempom našega časa. Če izvzamemo nekatere nemške in francoske liste, ki se drže tradicije, se pri večini velikih svetovnih dnevnikov opaža tendenca k izločevanju vsega, kar ni informativno poročanje. Zaradi specialnih želj, potreb in okusov se drugod razvijajo številne revije in magazini.

Gledališkega poročanja v dnevnikih ne gre torej ocenjevati s kriterijem, ki ga zahtevamo pri revijalni kritiki. Brez dvoma je tudi v samem poročanju nekaj kritika. Če rečem, da mi je to zelo ugajalo, ono manj, tretje pa sploh ne, tedaj je to kritika. Toda zašli bi predaleč, če bi videli v vsakem vtisku sodbo in v vsaki sodbi kritiko. Zakaj kritika je po našem mnenju najbolj premissljena, z metodo in s kriterijem pridobljena sinteza vtiskov, sod-

Sigurno je, da bi se dal doseči višji procent neke kritične »objektivnosti« (zakaj absolutne objektivnosti ni) v vseh naših gledaliških poročilih. Smatram, da je sedanja ljubljanska gledališka kritika kolikor je moči stvarna in iskrena in zelo obzirna nasproti gledališču kot zavodu in nasproti posameznikom. Če bi imeli poročevalci več časa in več prilike za poglobitev v teaterske probleme, ako bi jim listi omogočili večkratna potovanja v velika gledališka mesta, če bi se v redakcijah in kondenziran stavek takega poročila cenil za sto stolpca navadne pisarje, tedaj bi se utegnili marsikaj še izboljšati. Poročevalci bi morali biti navzoči pri generalni skušnjji, premijeri in prvi reprizi in bi šele potem napisali svoj pensem. Takšno specializirano in mirno delo bi bilo brez dvoma v prid nivoju našega gledališkega poročanja. Toda v naših razmerah to ni mogoče. Ne samo v naših razmerah, tudi vohče obstoji — kot že omenjeno — tendenca, da se v dnevnikih udomači samo informativno poročanje. Strokovna kritika — edina prava kritika — mora v revije. Tam naj pišejo izbrani avtoritativni ljudje z zadostnim mirom, z vso odgovornostjo za vsako premišljeno napisano besedo, ljudje, ki imajo dovolj časa, znanja in okusa, dovolj teorije in prakse. Same ti bodo lahko igralcem nekaki sodniki, režiserjem in gledališču pa vodniki. Da bi zadovoljili vse in vsakogar, ne verjamemo. Razlika pa je velika: ondi je mogoče dati toliko, kolikor ne more dati v naglem tempu vsakdanjski niti najboljši gledališki recenzent!! B.

Na robu Herceg-Bosne

S čolnom po Savi skozi slavonska sela

Od Jasenovca dalje pa doli do Rače odrezuje Sava Bosno od slavonske ravnine. Razlika najočitnejša: na levi enolična planota, na desni pa gosto porasla pogorja, vzvalovana kakor prizajno dolensko gričevje. Oko se zopet mirno in blago odpočije na zelenju hrastovih gozdov in sveže pobranih njivah, položenih na nizka po-bočja. Posevki na obeh straneh niso nič zgodnejši kakor pri nas. Mraz je tudi tod bil »nezapamčen«, še pred mesecem je Sava valila ogromne sklade ledu, ki so vso pot odščipavali vedno nižjo strugo, a zadnje tedne od časa do časa nastopajo povodnji. Mnogo kalne vode prinašajo pritoki iz Bosne, vendar je Sava zadnje dni še vedno v normalnem stanju. Bojazen pred običajnimi velikimi pomladanskimi poplavi mi še ni prestana.

Na slavonski strani so nasipi v redu; kjer se pokaže kaka pomanjkljivost, jo kmetje koj popravijo. Na bosanski strani pa se nasipi marsikod še le gradijo. Kuluk. In prav je tako, da bo Sava z obeh strani spravljena v red in da zaradi poplav ne bo razprtije. Ta reč ni šaliiva. Pravi mi je neki kmet, da so Slavonci doslej ob vsaki povodnji budno čuvali svoje nasipe nele zaradi reke, ki je itak močnejše butala v bosansko plat, marveč — kdo mora jamčiti, da ne bo kak ubežnik z one strani navrtal slavonskega nasipa in tako odvrnil jezo reke od nizkega robovja Bosne ponosne...

Precej dolgo pot teče Sava v krasni ravnici. Daleč doli zreš ovinek, a preden se na počasni vožnji, udobni kakor po bleiskem jezeru, približuje tja, bodo potekle tri tibe dopoldanske ure. Solnce priprava zonet toplje, ozračje je zopet mirno. V sencu gostih sljivikov so skrite drobne hišice Bosancev, a na levi se kraj dolgega hrastovega gaja odraža čedno belo poslonje — nekoč postaja strogih avstrijskih financerjev, zdaj menda prebivališče gozdnega čuvaja. Pokrajina je le redko obljudena. Tam kje gori v rebri uzreč seljaka, ki čez kratko njivo tira svoja dva mala konjčka. Drvarji z rdečimi fesi na glavi obstanejo pri delu in zro in kličejo pol ure za čudno pri-

kaznijo — rdečim čolnom sredi Save. Mlin se končno pojavi na ovinku. In brod.

— Skalar! Skelaaa! vpje debelo ob-lečna seljanka na bregu, da jo čolnar prepelje na bosansko stran.

— Odmaaa! se odziva iz trhle bajte mal fantiček in se požene s svojo »skelo« preko reke kakor riba. Izvrstno znajo ti Posavci ravnat z malimi čolnički, izdelanimi večinoma iz enega samega debela. Stoji na zadnjem koncu in poganja z malo lopato, pa obenem krmari navzgor, navzdol, po-preko, kakor ga je volja. Mali pobci, ki so komaj nehali prodajati platno, se igrajo s čolnici na reki, kakor da so se rodili na mokrem. In drobna dekletca! Sama se prevajajo od brega do brega, vozijo v mlin in hodijo ku-povat v štacuno. Nikakega strahu pred vodo. Rod za rodom raste ob njej.

Na kitajske kulije te spomnijo vla-čilci čolnov, ki jih začne srečavati proti Bosanski Gradiski. Po dva, po trije bosonogci kuštravci, umazani in kratkoločni, stopajo ob bregu vpreženi v dolgo vrvo, navezano na visoki jambor čolna. Stopajo, stopajo kakor kljuseta, v dobro natovorjenem čolnu na sedli star dedec, prigianja in krmari. Največ vozijo pesek in kamenje, les in cele skladovnice velikih sakov (bubnjevi). Nastavljajo jih noč za noč, a rib nimajo. Ne vem, ali jih tajé, ali je plen res tako slab. Vprašal sem spotoma od Siska do Stare Gradiske najmanj 50 ribičev, pa ni imel ničesar. Tudi na trnek se je vso pot ujela le ena belica. Hvalijo pa se ven-dar vsi ti povodnji možje, da premore Sava razen ogromnih somov izvrstne šile, ščuke in še posebno slatne ke-čige. Kak muslimanski ribič na bosanski strani komaj da odpre usta za od-govor. Prekrižanih nog čepi v čolnu, leno suče veslo, na spodnji ustnici mu visi cigareta.

— Ima li ribe?
— Jok!
— Kako se zove ono selo?
— Ne znam... A tvoje?
— Bider!... mi je nchote padlo v glavo.

— Aaa... daleko to!
Bider! Tako pravijo Pohorci koštru-nom.

V Gradiski

Mesta ob Savi (malo jih je, malo) se vidijo oddaleč kakor najidealnejša pristanišča. Postavim: Gradiska. Na nizkem bregu se v solncu belijo hiše, med njimi konično štrle pod modro nebo zvoniki in minareti. Kar strmiš v to lepoto, ko se ob krasnem vreme-nu bližajo nizkemu pontonskemu mo-stu, ki veže Staro in Bosansko Gra-diško. Na levi strani Save grade poleg starih poslopjij novo visoko stavbo za prisilno delavnico. Okna so že zdaj, ko je stavba komaj pod streho in še vsa v sirovem, gosto zamrežena. Na desni, kjer je svoj čas stal turški fort, je zdaj idilično urejen rondo z utico. V mestu samem dolčas. Trikrat pre-meriš ozke, mestoma prav blatne ulice, da že ne veš, kaj bi počel tod. Da bi tratil čas, prodajal lenobo pred ka-fanami, kakor razni fičiriči s fesi in brez njih, pa preštevaj muslimanke, koliko je še zabuhanih in koliko »ke-malziranih«? Njihova stvar!... Sava vabi, škoda je vsake ure. Ko se enkrat navadiš na vožnjo in večno iz-premembo, ne vzdržiš dolgo nikjer, nosebno ne, dokler se obeta lepo vre-me.

Prehod pod pontonskim mostom je za čolne svoboden, za splavarje pa podnevi samo v opoldanski uri.

Slavonska tla

pod Gradiško očitujejo imovitost svo-jega prebivalstva. Kakšna razlika od prejšnjih. In čim dalje te vodi pot, tem lepše in tem večje postanejo vasi. Hišice zidane in snažne, skoro brez izjeme vse krite z opeko. Cerkev dviga glavo preko streh, a blizu nje po- vsod tudi šola. Visoke stopnice vodi- jo v cerkev; zgodi se često, da vaščani v čolnih prihih k nedeljski službi božji. Skoro vsaka slavonska vas ima svoj pendan na bosanski strani, kjer je prebivalstvo večji del muslimansko in ne zaradi tega, pa vendarle mnogo bolj siromašno, zanikerno.

V gledanju, počivajočem zdaj na obronkih bregov in njihovih vratinah, zdaj na vrbini, ki se ponekod raz-prostre kakor oljni gaj, zdaj na ora-ču in pastirju velikega stada, izginja- jo uro za uro mimo Save dolga sela

Mačkovac, Dolina, Robac. Otroci se igrajo na prudu, pozibavajo čolne in se obmetujejo s kepami blata. Njih veseli živžav te razvedri bolj kakor vsak dolgovezen pogovor z odraslimi vaščani. Dva radovedna fantička celo zasledata svojo »skelo«, jo odkleneta, prijadrata sredi Save in prav meštarsko povprašujeta, po čem bi bil na-jin rdeči čoln. Za deset forintov ga ponujam, pa jih siromaka ne zmota-reta...

Gotovo ena najlepših slavonskih vasi je Dolina. Z veseljem jo ogledu- ješ s Save: lahko bi jo presadil k nam na dravsko polje. Večerna slika, kakor si lepše ne moreš želesti. Kakor ogromen rdeč balon tone solnce v za-pad, oblivajoč vso nedogledno ravnino s škrlatnim sojem. V naimehkejših

pastelnih barvah se večerna zarja od-raža v savski gladini. Nikjer, niti na planinah niti na morju nisem opazoval krasnejše večerne igre oblakov. Nagro-madila se je divna skupina, na las po-dobna triglavskemu pogorju, pa prav zares s snežnikov kranjskih sivim po-glavariem na levi in dalje na česno z Razorom, Skrlatico, Rjavino.

Fata morgana?
Pravijo, da v teh krajih ni redka prikazen. V Vojvodini včas gledajo v oblakih Budimpešto, včas Pariz (lahko je tudi Dunaj ali Kriva Palan-ka) — gledajo ga pač. In jaz ne bom tega Triglava nad slavonsko ravnico pozabil nikoli. Tako drag mi je bil, tako prijazen, kakor da sem se v pre-lepem poetnem večeru vtopil v šu-menje žita na ljubljanskem polju.

Koncert Orkestralnega društva Gl. Matice

V sredo, 29. maja je priredilo O. d. G. M. svoj drugi letošnji koncert v filharmonični dvorani. Poset koncerta je bil tokrat prav dober. Občinstvo je dvoranu malodane napolnilo, kar je dokaz, da ima društvo že sta-len kader zvestih ljubiteljev in podporni- kov. Društvo ima predvsem namen gojiti domačo glasbo. Poleg tega pa nas seznanja z novejšimi deli tujih literatur. Da ni na sporedu več domačih del, ni krivda društva, nimamo jih. Zato je posebno pozdraviti idejo filharmonične družbe, ki je razpisala nagrado za najboljšo orkestralno delo, kjer smejo tekmovati le Slovenci. Izvedel sem, da namerava družba nagrade razpisati vsako leto in s tem dvigniti produkcijo naše orkestralne glasbe. Prepričan sem, da bo imel razpis znaten odziv in da nas bo knalu presenetilo Orkestralno društvo s popolnoma slovenskim programom. To bo v zvo-dovini društva in naše glasbe eden najpo-membnejših dogodkov in nekaj prvi veliki vrhunec in povdarek velike življenske ener-gije društva, ki ga tvorijo z ljubeznijo pre-projeni idealisti. In obenem povdarek slo-venskega kulturnega napredka.

Na sporedu so bili zastopani skladatelji E. Bossi, G. Mahler, L. M. Škerjanc, Ra-meau, Poulen in S. Saens. Bosejvi »Inter-mezzo Goldoni« so delo velikega kontra-punktika. V iznajdbi nič presenetljivega, pač pa temeljito izdelani. Čutil sem iz njih orgejski slog, ki daje prednost bolj tema-tični politoni liniji kot na močnemu vzletu fantazije. Pisani so v starejših formah ter deloma s fugiranimi ekspozicijami. Mahler-jev počasni stavek iz 5. simfonije za godala in harfo nam kaže vse znake velikega moj-stra: široko kantileno, apertno harmoniko, mojstrovsko predajanje glavne misli iz enega instrumenta v drugega in še bolj mojstrovsko žrpanje zvokov posameznih in-

strumentov in skupin. Škerjančev »Plesni motiv« je zgrajen v glavne na kontraba-sove trdovratne figure (ostinato), ostali in-strumenti prevzemajo drug od drugega vodilno melodijo. Za marsikoga je ta skla-bna težje dostopna, ker je pisana v zelo moder-nem slogu. Instrumentirana je prav pose-reno in je posebno ritmično zanimiva. Tudi zadnji bizarni takti so posevem originalno zamišljeni. Svetujem Škerjancu, da k temu kocu prida še tri, štiri ter jih združi v suito.

Drugi del sporeda so tvorili Francozi. Klasič Rameau nas je s svojim koncertom osvežil s tremi stavki zdrave komrne glas-be, ki se danes poslušajo s posebnim zanimanjem. Sijajen je finale, mozartovski naven. Zdi se mi, da je Mozart pri svojem delu da-jal prednost maniram francoskih klavci-nistov pred načinom Bachove in Haendlove polifonije. Poulenec se vidi, da je izšel iz Debussyja, vendar so njegove težnje za so-dobnim izrazom že v enem prvih njegovih del ovidine. Instrumentirana frapantno, bogat je zlasti v harmoniki in v kontrastih. Saint-Saensov »Zivalski karneval« je parodija na zveri, osle in podobne individue, tudi če niso ravno štirinogi. Izredno posrečen je začetni tema (koračnica), želve, sloni, pianisti, akvariji in zaključek. Nekatere točke so precej poceni, a ravno te so velikemu delu publike najbolj dostopne.

Koncert je dirigiral L. M. Škerjanc skoraj na pamet — a tem je mnogo povedano. Temeljito navežban je bil ves program. Pri Mahlerju je sodelovala operna harfistka gđ. Dubravska, pri Poulenecu baritonist Rus, pri klavirjih sta nastopala Sivie in Li-povšek.

Moralno je uspel koncert popolnoma, — tudi gmolno se društvo tokrat menda ne more pritožiti. Slavko Osterc.

Pri vsaki zabavi, celo pri trenutnem srečavanju se ne steti no občuti, ako prihaja iz ust slab duh. Veših povzroča tudi kaka želodčna indispozicija slab duh iz ust, večinoma pa je vzrok le nezdrava, zanemarjena ustna votlina. Zato pridno grgraj z Odolom! Odol je čudovito očvrstilo za usta. Odol prodre v vse gube in gubice sluz-nice ter še dolgo pot m nasprotuje povzročiteljem gnilobe in razkrajanja. Ta izvanredni uč-nek je naredil iz Odola to, kar je postal za ves svet: dokazano najboljšo sredstvo za nego zob in ust.

Tehnični del obrabe tretjeje avtomobilni oddelak Vacuum Oil Company D. D.

Mazanje in ekonomija v avtomobilskem obratu

V naši rubriki z dne 17. m. m. smo omenili, da more izkoristiti avtomobil od celo-kupne energije svojega obratnega materia-la samo 12 in pol odstotkov in še od tega ostaja polovica za rezervo v slučaju večje hitrosti ali vožnje navkreber. Ostala ener-gija propade. To nas bo gotovo navajalo na to, da bomo skušali te odstotke v resnici izkoristiti in po možnosti še povejšati.

V omenjenem članku smo priobčili stati-stično tabelo, kjer so bili eksaktno klasifi-cirani posamezni stroški z avtomobilom. Naj navedemo še naslednjo tabelo, ki jo je sestavilo neko transportno podjetje s to-vornimi avtomobili tekom enega leta:

	Dolarjev	v odst.
bencin	17.610	14,0
olja	2.185	1,7
plaščiči	8.469	6,8
reparature in vzdr-ževanje	31.530	25,0
odpis	19.215	15,2
šoferji in drugo osebje	34.967	27,7
obratno:odstvo	7.064	5,6
davki, takse, zavarovanje	3.039	4,0
	124.078	100,0

Če pogledamo drugo postavko, vidimo, da je odsotek za mazanje zelo majhen, naravnost neznaten, tako da ne bi na prvi pogled pripisovali temu faktorju nobenega pomena. Pri natančnejšem proučevanju bo-mo pa zapazili, da upliva teh 1,7 odst. na skoro 60 odst. drugih stroškov.

Od pravnega mazanja je odvisno redno obratovanje, dalje so z njim v tesni zvezi re-parature in odpisovanje, t. j. vsota, za katero se vrednost avtomobila vsako leto manjša. Ti zneski bodo zelo rastli, ako smo skušali stediti pri mazanju. Majhna operatura majhnega defekta, ki je nastal zaradi nepravilnega mazanja, stane včasih še kot stroški za mazanje za celo leto, ne a bi se pri tem ozirali na neprilike, ki na-tanelo, če ne moremo voziti. Pravilno izbrano olje in pravilno uporaba

ljanje mora izpopolnjevati sledeče naloge: Prvič mora preprečiti, da bi se kovinske površine drgnile; med njimi mora olje tvoriti nepretrgano mazilno plast. Od kakovosti te plasti je odvisno, za koliko se zmanjša trenje in koliko energije na ta način prihranimo, na drugi strani pa, koliko se obrabi kovinska površina.

Drugič mora mazilo pomagati obročem na batu pri njihovi nalogi. Obroči sami ne morejo cilindra neprodušno zamašiti in zato mora biti olje tako, da jih bo pri tem pod-piralo in da ne bodo uhajali zgoreli plini iz cilindra med njegovo steno in obroči v karter, s čemer bi se pritis-k v cilindru znatno zmanjšal. Pri tem bi seveda izgubili spet mnogo energije. Zaradi tega porabimo toliko manj obratnega materiala, čim boljše mazilno sredstvo uporabljamo.

Tretjič mora mazilo pospeševati izme-njavanje toplote.

Pri proizvajanju olja in pri določanju olja za posamezne tipe avtomobilov je treba vse to upoštevati. Tu se je treba ozirati na štiri glavne faktorje, ki vsebujejo v sebi vse ostale momente. To so: delovna tempera-tura, sistem mazanja (kakor se razdeljuje olje v motorju), brtvenje bata in puščanje zgorenih ostanokov. Kako delujejo ti fak-torji na olje, bomo spregovorili pri kaki drugi priliki. Naglasiti pa moramo že sedaj, da se ti faktorji pri raznih tipih avtomobi-lov silno razlikujejo in da je določanje vr-ste olja za posamezne vozove zelo težavna stvar, ki se ne da rešiti v enem dnevu. Strokovnjaška tvrdka za olja mora včasih za gotove tipe začeti proizvajati posebna olja in dostikrat trajna proizvajanje nove vrste mazila in poskusi v praksi mesece in mesece, tudi leto dni, predno najde tvrdka tip, ki kar najbolje odgovarja vsem trem zgoraj omenjenim nalogam. Ne zadostuje namreč, da avtomobil samo »gre« z novim mazilom ali da takovani analitični podatki, ki so po najnovejših raziskovanih le baza za klasifikacijo in ne končno merodajni faktor, odgovarjajo, ampak treba je v praksi preizkušati novo vrsto mazila in paziti na one tri naloge.

Le na ta način bo prispevalo mazilo k temu, da se bo mogel oni majhni odstotek goriva, ki ga moremo izkoristiti, v resnici popolnoma izrabiti in morda celo povečati.

Nova Fordova tovarna v Angliji. V Dagenhamu ob Themsi je začel Ford pred nekaj tedni graditi novo tovarno, kjer bo delalo okrog 15.000 delavcev. Letna produkcija naj bi znašala 150.000 avtomobi-lov, torej na enega delavca 10 avtomobi-lov na leto. Gradbeni stroški bodo znašali 2,5 milijona funtov sterlingov (nad pol milijarde dinarjev). Tovarna bo imela lastne topilnice in električno centralo ter se bo delila v tri oddelke: za proizvodnjo, montažo in vlivanje.

Boj med železnico in avtomobili v Avstriji. Avstrijske zvezne železnice so zaprosile za koncesijo za uvedbo lastnih avtomobilskih prog paralelno z železniškimi. Seveda se tej ideji privatne avtomobusne družbe kolikor mogoče upirajo. Med tem je pa posegla v bitko še tretja stranka, namreč pošta, ki bi hotela prevleči vso Avstrijo s svojo avtomobilsko mrežo. Pošta si upa vzdrževati nemoten promet z avtomobili tudi pozimi in je lansko leto iz-vedla nekaj posrečenih poskusov s švedskimi in francoskimi traktorskimi omni-busi, ki jih ne ovira niti meter visok sneg.

Dva dobra nasveta. K trgovcu, kate-rega poslovanje je tako, da nikdar ne iz-gubi odjemalca, bodo prihajali novi kli-jenti sami. — Kadar pride interesent k tebi v spremstvu žene, mu ponujaj avto z besedami: »Fin in komode«. Če si pa ogleduje avto s prijateljico, mora biti av-to »razkošen, senzacionalen in šik«.

Moderne jeklene garaže. Onim avto-mobilistom, ki nimajo svoje lastne hiše, bodo zelo prav prišle premične garaže iz jekla, ki jih je začela graditi tvrdka Wolf Netter & Jacobi Werke, Berlin W 15, Kur-fürstendamm 52. Najemnik si ne bo dal zidati garaže, ker je pri selitvi ne more odnesti, in tudi tovarnarju ni priporočljivo, da bi si gradil pri tovarni zidano ga-ražo, ker bo morda že čez nekaj let rabil dotični prostor v druge svrhe. Te nove premične, zlojzive garaže so zelo trajne, vzorne, pred ognjem in pred tatovi ter za-vezujejo zelo malo prostora. Danes graditvrdka že posebne specialne garaže za posamezne vrste in kraje, ki se lahko prilagodi-jo ravnostnim zahtevam

Sedem milijonov na dnu morja

Pred par leti se je na obrežju Indo-kine potopil neki francoski parnik, ki je vozil velike vrednosti. Nemški potapljač Harmsdorff je bil najet, da dvigne iz morja kolikor mogoče vred-nosti, ki jih hrani potonjeni parnik. Dalje časa je delal in iskal. Te dni pa je poslal v Evropo brzojavno vest, da je našel zaborj, hermetično zaprt, v ka-rem je 7 milijonov frankov v ban-kovcih.

Radio

Nedelja, 2. junija.

LJUBLJANA (577 m 4 kw), ZAGREB (309 m 0,7 kw), PRAGA 349 m, 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 m 4 kw), DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Darenty 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m 30 kw)

Izvrleček iz programov

Sobota, 1. junija

LJUBLJANA 12.30: Reproducirana glasba. — 13: Napoved časa, borzice vesti in reproducirana glasba. — 17: Koncert radio-orkestra. Vnesue »veve poje zbor Mešne žen. realne gimnazije. — 18: Predavanje o sportu. — 18.30: Naučnina. — 19: Zgodovina Slovencev. — 19.30: Delavska ura. — 20: Koncert radio-orkestra. — 20.30: Prens zgrebškega programa. — 22: Napoved časa in poročila.

ZAGREB 13.15: Reproducirana glasba. — 20.30 Slovske melodrame. — 22.10: Koncert lahke večerne godbe. — BEOGRAD 12.45: Koncert radio-kvarteta. — 17.25: Godba za ples. — 20.25: Koncert radio-kvarteta in tenorja. — 22.10: Koncert srbskih zganov. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 18: Recitacije in glasba. — 19.15: Koncert godbe na pištala. — 20: Slabo-igra. — 22.25: Koncert iz Bratislave. — BRNO 18: Pevski koncert. — 19.05: Godba za ples. — 20: Prens programa iz Prage. — 22.25: Koncert iz Bratislave. — VARŠAVA 20.30: Nečba-lova opereta »Poljska kri«. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 16: Orkestralni in klavirski koncert. — 18.40: Koncert komorne glasbe. — 20.20: O Sraubova opereta »Poslednji valček«. — BERLIN 17.30: Koncert lahke godbe. — 19.30: Prens iz gledališča: Offenbachova komična opera »Blau-barte«. — Godba za ples. — FRANKFURT 15: Pevski koncert. — 16.35: Koncert Haydnove glasbe. — 20.15: Bizetova opera »Djamihela«. — Kabarejni program. — LANGENBERG 17.45: Orkestralni koncert Haydnovih skladb. — 20: Zabaven večer in koncert lahke godbe. — STUTTGART 16.35: Prens koncerta iz Stutt-garta. — 19.30: Koncert komorne glasbe. — 20.30: Slavnostni koncert filharmoničnega orkestra. — Mešan večer. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 18: Koncert opernega orkestra. — 19.10: Koncert voljske godbe. — 20.15: Opereta »Baronica Lili«. — Reproducirana glasba. — LONDON 19.30: Orkestralni koncert lahke godbe. — 21.35: Mešan večer in godba za ples. — RIM 17.30: Vokalen in in-strumentalni koncert. — 21: Dramski večer in koncert voljske godbe. — STOCKHOLM 18.30: Kmečka glasba in recitacije. — 19.30: Koncert pevskega zbora. — 20: Godba za ples.

LJUBLJANA 10.15: Predavanje o pomenu Rdečega križa. — 10.30: Dela v vinogradu, za-tiranje škodljivcev. — 11: Koncert radio orkestra. — 15: Napoved časa. — Prijudni komisar, izvajalo člani nar. gled. — Reproducirana glasba. — 16: Prens z velesejmske razstave moše. Šol. M. Jarc: »Razbojnič Moroz«. — 17: Koncert radio-orkestra. 20: Koncert kvarteta Glasbene Matice. — 21: Koncert radio-orkestra. — 22: Napoved časa in poročila. — ZAGREB 10: Prens slavnostne sele Akademije nauka. — 17: Prens nogometne tekme. — 20: Prens opere iz nar. gledališča. — BEOGRAD 12.15: Reproducirana glasba. — 17: Narodno selo. — 20: Pre-slava 25 letnice smrti pesnika J. Jovanovića. — 21.05: Odlomki iz Wagnerjevih oper. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert orkestra. — 18.55: Plesni Joh. Straussa. — 19: Koncert godbe na pištala. — 20: Zabaven večer. — 21: Drama. — 21.30: Orkestralni koncert. — Godba za ples. — BRNO 16.30: Prens koncerta iz Prage. — 18: Arje in pesni. — 19: Koncert iz Prage. — 20.20: Reproducirana glasba. — 20.30: Veselo-igra. — 21: Večerni koncert orkestra. — Godba za ples. — VARŠAVA 17: Popoldanski koncert. — 20: Pevski koncert iz Katowic. — 20.30: Or-kestralni koncert. — 21.15: Nadaljevanje kon-certa. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 10: Koncert na orgle. — 11: Orkestralni koncert. — 16: Popoldanski koncert. — 18.45: Koncert komorne glasbe. — 20: Igralski večer. — 22.45: Prens koncerta iz Budimpešte. — BERLIN 17: Orke-stralni koncert lahke godbe. — 20.15: Večerni koncert orkestra. — Godba za ples. — FRANK-FURT 16: Koncert saarske pevske zveze (14 ti-ti soč pevcev). — 20.30: Večerni koncert. — Prens koncerta iz Budimpešte. — LANGENBERG 15.30: Pevski koncert. — 16: Koncert saar-ske pevske zveze. — 17: Koncert orkestra. — 20.15: Koncert skladb Joh. Straussa. — Lahka godba. — STUTTGART 15.30: Koncert lahke godbe. — 16: Glej Frankfurt! — 20.30: Koncert Glinkovih skladb. — 21.15: Veseloigra. — 22.45: Prens koncerta iz Budimpešte. — BUDIMPEŠTA 12.25: Simfonični koncert. — 16: Predavanja in kon-cert. — 17.25: Orkestralni koncert lahke godbe. — 20.45: Koncert solistični. — 22.15: Reproducirana glasba. — 22.45: Koncert ciganskega orkestra. — LONDON 20: Prens večerne. — 21.05: Orkestralni in pevski koncert. — RIM 17: Popoldanski koncert. — 21: Drugo delanje Salut - Saensove opere »Samson in Dalila« in Mascog-nilova opera »Cavalleria rusticana«. — STOCK-HOLM 18: Prens večerice. — 19.30: Prens novejšega koncerta iz Kodana. — 22: Mascog-nilova opera »Cavalleria rusticana«.

Majhni ljudje niso primerni za tolmače

Podružnica neke ameriške banke v Parizu je dala v liste oglas, da išče za svoj biro perfektnega tolmača, ki pa ne sme biti manjši nego 1,75 m... Ti Američani si kakšno izmislijo!

Iz življenja in sveta

Lindberghova poroka brez solz in gostov

Za ceremonijo ni vedel nihče razen najožjega sorodstva ženina in neveste. — V cerkvi in pri mizi je bilo samo osem svatov

Kakor smo že včeraj zabeležili, se je v ponedeljek, 27. maja vršila poroka zmagovalca Oceana Charlesa Lindbergha z Ano Morrow, hčerko ameriškega poslanika v Mehiki. Dogodek je naravnost osupnil ameriško javnost ki je pričakovala, da se bo ceremonija vršila šele v juniju in z velikanskim

ki je svet v Ameriki ob sličnih priložnostih ni vajen.

Svatov je bilo osem. Cerkevni obred je absolviral prelat presbiterijske cerkve Brown, ki je v svojem kratkem in jednatem nagovoru na novo poročena naglasil, da je njuna zveza potekla iz čisto srčnih nagibov. Brown je postavil nevesti glasno vprašanje, če bo možu pokorna in zvesta, na kar je Ana Morrow odgovorila z odločnim »da«. Pri tem ni potočila niti ene solze. Držala se je krepko in pogumno, kakor se spodobijo ženi junaka Lindberghovega kova.

V cerkvi so bil poleg Lindbergha in Ane Morrow navzoči oče in mati neveste ter njeni sestri Konstanca in Elizabeta. Od Lindberghovih je bila zraven samo Charlesova mati, Evelyn Lindberghova. Nihče razen njih ni vedel, kaj se pripravljajo. Domače služabništvo je bilo zelo presenečeno, ko je moralo po povratku rodbine iz cerkve servirati mladoporočencema in pričam torto. To je bila vsa svatovska pojedina hrabrega junaka transoceanskega poleta.

Lindberghova nevesta je stonila pred oltar v preprosti oblecki iz šifona. Glavo ji je pokrival klobuček s kratkim pajčolanom, ki ga ji je poklonila ga. Smithova. Rokavic ni oblekla, v naročju je držala šopek majnic, katere ji je natrgal zaročenc četr ure pred pohodom v cerkev na domačem vrtu.

Po poroki ni bilo nobenega sprejema. Pol ure so svatje ostali skupaj, potem je stopila iz hiše Lindberghova žena. Bila je v popotni obleki. Takoj za njo je šel Lindbergh. Tudi on je bil oblečen za na pot. Sedla sta v avtomobil in se odpeljala neznan kam. Ljudje, ki so se na hitro roko zbrali pred hišo, so z odprtimi usti zijali za njima. Svet bi morda sploh lahko še dolgo ostal v nevednosti, da ni izšla v ameriških listih kratka vest naslednje vsebine: Poslanik Morrow in njegova žena naznanjata, da sta bila dne 27. maja 1929. v Englewoodu poročena njuna hčerka Ana Morrow in Charles Lindbergh. Vest je izšla v listu šele dve uri po poroki, ko sta bila novoporočena tako daleč od Englewooda, da ju ni mogel doseči noben nadležen sel.

hrupom. Američani godrnjajo, da jih je Lindbergh ukanil za to senzacijo.

Slavnost, ki je imela značaj intimnega domačega dogodka se je praznovala v Englewoodu pri New Jerseyu, kjer ima poslanik Morrow svoje letovišče. Bilo ni ne godcev ne drugih hrupncev, ki bi kalili rodbinski mir. Vse se je izvršilo na tihem, s fineso,

Poljub — javno pohujšanje

Italijanski kazenski zakonik ima zelo ostre določbe glede na javno pohujšanje, ki se pa tudi v resnici kar najostreje izvršujejo, kar kaže naslednji dogodek, ki se je pripetil pred kratkim v velikem pomorskem italijanskem mestu Genovi.

V začetku meseca majnika, sta se nekega večera po samotni poti, ki vodi iz mesta v okolico, izprehajala dva zaljubljena parčka. Zaljubljeni so mislili, da so popolnoma sami, da jih nihče ne vidi tem manj, ko je šla njih pot skozi drevesne nasade. Bil je krasen majniški večer, mesec je svetil in v srcih mlade četvorice je valovila ljubezen. Čas je hitro mineval in treba se je bilo vrniti v mesto, treba se je bilo posloviti. Zaljubljeni so pogledali okoli sebe: nikjer nikogar. Pa se je glava nagnila h glavi in vroč poljub je zapečatil njihovo neizmerno srečo. Toda, o, groz!

Izza debelega drevesa je stopil karabinjerski brigadir, ki je že delj časa opazoval četvorico, in zahteval, da mu povedo svoja imena. Zabeležil jih je s pripombo, da so se vsi štirje pregrešili proti določbam § 388. kazenskega zakonika, ki govori o javnem pohujšanju.

Stvar je prišla pred sodišče, ki v tem pogledu ne pozna prizanašanja. Obtoženci so se sicer izgovarjali, da s

svojimi poljubi niso nikogar pohujšali, ker jih vendar ni videl nihče drug ko luna na nebu in karabinjerski brigadir za drevesom, toda ta zagovor je bil zaman: sodišče je vse štiri obsojilo zaradi pregreška javnega pohujšanja v trimesečni zapor. Obsojenci so se pritožili proti tej drakonični obsodbi. Vzklicno sodišče je bilo nekoliko milostljivejše namram njim, toda oprostilo jih vendarle ni, temveč jim je samo znižalo kazen: moška sta bila

Start francoskih sportnic k teku

V Joinvilleu se vsako leto ob tem času vrše ženske tekme v lažjih sportnih panogah. Naša slika prikazuje start k teku, zgoraj v krogu pa vidimo zmagovalko v veslanju.

B. Br.: Razgovor pri šahu

Ni je bolj poučne stvari, nego neopazhen poslušati pogovor dveh zapriseženih pristašev kraljevske igre — šaha. Igralca osredotočita vso svojo pozornost, vsa njihova duševna energija mrzlično deluje v pravcu kombinacije, vsa miselna sila igralcev je usmerjena v nekaj čisto tehničen račun, zato pa ostale duševne sile sproščene divjajo preko vseh panog. V smelih asociacijah vstaja iz davno otopelih duševnih globlin vsa pridobljena šolska navlaka, pestra zmes moderne in antične ter praznuje svoje bohotne orgije.

Ako sedeš v kavarni, ki je glavni stan šahistov, približno dvema bojevnikom, je zaman vsako prizadevanje, da bi spravil svoj dnevni penzum listov, nemogoče je celo pregledovanje ilustracij. Komaj se poglubiš v začetne stavke uvodnika, ki te zanima, že te zmoti pol ljubezljivo, pol grozeče čebljanje od sosedne mize:

»Gospod, ne bo se vam posrečil zahrbtni načrt, gnusen in vse obsodbe vredne.« Preplašen se ozrem, toda te besede ne veljajo meni, marveč soigral-

cu, ki si nervozno rije s prsti po laseh. »Vi mi hočete razbiti fronto pred njegovim veličanstvom.«

»Uganili ste, o gospod! Do zemlje se klanjam vaši bistrovostnosti.«

»In zato napravim potezo, ki se ji tudi šah pravi.«

»Dobra poteza... Huhu, kako ste me prestrašili, ampak takih potez gre dva.«

»Vi pravite šeh.«

»Jaz pravim šeh.«

»Da, šeh. Položaj ni zavdanja vreden. Vzame on, vzame jaz, vzame on, vzame jaz. Der pólošaj ist fercvikt.«

Der pólošaj, izvrsten položaj. Viličice s konjičkom dobite na grol.«

»Kake vilice, mladenič? Takole! Aha, glej, glej, kako beži odlična dama, malo preveč verve je v tem begu, nevarnost ji je vzela njeno odlično umerjenost.«

»Beži, da. Ne more prenesti mrtvaškega duha, ki se širi iz vaše trdnjave. Se sauve, qui reut...«

»Ja, der pólošaj, ampak mi mu bomo prišli v okom s konjenico. Sek.«

»Anahronizem je konjenica. Poglejte, kmetič, zaničevani kmetič bo napodil vašega chevauxlegerja. Sek!«

»Če pa tako igrate, potem tudi jaz ne bom prizanašal. Evo!«

obsojena vsak na dva in pol meseca, dekleti pa vsaka na 22 dni zapore.

Huda kazen za par nedolžnih poljubov v mesečnem svitu v blagi majniški noči! »Kaka sreča!« poreko zaljubljeni pri nas, »da naš kazenski zakonik ne pozna take strogosti!«

Toscanini zapušča opero

Berlinski listi reproducirajo izjavo mojstra dirigentske palice iz Italijani, sivolasega Toscaninija, ki pravi, da je bila predstava »Aide«, katero je vodil na gostovanju Scale v Berlinu, sploh zadnja operna predstava, katero je dirigiral v svojem življenju. Izjemoma bo stopil na dirigentski pult v operi še enkrat, in sicer ob svoji dirigentski štiridesetletnici prihodnje leto. Dirigiral bo v Bayreuthu predstavo Wagnerjevega »Tristana in Izolde«. V bodoče se bo njegova dirigentska vščina omejevala izključno na koncerte, in sicer na koncerte filharmoničnega orkestra v Newyorku. Za milansko Scalo pomenja Toscaninijeva izguba gotovo težak udarec, njujorskim filharmonikom pa bo dalo njegovo ime nov blišč.

Glave iz kitajske meščanske vojne

Kitajska nima in kakor kaže še dolgo ne bo imela zaželjenega miru. Obratun med notranjimi sovražniki še ni gotov, gverilja čilva dalje. Na sliki vidimo glavne kolovodce sedanjih homatij: od zgoraj navzdol: Fenuhsiang, Cangkašjek, Litsanzjen in Jenhišan.

Češko odlikovanje ruskega letalca Čuhnovskega

Češka vlada je odlikovala ruskega letalca Čuhnovskega, hrabrega sodelovalca pri »Krasinovi« ekspediciji. Posdelila mu je v znak priznanja zaslug, ki si jih je stekel za rešitev radiologa dr. Behouneka, umetniško izdelano plaketo češkoslovaškega Aerokluba.

K pravkar končaním volítvam na Angleškem

Angleški zakladni minister Winston Churchill s soprogo in hčerko ter sinom gre na volišče.

Miš mesto biserne ogrlice

V Würzburgu se zagovarja pred sodiščem pravnik nemškega dramatika in pesnika Schillerja, 64 letni umetniški zgodovinar Aleksander von Gleichen-Russwurm. Obtožnica mu očita, da je l. 1925. oddal na poštnem uradu v Bonnu pošiljatev z navedbo, da se nahaja v njej biserna ogrlica. Zavaroval jo je za 65 tisoč zlatih mark pri zavarovalnici »Agrippina« v Kölnu. Ko pa je pošiljatev prišla na mesto, je našel adresat v pošiljki mesto biserne ogrlice — mrtvo miš. Afera je že takrat dvignila mnogo prahu. Obtoženec se zagovarja, da ni imel namena oškodovati zavarovalnice, čeprav se je v rečnem času nahajal v neugodnem denarnem položaju. Zanimivo je, da igra pri obravnavi veliko vlogo zdravstveno stanje obtoženca, ki je vnet pristaš spiritizma in okultizma. Gleichen-Russwurm pravi, da se dejanskega stanja stvari ne spominja več in v tem ključu tiči vsa zagnanostka te delikatne zadeve.

Megla, ovira zračnih napadov

V Kraljevem Gradcu (Königsbergu) na Pruskem so te dni preizkušali sredstvo, ki naj bi paraliziralo napade letal na mesta in gotove objekte. Izpuščali so umetno meglo z namenom, da bi letalcem ostal prikrit friedlandski vodovod, ki pomeni v zvezi s krajevno električno napravo življenjski živec imenovanega kraja. Pri dokaj neugodnem vremenu so začeli spuščati umetno meglo iz rezervnih naprav. Poskus se je dobro obnesel. Megla je zagrnila pokrajino in jo skrivala letalcem cele pol ure. Potem se je razmeknila, a v tem času so bila sovražna letala že pregnana z ozemlja, ki so si ga bila izbrala za napad.

„Zeppelin“ in polet na severni tečaj

Iz Kodanja javljajo, da je odrinil znani skandinavski raziskovalec dr. Sverdrup proti Bergenu, kjer je dal novinarjem pojasniti o bodočem poletu »Zeppelina« na severni tečaj. Nansen je predlagal, naj se osnuje na Alaski baza za zrakoplov, kar je bilo sprejeto. Na evropski strani bodo najbrže postavili lazo kje na norveškem ozemlju. Počlavitna naloga tega poleta bo ugotovitev natančnih meja polarnega moria. Dalje bo ekspedicija kartografirala natančno lego in obseg Severne dečele ter Sibirije. Vse to se Nobilu lani ni posrečilo. Šele v zadnji vrsti bo skušala ekspedicija doznati, če in pod kakšnimi pogoji je

Dospete najnovejše francoske papirnate tapete
Zastopstvo M. TIČAR, Ljubljana

mogóče pristati v arktičnem ozemlju. »Zeppelin« bo startal v prvi polovici aprila prihodnjega leta. Nansen in Sverdrup bosta edina Norvežana, ki se bosta udeleževala poleta. Moštvo na zrakoplovu bo nemško, vodil ga bo dr. Eckener.

Trodimenzijski film

Petsto filmskih operaterjev in tehnikov je te dni prisostvovalo predvanju trodimenzijskega filma. Film ki baje popolnoma izčrpa pojem treh dimenzij, se ni predvajal na platnu, ampak na pripravi, podobni razpetemu dečniku iz stekla. Reprodukcija je bila baje izborna. Posnetke za film so napravili s kamero na dve leči, napravljeno po načelu človeškega očesa. Trodimenzijski film je izum bratov Georgea in Johna Bergreena iz Chicaga, ki sta delala na iznajdbi več let. Kakor pri vsaki novosti obetajo tudi sedaj, da bo izum povzročil polen preobrat v sodobni filmski tehniki. Bomo videli, pravijo tisti, ki so doživeli že mnogo takih napovedi, od katerih pa se ni skoro nobena izpolnila.

Vztrajnost pomeni pol uspeha

Sestri dvojčici, Filina in Berenika Zetefeld (od leve na desno) sta izjavili, da hočeta tudi letos skušati preplavati Rokavski preliv, kar sta poskušali že večkrat, ne da bi dosegli zaželen uspeh in slavo seveda. Letos, menita, da pojde.

Boj za moža — boj proti možu

V Berlinu so nedavno snimali film »Boj za moža«, v katerem igra glavno vlogo filmski igralec Anton Pointner, glavno žensko partijo pa zvezdnica Liana Haidova. V rokopisu stoji prizor, ko popade ženska partnerica soho iz mavca in treščí z njo soigralca po glavi. Haidova se ni imela v oblasti kali, in je vdarila Pointnerja s tako silo po glavi, da se je onesvestil. Pozvati so morali zdravnika, ki je odredil, da se mora bolnik prepeljati v bolnico. Dogodek bo imel epilog pred sodiščem.

100.000 dolarjev nagrade za Conasa Doyleja

Iz Londona poročajo: Sloviti pisec detektivskih romanov Conan Doyle, ki je prošle dni obhajal svoj 70. rojstni dan, je prejel ob tej priložnosti od prijateljev, znancev in častilcev številne in dragocene darove. Samo angleško udruženje spiritistov mu je poklonilo znaten denaren dar v znesku 100.000 dolarjev. Denar je bil jubilanu izročén po neki spiritistični seji.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

danji pólošaj.«

»Zakaj pa imamo kvaliteto: turen. Turris, turis, f.; akuzativ: turrim.«

»Tiberim, Neapolim, sitim, tussim ino vim...«

Dalje nisem vzdržal. Preselil sem se daleč k drugi mizi in se zatopil v uvodnik, ki poln svete jeze gmi proti nemorali, ki jo širi po Evropi črna zvezda, Peppca Bakerjeva. Članek je pisan z občutkom človeka, ki je bil že osebno deležen pogubnega vpliva zamorske plesalke, vendar izgubim kmalu nit in se zasaeim, da ponavljam duhoviti slovniški verz: Tiberim, Neapolim... Odšel sem iz kavarne in dolgo blodil po mestu, vedno se mi vsiljujejo bedaste besede, naj jih še toliko odganjam. Domov gredeó sem jim že našel poskočno melodijo in v predsobi sem jo že prav razposajeno zabundal.

»Od »Figovca«? me pozdravi nekdo iz kuhinje.

»Kaj pa misliš, latinsko pesemco sem zapel.«

»No, potem pa od »Fajmoštra«! V zakonu mora človek požreti marsikako bridko in po krivici.

Snoči sem šel mimo kavarne: Še sta tam, še vedno šahirata in stresata duhovite aforizme!

Michel Zévaco:

138

V kreppljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

»Vprašali ste me, visočanstvo, zakaj sem se zanimala za vas, čeprav vas nisem poznala. Odgovorila sem vam, da me je vodilo čustvo zelo umiljivega človekoljubja. Dodala sem tudi, da se je iz tega čustva pozneje razvila simpatija, ki narašča tem bolj, čim bliže se seznanjam z vami. In jaz, dragi princ, ne poznam brezdelnih simpatij. Ponudila sem vam svoje prijateljstvo in vam ga še ponujam.«

»Gospa, ganjenost, s katero me navdaja vaša dobrota, je tolikšna, da zanjo ne najdem besed.«

Favsti se je zazdelo, da je prišel trenutek, ko sme ubrati močnejšo struno. V njenem glasu je zazvenelo tako vroče čustvo, da je omamljenega mladenčca kar izpreletelo, ko je nadaljevala:

»Če bi smel človek poslušati samo nagibe svojega srca in če bi mogla jaz brez pomišljanja storiti to, kar mi narekuje moja notranjost, bi postali vi, dragi princ, eden najmočnejših vladarjev na tej zemlji.«

Ves presunjen po teh laskavih besedah je vzkliknil Torero: »Vodite me, gospa. Govorite, ukazujte, zaupam se vašemu vodstvu.«

V Favstinem očesu se je zasvetila bežna iskrica. Trenila je z roko, kakor bi hotela reči, da sprejme ta poziv in da se Don Cesar lahko zanese nanjo.

»Preden rečem da ali ne, moram z nekaj besedami očitati najin vzajemni položaj. Povedati vam moram, kdo sem, kaj premorem in koliko je vredno prijateljstvo, ki vam ga ponujam. Spomniti vas moram tudi, kdo ste vi, kaj lahko storite in kam vodi vaša pot.«

»Poslušam vas, gospa.« je rekel Torero. »Toda recite mi kar-

koli, že zdaj vam moram izjaviti, da sprejem dragoceno prijateljstvo, ki mi ga tako dobrotno ponujate. Vedite, da bi vas sam prosil zanj, če me ne bi bili prehiteli. Življenje bi se mi zdelo posledj mirko in neznosno, ako ne bi imel upanja, da ga bo vsaj časih še razsvetljevala vaša svetla navzočnost.«

Čeprav so bile te besede samo galantne fraze, s kakršnimi so ljudje, posebno pa Španci zelo razsipali v tistih časih, se je Favsti vendar zdelo, da sliši v njih odmev neuttajljive iskrenosti. To jo je navdalo z živim zadovoljstvom. Čim bolj se je vnela Torerovo srce, tem bolj je bila olajšana njena naloga.

S poudarkom je nadaljevala:

»Siromašni ste, brez imena in brez možnosti, da bi se lotili česar koli velikega; niti to, da vas ves narod pozna, vam ne more pomagati. Ako bi poiskovali kak drzen udarec, ne bi šel nihče za vami razen nekaj ljudi iz preprostega ljudstva, ki jih ni vredno šteti. Bodite še tako nadarjeni in zmorni, vendar ste obsojeni v to, da prebijete svoje dni v neznanosti, zakaj vaše rojstvo vam zapira pot do vseh javnih časti. Ali govorim resnico ali ne?«

»Čisto resnico, gospa. Toda jaz si ne želim ne slave ne časti. Moja neznanost me ne teži in tudi siromaštvo lahko prenašam. Sicer pa morda veste, da bi bil lahko bogat, če bi hotel pobirati darila, ki mi jih mečejo v areno plemeniti ljubitelji bikoborbe.«

»Vem,« je resnobno odvrnila Favsta. »O vas pravijo: hraber kakor Torero. A vendar, zdaj ko veste, da se pretaka v vaših žilah kraljevska kri, ne morete več nadaljevati svojega dosedanjega siromnega življenja.«

»Zakaj, gospa?« je pristojušo vprašal Torero. »To življenje ima svoj čar; ne vem, zakaj naj bi ga opustil. Kakor sami pravite, ne bom nikoli kraljevski princ. Zakaj ne bi ostal to, kar sem bil do današnjega dne?«

Favsta je komaj opazno nagrbnčila obrvi. V teh besedah se je razodeval nedostatek častihleplja, ki se ni ujemal z njenimi načrti. Vendar pa ni pokazala, da si kaj misli pri tem.

»Pozabili ste,« je dejala, »da vam niti neznanemu, siromašnemu in ponižnemu ni dovoljeno živeti. Pozabili ste, da vas bodo jutri, ko se pokažete v areni, zavratno umorili in da vas ves svet ne more rešiti... ako vas jaz zapustim.«

Torero se je izzivalno nasmehnil.

»Vem,« je rekla Favsta; »vi mislite, da se ne boste dali mirno zaklati.«

»Uganili ste, gospa.«

Favsta je sočutno skomignila z rameni.

»Pozabili ste tudi to,« je hladno nadaljevala, »da ima tisti, ki hoče vašo smrt, vso oblast v tej deželi. Mar mislite, da se bo kralj zadovoljil s polovičnim delom in bo spustil na vas samo peščico klavnih razbojnikov? Še vedno se smehljate; razumem vas. Vi menite, da boste izlahka našli nekaj drznih tovarišev, ki bodo radi izdrlji meče v vašo obrambo. O, brezumneži! Vedite tedaj, če je že tako, da vam moram vse povedati: jutri bo zaradi vas vsa vojska na nogah. Tisoči oborožencev bodo z arkebuzami in topovi krotili sevilljsko mesto. Nadejajo se, da se pripeti karkoli takega, da bodo mogli navaliti na sodrgo. Vi boste prvi zadeti in vaša smrt se bo zdelo slučajna. Povem vam, da je vaša obsodba nepreklicno sklenjena. Ako bi se zgodil čudež in bi živi in zdravi ušli iz meteža, bodo pripravljeni, da prično iznova. In če jim tudi drugi uidete, bodo vrgli kirinško z lic ter vas bodo očitno prijeli, obsodili na smrt in sežgali na grmadi.«

Te besede, ki jih je govorila z naraščajočim poudarkom, so šle Toreru do živoga. Toda ni se še vdal.

»Zaradi kakšnega zločina bi me neki obsodili?« je dejal.

Favsta je iztegnila roko proti balkonu in pokazala na grmado, ki so jo zavese skrivale njunim očem:

»Zaradi istega zločina kakor tega nesrečnega, ki je pred smrtjo zakričal, da je nedolžen.«

Ze drugič je namigavala na Giraldo! To pot je v njenem namigljaju odločno zazvenela grožnja. Torero jo je razumel in prebledel.

Prednost našega obuvala: oblika, kvaliteta in cena

169 DIN

Bata

5 CHEVROLET, rablj. osebnih avtomobilov, v ceni od Din 20.000.— do Din 35.000.—	520
OAKLAND, 50 HP, 6 cil., 5-sedežni, odprti.	> 38.000.—
FIAT, 501 Sport, 4sedežni, nove gume, nova streha in novo DUCCO ličan.	> 32.000.—
ROLAND PILLAIN, 35 HP, 4 cil., 4sedežni sport touring	> 35.000.—
ANSALDO, 35 HP, 4 cil., 4sedežni odprti.	> 40.000.—
ANSALDO, 35 HP, 4 cil., 6sedežni odprti.	> 50.000.—
ITALA, 24 HP, 4sedežni, spremeljivo karoserijo kot tovorni ali kot osebni	> 27.000.—
PEUGEOT, 4-15 HP, mali poltovorni, dvosedežni, z novo pnevmatiko.	> 19.000.—
PEUGEOT, 30 HP, mala 4sedežna sportna tipa	> 30.000.—
CITROEN, 24 HP, 4sedežni, v dobrem stanju	> 25.000.—
AUSTRO FIAT, 35 HP, 4 cil., 6sedežni.	> 15.000.—
AUSTRO DAIMLER, z dvojno karoserijo, zaprto in odprto, 6sedežni, 65 HP, 6 cil.,	> 45.000.—
S. A. M., sportni dvosedežni, 30 HP, 4 cil.,	> 20.000.—
RENAULT OMNIBUS, 16sedežni, model 1928, 35 HP	> 52.000.—

Vozovi v vozovno pripravnem stanju, v deloma že plačanimi taksumi za letošnje leto. Informacije daje: V. & M. Barešič & Co., Ljubljana DUNAJSKA CESTA 12, glavno zastopstvo CHEVROLET avtomobilov

RAKEK:
Posestvo: hiša z moderno betonir. kletjo (do 1500 hl), enonadstropna, najboljšo stanje, gospodarska poslopja, velika senožet in njiva, obe na Rakeku, Din 230.000.—.

PLANINA:
Posestvo z dobro znano gostilno ob meji, gostilniški inventar in kuhinjska oprema, opremljene 4 spalne sobe, klet, ledenica, prostorna veranda, 6 oralov zemlje in 4 oralni črne gozda. Ugodna cena. Pojasnila za prodajo: Dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva 6.

Patentirani
Zatvoreni higijenski stalak
sa poklopem na pljuvaonico, izložen u higijenskom paviljonu, prodajem uz povoljne uvjete. 7619
S. Mišković, Zagreb Petrova 66

Razpis
zmanjševalne licitacije vseh gradbenih del:
a) za novo učiteljsko stanovanjsko poslopje,
b) za adaptacijo nove učne sobe v novem šol. poslopju.
Načrti in stroškovnik za oddajo zgradbe so reflektantom na ogled do 15. junija 1929. pri šolskem upravitelstvu v Dornovi p. Moškanjci pri Ptujju vsaki dan od 14.—18. ure, ob nedeljah pa od 11.—15. ure.
Tozadavne pisemne ponudbe je vložiti zadostno taksirane in opremljene s potrebnimi dokumenti najkasneje do 10. ure dne 15. junija na krajevni šolski odbor v Dornovi. Kraj. šolski odbor pa si pridržuje pravico oddati gradbo brez ozira na nižjo ponudbo, tudi lahko drugemu stavbeniku.
Krajevni šolski odbor v Dornovi p. Moškanjci dne 1. junija 1929. 7619